

Robert

science-non-fiction

Jaroslav Kříž

Předmluva k prvnímu českému vydání

Skutečnost, že se tato kniha po svém vydání v arabštině, aramejštině, arménštině, baskičtině, bavorštině atd. atd. až po jazyk zulu dostává do rukou i českému čtenáři, mi velí připomenout, že jsem nikdy neztratil kontakt s rodnou hroudou. Dokladem je čerstvých několik stehů na levé části mého čela. Aby takových kontaktů nebylo zas příliš, rád bych rozptýlil několik nedorozumění, která již kolem Roberta vznikla.

Připouštím, že kritik Hama Mňama z ostrovů Fidži, proslulý svou oblibou v syrových autorech (jen s trochou soli a stroužkem česneku), mi vytýká přílišnou absurditu líčení. V bezpečné vzdálenosti od jeho kuchyně však mohu prohlásit, že je to nesmysl: řídil jsem se přísně zásadami realismu, jak je vytýčili největší klasici. Však také nechávám svou oblíbenou postavu, soudruha Hnáta, říkat: „Člověk, to zní to...“

Druhé notorické nedorozumění spočívá v tom, že se v postavách knihy někteří čtenáři s pochechtáváním domnívají nalézt své známé, kolegy, zejména nadřízené. Prohlašuji, že znaky, vzaté ze skutečnosti, byly před sepsáním této práce podrobeny vědecké randomisaci na počítači Ural. Fakt, že počítač během práce několikrát přestal fungovat a nakonec explodoval, na věci nic nemění. Pokud někdo někoho v postavách knihy pozná, jde přinejmenším o náhodu. Ostatně tendence k připodobňování je u lidí (na rozdíl např. od dešťovek) obrovská: jednou jsem dokonce slyšel někoho tvrdit, že známý libeňský plynojem je pomníkem jednoho významného státníka.

Třetí a největší nedorozumění spočívá v dojmu, který vyslovil poprvé bulharský kritik Bobo Curev (pozor na výslovnost!), jako bych Robertem napadal samy základy. Necht' se každý přijde podívat! Základy jsou napadeny vlhkem, plísní, potkany, ale Robertem nikoliv.

Čtvrté nedorozumění jsem měl s jednou půvabnou čtenářkou... ale to sem vlastně nepatří.

Doufám, že čtenář v Robertovi nalezne, co hledá. Hledat mezi řádky je zbytečné (všechna písmena jsem se pokusil vtěsnat na řádku) a mezi stránkami také: uvažoval jsem sice, že bych pro zvýšení atraktivnosti textu mohl mezi listy vložit několik bankovek, ale toho úmyslu jsem se pro jejich naprostý nedostatek musel vzdát.

Přeji čtenáři, aby se mu v Robertovi líbilo alespoň tak, jako v naší jasné přítomnosti.

V Kolimě na Sibíři 31. 2. 1976

J.K.

Druhá předmluva k prvnímu českému vydání

Jelikož k prvnímu českému vydání nakonec nedošlo, je nutno předmluvu poněkud aktualizovat. V zájmu pravdy podotýkám, že bulharský kritik Bobo Curev mi ve své nejnovější monografii, věnované Robertovi, vytýká nedostatečnou kritiku samých základů. Nezadržitelný pokrok také dorazil na ostrovy Fidži. Pod vlivem několika nových provozoven KFC tamní kritik Hama Mňama (používající teď poevropštěné jméno Ňamajs) prý nyní dává přednost autorům v křupavém těstíčku. Roberta nicméně tvrdošíjně i nadále považuje za absurdní literaturu. S jistým znepokojením se dozvídám, že spolu se svým kuchařem cestuje po Evropě a chystá se navštívit i Prahu, k níž ho vážou sentimentální vzpomínky na studentská léta (nerad vzpomíná jen na menzu na Albertově, jejíž nabídka masa ho neuspokojovala). Každý pochopí, když neprozradím, kde se právě zdržuji.

1.4.2003

J.K.

I.

Robert přicházel jako obvykle pozdě do práce. Na rozdíl od jiných dnů se však nehnal s očima vytřeštěnýma, jako by dlouho ohlašovaná vědecko-technická revoluce právě zachvátila jeho vlast. Kráčel klidně a důstojně, jak se podle jeho představ slušelo na váženého vědce. Tentokrát se mu totiž podařilo překonat všechny své pověstné rekordy a zaspal tak důkladně, že hodina jeho pravděpodobného příchodu do ústavu musela i v paranoidní myslí docenta Krumpacha vyvolat představu nějaké katastrofy místo obvyklých myšlenek na lajdáctví a zlovlné urážky nadřízených.

Robert tedy kráčel zvolna, těšil svou vstáváním dosud poněkud otřesenou duši pohledem na rašící lístky několika rachitických keřů, přehlédnutých při stavbě zdejšího sídliště, a pohrával si s několika variantami vysvětlení, které v případě nutnosti předloží Krumpachovi. Rozhodně nepřicházela v úvahu žádná tělesná indispozice, protože by jen posílila Krumpachovo přesvědčení o Robertově neschopnosti zastávat svěřenou funkci. Úmrtí v rodině si už Robert mnohokrát vybral před lety, kdy při prvních potížích se svou nedochvilností pořádal úplné slovní masakry v příbuzenstvu. Hořící byt, prasklé potrubí nebo zřícení výtahu by Krumpach připsal jen Robertově nenapravitelné nepořádnosti. Co tedy?

Robert pokrčil rameny a vzápětí hlasitě zaklel, neboť mu – v nějaké tajemné souvislosti s jeho myšlenkami – upadl knoflíček od košile a bleskurychle se kutálel někam z dohledu. Jeho žena bude mít další hmatatelný důkaz, že jeho každodenní pobyt v ústavu je beze zbytku vyplněn nemravnými hrátkami s nymfomanskými kolegyněmi. Ne, že by nějaký potřebovala: její víra v tom ohledu byla nezlomná od neblahé chvíle před lety, která se Robertovi bohužel zas jasně vybavila.

„Pojď sem,“ řekla tehdy žena hlasem skotské guvernanky, „a řekni mi, co to má být!“
Vzal od ní předmět, který jí visel na prstech třesoucí se ruky.

„Vypadá to jako dámská punčocha,“ řekl zamyšleně. „Ale nějak utržená. Je to jenom kus. To asi nosit nepůjde.“

„Tohle jsem našla v kapse tvého saka!“
„Skutečně?“

Chvíli přemýšlel, jak se ten divný předmět dostal k němu do kapsy. Ukradl snad ženě punčochu, když ráno marně hledal kapesník? To by si jistě nedovolil. Tak tedy kapsáři? Ne, ti předměty z kapes odstraňovali, nikoliv naopak. Potom si vzpomněl.

„Víš, našel jsem to v práci ve stole,“ vysvětloval ochotně. „Zřejmě to tam zanechal můj předchůdce. Tak jsem si myslel, že by se to mohlo hodit.“

Slova mu rychle mrzla na rtech, když viděl ironický úsměv, rozlévající se jeho choti po tváři.

„Takovou povídačku ti mám věřit?“

„Tak jak jsem k tomu podle tebe přišel? Myslíš, že přepadám bezbranné dívky na ulici a kradu jim punčochy?“

Zavrtěla hlavou.

„Teďka už vím,“ řekla s jistotou, „co tam v práci provádíš.“

„V ústavu?“ odvětil s úžasem. „Myslíš si, že tam pletu punčochy?“

„Nedělej ze mne blbce,“ rozkřikla se. „Myslím ty tvoje sexuální hrátky.“

„Hrátky a ještě sexuální?“ vytřeštil oči. „S kým?“

Už sama představa, že by se na něho doopravdy sápala některá z těch několika vědeckých pracovnic, které chodbami ústavu obcházely jako přízraky, v něm vzbuzovala jenom děs.

„Co třeba kolegyně Mrvová,“ nadhodila žena jízlivě.

Jen s hrůzou zavřel oči. Kolega Krásný doktorku Mrvovou překřtil na Hůl a trval na tom, že je to jméno mužského rodu, navíc nesklonné.

„Viděla´s ji někdy?“

„Ne, ale umím si ji představit.“

Robert o tom pochyboval. Letným pohledem právě včera zjistil, že Hůl se po delším váhání mezi knírem a licousy nakonec zřejmě rozhodla pro plnovous. Robert si často přál, aby to raději byl muž. Vykládat tohle ženě ale zřejmě velký význam nemělo. Jako u vyznavačů nějaké sekty, nedostatek důkazů jen posiloval její víru.

Snad díky těmto myšlenkám nevyvolalo v Robertovi impozantní průčelí Ústavu pro zkoumání duševních pochodů obvyklé stahy vnitřností. Přijal dokonce smířeně i pohled na svého jediného podřízeného Xavera Štiku, který díky nějaké telepatické schopnosti nikdy nepřicházel do práce dříve než on. Xaver byl v ústavu populární hlavně jako námět nekonečných diskusí, zda je genius či idiot. Právě v této chvíli jeho vzhled v tomto směru nenechával žádné pochyby. Noc zřejmě strávil v nějakém kurníku, alespoň podle stavu jeho účesu a šatstva. Stál tu zřejmě už řadu hodin a bezvýsledně tahal za půlku dvoukřídlých skleněných dveří, označených nápisem Vchod.

„Dobré jitro,“ řekl Robert. „Co tu děláš.“

Xaver na něho vytřeštěně pohlédl.

„Ústav je zamčený!“

Robert ho opatrně odsunul stranou a bez obtíží otevřel druhou půlku dveří. Malý a tlustý vrátný, který až do té chvíle soustředěně studoval protipožární předpisy na pultu před sebou, neuvěřitelně hbitě vyskočil a nasadil servilní úsměv. Robert byl koneckonců vedoucí oddělení, i když to – nepočítaje králíky – sestávalo z jediného člena.

„Dobré dopoledne přeji, pane doktore,“ zahlaholil.

Robert vtáhl dovnitř stále ještě žasnoucího Xavera a pak se obrátil k vrátnému.

„Copak je nového, pane Zahradníčku,“ řekl s nedobrym tušením.

„Volaly vás celkem čtyři dámy, které se jako obvykle nepředstavily.“

Robert přikývl. To mohla být jenom jeho žena ve čtyřech různých stádiích rozrušení nebo vzteku. Jaksi odmítala vzít na vědomí, že přemístění mezi dvěma různými body – v tomto případě mezi bytem a ústavem – nemůže být okamžité, zvláště při stavu toho, co se v tomto městě z nedostatku lepšího označení nazývalo dopravou. Začínala ho volat telefonem vzápětí poté, co za sebou zavřel dveře bytu, a fakt, že se ho nedovolala, v ní utvrzoval její nejčernější podezření.

„Kromě toho vás velice sháněl pan docent Krumpach,“ pokračoval vrátný s potěšením. „Mluvil o nějakých králících. Prý jich je plný ústav, jednoho dokonce našel ve své pracovně.“

Robert ztuhl. Králíky a vůbec pokusná zvířata měl v ústavu jen on. Vrhł pohled plný nenávisti na Xavera. Nestačilo, že mu neustále míchal králíky v jakýchsi vlastních tajuplných pokusech. K dovršení všeho ještě co chvíli zapomněl zavřít klec.

„Jdem,“ řekl Xaverovi ocelovým tónem, který odposlouchal na vojenském cvičení.

Pěší výstupy do jeho nejvyššího patra v něm vždycky probouzely touhu po stáncích s občerstvením a upomínkovými předměty v jednotlivých mezipatrech. Raději by byl jel výtahem, i když to mohl být dost dobrodružný podnik. Ale musel počítat s tím, že bude po cestě chytat ty své ušaté bestie, pokud lov už dříve nezorganizoval Krumpach. Žádní tvorové, pokud Robert věděl, neskrývali pod nevinným zevnějškem takový destilát zlomyslnosti, jako jeho králíci. Tedy snad kromě Xavera, Zahradníčka, jeho tchýně a asi milionu dalších.

Byl tak zabrán do svých chmurných úvah, že Xaverovu nepřítomnost zjistil až za chvíli. Xaver zmizel. Proměnil se snad v žábu nebo ho ukradli Marťani? Jedno ani druhé bohužel nebylo pravděpodobné. Patrně omylem zabočil do jiného patra a to by při jeho orientačních schopnostech mohlo znamenat, že se Robertovo oddělení definitivně zmenšilo o svého jediného člena. Robert potlačil touhu nechat Xavera prostě zmizet a nahlédl do nejbližší

chodby. Kolem něho se s hlasitým vytím přehnal vedoucí psychoanalytik Krásný, pronásledován metrákovou sekretářkou ředitele. Robert uskočil a ihned strnul. Proti němu stál docent Krumpach se svým nejdobrotivějším úsměvem. Výmluvně ukázal ke své pracovně.

„Mohl bys mě navštívit,“ navrhl. „Kabát si můžeš odložit u Zuzanky.“

Robertu zamrazilo. Pokud Krumpach nepropadl náhlému deliriu, znamenalo to křestní jméno opět novou sekretářku. Každá taková změna vyvolávala v Krumpachovi erupci mužné síly, která se vybíjela buď sepsáním nového výzkumného plánu nebo reorganizací Robertova oddělení.

V předpokoji Robert leknutím téměř vykřikl. Krumpachův vkus se s léty poněkud měnil, ale změny obvykle byly nenásilné. Tahle sekretářka však představovala kvalitativní skok. Celá její tvář jako by byla stvořena jen k tomu, aby dala lépe vyniknout brýlím a horní čelisti. Jiné anatomické zvláštnosti nebyly na první pohled zřejmé, kromě výjimečného odporu k jakýmkoliv zakřivením, který příroda v tomto případě projevila. Tahle sekretářka byla Krumpachovi jistě někým vnucena. Jestliže blízkost dívčích půvabů obvykle měla na Krumpacha tak strašlivé účinky, jaké teprve bude mít jejich tak citelná nepřítomnost?

„Pojď dál,“ zval ho Krumpach ze své svatyně.

Robert vkročil s podobným váháním, s jakým vstupujeme na podezřele vratkou lávku nad hlubokou propastí.

„Řekni mi, co tady vidíš,“ ukazoval Krumpach na něco na běžovém koberci.

Robert pohlédl na maličký oválný předmět, v němž ihned rozpoznal to jediné, co jeho králíci dovedli spolehlivě vyprodukovat. S hrůzou pozoroval, že několik velice podobných oválek je roztroušeno opodál a v samé blízkosti Krumpachova stolu jich je celá hromádka. Robert jakžtakž chápal touhu králíků po svobodě. Ale nic ho nemohlo přesvědčit, že patří k přirozeným králíčím potřebám, vybrat si za latrínu právě Krumpachovu pracovnu.

„Ta symetrie, ta vnitřní logika!“ pokračoval Krumpach. „Něco takového vypadne z králíkova těla úplně bezděky a přesto to má jistý řád. To se bohužel dá těžko říct o produkci některých vědeckých pracovníků!“

Robert vyděšeně vzhlédl. Krumpachovy zájmy byly pověstně široké, ale Robert dosud neslyšel, že by se zajímal o stolici svých podřízených. Krumpach ale zatím vzal se stolu nějaký papír.

„Po půlročním tréninku se požadovaný úkon naučilo ze třiceti trénovaných králíků pět, ze třiceti netrénovaných osm,“ četl s odporem. „Co to má prosím tě znamenat?“

Robert se v duchu chytil za hlavu. Z lenosti svěřil sepsání pravidelného hlášení tentokrát Xaverovi a přitom zapomněl na jeho zručnou pravdomluvnost.

„Králíci mají něco jako negativní paměť,“ improvizoval nahlas.

Při pohledu na bobky v sobě objevoval netušené zdroje nenávisti.

„Čím víc člověk králíka něco učí, tím je pravděpodobnější, že to hned zapomene“, dodal temně.

„Tak proč to musíš zkoušet právě na těch pitomých králících?“

Oba věděli, nebo přinejmenším Robert dosud věděl, jak to bylo. Krumpach četl nebo někde slyšel o pokusu s pamětí, který na jedné věhlasné zahraniční universitě dělali na krysách. Zrodil se z toho jeden z jeho geniálních „nápadů“, který byl přesnou kopií toho pokusu až na to, že se měl provádět na králících. Kdyby to ovšem Robert řekl nahlas, přivolał by na sebe nedozírnou Krumpachovu odvetu.

„Už jsem si sám říkal,“ vypravil nejistě, „že bych to mohl zkusit na nějakých inteligentnějších zvířatech.“

„Můžeš mi říct, na kterých?“ zeptal se Krumpach ironicky.

„Třeba na koních.“

Chvíli to vypadalo, jako by Krumpachovi zaskočilo něco v krku. Tvář mu nebezpečně zbrunátněla a oči nabývaly neuvěřitelných rozměrů.

„Proč ne třeba na velrybách?“ zaječel najednou nezvykle vysokým hlasem.

Okamžitě se otevřely dveře a dovnitř se vsunula čelist sekretářky.

„Přál jste si něco, pane docente?“ zeptala se vlídně.

Krumpach na ni vytřeštil oči. Pak viditelně zkrotnul.

„Ne, děkuji,“ řekl velice tichým hlasem.

Ale vzmužil se okamžitě, jakmile sekretářka po způsobu strašidelných panáček na orloji zajela zpátky a dveře se zavřely.

„Z hlediska kybernetiky,“ pronesl výhruzně.

Robert okamžitě přestal poslouchat. O kybernetice všichni včetně Roberta mluvili nejméně desetkrát denně od té doby, co byla z buržoazní pavědy povýšena na pokrokový vědní obor. Ale protože nikdo z nich jaksí zatím nestihl něco si o ní přečíst, mohli stejně dobře mluvit o tajných sexuálních rituálech Samojeďů – jenom s tím rozdílem, že o těch by alespoň někteří z nich věděli podstatně víc.

Vzápětí však Robert zalitoval své nepozornosti.

„Ty prostě na to takhle nestačíš,“ říkal právě Krumpach.

Robertovi se rozbušilo srdce. Dlouho očekávané sesazení, ba možná výpověď, je tu. Ale v tom případě konečně Krumpachovi řekne, co si o něm myslí. Ty nafoukaná nulo, řekne mu, ty klokane, ty kremrole, ty... Nějak ho nenapadaly vhodné nadávky. Nejlépe bude napat mu napřed do jeho příliš velkých nosních dírek po jednom bobku a pak...

„Jak je vidět,“ pokračoval mezitím Krumpach, „narazili jsme tu na něco zajímavého. Ne, že bych to byl nečekal, naopak. A protože na tomto svém místě musím hledět stále daleko dopředu,“ předvedl názorně myslitelský pohled, upřený do dále, „předvídal jsem taky, že budeš potřebovat posilu. Zuzanka osvědčila pozoruhodnou zdatnost, na sekretářku je jí vlastně škoda.“

„Zuzanka?“ vykřikl Robert zoufale.

Krumpach se jen významně podíval na králíčí výtvary na koberci a Robert pochopil, že nic menšího, než přijetí Zuzanky do oddělení nemůže tuto vinu vykoupit.

* * *

Když Robert klopytal do svého patra, proklínal v duchu bezbožnost, s jakou si často přál, aby osud alespoň naředit nějakým dalším člověkem husté ovzduší geniální pitomosti, které Xaver kolem sebe šířil, když už Roberta té obludy nemohl zbavit úplně. Neměl čekat na zásah vyšší moci, měl Xavera prostě zabít okamžitě po první strašlivé větě, kterou pronesl. Cožpak nevěděl, že veškerá tvůrčí fantazie ostatních vedoucích oddělení se soustředila na vymýšlení způsobů, jak Xavera vypudit ze své blízkosti? Cožpak opravdu věřil, že mu Xaver pomůže s „kybernetickými aspekty“ pokusů na králíčích, jak se tenkrát vyjádřil Krumpach, když mu – zřejmě jako odvetu za nějakou Robertovu bezděčnou neuctivost – Xavera přivedl?

Robert se zastavil u dveří své „laboratoře“, svého páchnoucího králíčího doupěte, s pocity mstitele, majícího bídáka konečně na dosah ruky. Cítil, jak z něho pomalu spadá nenávisť a ustupuje chladnému a ušlechtilému smyslu pro spravedlivý trest. Otevřel dveře a vstoupil dovnitř.

Xaver v laboratoři nebyl. Robert zůstal stát a zíral na dvě veliké klece, z nichž jedna nesla velký nápis TRÉNOVANÍ a druhá KONTROLNÍ. Všichni králíci se tísnili v druhé kleci. Robert přistoupil těsně k pletivu a strnule hleděl na nedohledné řady uší.

„Potvory!“ řekl nahlas. „Bestie ušaté.“

Pak se zhroutil na židli. Byl přece ochoten se s Xaverem dohodnout, dokonce i poté, kdy z něho pod pohrůzkou středověkých mučení vynutil doznání, že s králíky sám tajně experimentuje. Než přišel na tyto Xaverovy samostatné snahy, propadal Robert úžasu nad tím, že kladné reflexy se projevovaly téměř výhradně u králíků, které nic neučil, zatím co ti, jimž

předtím věnoval soustředěnou péči, setrvali v tupé lhostejnosti. Později si začal králíky různě označovat. Ale zdálo se, že i kdyby jedny králíky natřel na červeně a druhé na modro, nic by to nezměnilo na protismyslnosti jeho výsledků. Nakonec se smířil s myšlenkou, že věci jsou obvykle složitější, než očekáváme, a dbal jen na to, aby v měsíčních hlášeních nesmyslnost jeho výsledků nebyla příliš do očí. Až dnes...

Z úvah ho vytrhl temný hluk, jako by do chodby vtrhl tisícíhlavý dav demonstrantů. Robert vstal a vyšel na chodbu. Uviděl snad všechny vedoucí oddělení z celého ústavu a v jejich středu hubenou postavu rozčuchaného Xavera. Tvář psychoanalytika Krásného nebezpečně naběhla do odstínu zralého rajčete, zatímco psychotechnik Rosmus byl v kulatém obličejí zelenavě žlutý. Oba drželi Xavera z každé strany za rukáv a štítivě přitom odvraceli hlavy, jako by Xaver byl něco ošklivého, co právě vylovili z ucpaného kanálu. Jenom experimentální psycholog Křepelka se zdál jak vždy událostmi nedotčen. Říkal o sobě, že mu není cizí nic lidského – a zlé jazyky dodávaly, že ani nic zvířecího.

„Přivedli jsme ti tu tvou obludu,“ volal na Roberta vesele.

„A proč?“ předstíral Robert údiv.

„Zamkni ho v kleci,“ řekl temně Rosmus. „Jednou sis ho vzal, tak to musíš vydržet a neposílat nám ho zpátky.“

„Já jsem ho nikam neposílal,“ bránil se Robert. „Šel sám od sebe.“

„Ale to je neodpovědnost,“ rozčílil se Krásný, „nechat volně běhat takového člověka.“

„Pokud se tady dá mluvit o člověku,“ dodal Rosmus.

„Poslyš, víš jistě, že by se po něm někdo sháněl, kdyby prostě zmizel?“ vmísil se Křepelka. „Vím tady nedaleko o jednom osamělém bunkru, potřebuje jenom trošku spravit dveře...“

Robert si pomyslel, že tentokrát Xaver zřejmě stihl věnovat pozornost i experimentální psychologii. Xaver měl tu strašnou vlastnost, že toho hodně věděl, nebo alespoň tak vypadal, což bylo stejně zlé. Nejhorší ale bylo, že přes nesčetná varování své vědění projevoval různými otázkami, které pokládal výhradně vedoucím vědeckým pracovníkům ústavu a které se zdály sledovat jediný záměr, totiž udělat z nich pitomce. Postižení reagovali nelíčenou záští, která občas nabyla vražedných rozměrů. Robert cítil, že tentokrát se schyluje k lynčování. Nic by proti tomu neměl, ale tušil, že by ho Krumpach za to činil odpovědným.

„Krumpach o Xaverovi právě mluvil,“ zalhal proto.

„To nic neznamená,“ mávl Křepelka rukou. „Ten mluví o všem možném. Jestli to existuje, to je to poslední, co ho zajímá.“

„Ale Xaver má za týden vést požární školení,“ řekl Robert.

To byl pádný argument. Požární školení, schůze a jakýkoliv jiný rituál kolektivního umrtvování mysli byl v ústavu v pořadí důležitosti daleko před čímkoliv, co by se s jistou nadsázkou dalo nazvat vědeckou prací.

„V tom případě se zatím nedá nic dělat,“ uzavřel Rosmus. „Musíš si ho vzít zpátky. Ale to znamená, taky ho hlídat.“

Robert s důstojným smutkem přikývl. Cítil se přitom jako vyvolený mučedník, který pro záchranu celku přináší krajní oběť. Uklidnění vědci pustili Xaverovy rukávy a přistrčili ho k němu. Zároveň z šera jako přízrak vyšla Zuzanka a s jakýmsi intuitivním smyslem pro logiku situace se postavila vedle Xavera. Brýle jí samým rozčilením sklouzly na špičku nosu a její zuby... Robert zkrátka s úžasem zjistil, že se neusmívala, když ji viděl poprvé. Chvilí těkal nevěřícíma očima od ní ke Xaverovi a zpátky, pak beze slova otevřel dveře laboratoře.

To tedy byla ona zářivá cesta, o níž sníval nad životopisy slavných vědců: Krumpach, králíci, Xaver a teď ještě Zuzanka. Náhle ho zaplavil divoký vztek. Proč má být pořád jenom obětí? Proč by to nemohl být pro změnu on, kdo druhé utiskuje a ničí? Bude tvrdý, bude zlý: bude jakousi směsí Krumpacha a Zahradníčka, bude ještě daleko horší. Horečně pátral ve své mysli po nějaké krutosti, kterou by se odreagoval.

„Tak. A teď přepočítáte králíky,“ řekl v náhlé inspiraci.

Nepohlédl na ně a vyšel na chodbu. Cítil, že si zaslouží malou kompenzaci za všechny prožité hrůzy a instinktivně zamířil po schodech do ústavního bufetu. Rozumnější by sice bylo použít výtah, aby se vyhnul novému setkání s Krumpachem, ale červené světlo jako vždy sdělovalo, že je výtah v jízdě.

„Inteligentní výtah,“ vysvětloval jim na schůzi vedoucí technického úseku ing. Babák. „Poslední výkřik naší techniky.“

Výkřik to jistě byl, Robert měl ale dojem, že spíš zoufalý nebo poněkud pomatený. Teoreticky měli ti, kterým se vůbec zdařilo do jeho kabiny dostat, namačkat na řadě knoflíků čísla pater, kam chtěli jet – a výtah měl vyhodnotit nejekonomičtější způsob, jak je tam dopravit. K takové situaci docházelo ale zřídka a mívala těžko předpověditelné vyústění: po delším přemýšlení výtah zřejmě usoudil, že cestující svoje požadavky nemohou myslet vážně, a vydal se do pater, která si bůhvíproč oblíbil. Většinou ale ten pozoruhodný dopravní prostředek jezdil zřejmě z vlastní vůle prázdný, a to výhradně mezi patry, do nichž se Robert skoro nikdy nedostal. Vypadalo to, že sleduje nějaké vlastní úkoly, mezi něž zřejmě nepatřilo vozit lidi. Pak se však náhle jako přízrak objevil v nejvyšším patře a vyvrhl několik zděšených pasažérů, kteří původně měli zcela jiný cíl a pod dojmem neovladatelnosti výtahu se už loučili se životem. Tak tomu ale dneska nebylo a tak Robertovi nezbylo, než dusat řadu pater do přízemí.

* * *

Na cestě po schodech Robert zoufale uvažoval o své situaci. Zkušenost ho poučila, že má být v rozhovorech s Krumpachem – zvláště tak zvaně odborných – krajně opatrný. Právě ty největší blbosti, které v rozčilení vyhrknul, obvykle jeho nadřízeného inspirovaly k vědeckým plánům. Jejich uskutečnění (tady se Robert v duchu posupně zachechtal) bylo ovšem pak Robertovým úkolem. Povídačka o „negativní paměti“, kterou si ve stresu nad králičími bobky vymyslel, patřila jistě do této kategorie. Představa, co z ní Krumpach udělá, byla tak strašlivá, že se jí radši ani nepokusil zformulovat. Postupně došel k závěru, že místo nějaké pitomé sladkosti si v bufetu musí dát něco říznějšího.

Teoreticky – jak často tohle slovo vyvstávalo! – v ústavu konzumace alkoholu byla přísně zakázána. Ale tak jako tisíce, snad miliony různých zákazů a předpisů, byl i tento brán zde stejně jako v celé zemi s pobaveným úsměvem. „No, nemělo by se to,“ říkali obvykle nadřízení, když přijímali skleničku. Otřesné opilství, které pak často následovalo, se řídilo poněkud problematickou zásadou, kterou kolega Křepelka vyčetl v nějaké knize o toxikologii: „Alkohol, podávaný v malých dávkách, neškodí ani ve velkém množství.“ Malé a velké, jako obvykle, byly pojmy ošidně relativní.

* * *

Když vešel do bufetu, byla malá místnost prázdná a prodejní pult byl zatažen sklem, polepeným oznámeními o dovolené, nemoci, inventuře a úmyslu přijít hned. Robert připojil tužkou několik literárnějších výrazů k těm, které už byly načmárány na posledním lístku, a pak zuřivě zabušil na sklo. V témž okamžiku se zpod pultu vynořila tvář obávané prodavačky. Žvýkáci svaly se jí viditelně pohybovaly a Robertovi se na okamžik zdálo, že by jím nepohrdla jako zákuskem po minulém zákazníkovi, jehož ohlodané zbytky zřejmě skrývala pod pultem. Instinktivně ustoupil. Prodavačka dnes kromě nalíčení očí, které působilo jako stopa výměny názorů s rázným manželem, a krvavé rtěnky, vyvolávající zas asociace na filmové horory, měla křiklavý šátek, uvázaný těsně nad obočím. Vypadala v něm jako pirát. Robert neklidně zatěkal pohledem po pamlscích, rozložených po pultu. Ačkoliv vládkyně

bufetu se podle svého vzhledu zřejmě živila výhradně masem, vypadal bufet, jako by byl organizován nějakým rozmazleným dítětem: na pozadí pyramid sušenek a pišingrů se tu kupily šustivé balíčky pouťových bonbonů a dokonce, jako vzpomínka na staré časy, několik černých pendreků. Pro tvrdší povahy bylo na polici za pultem vyrovnáno několik lahví acidofilního vína a kamenouhelného rumu.

„Co si dáte,“ zeptala se prodavačka věcně.

„Láhev rumu,“ odpověděl Robert vzdorovitě.

Prodavačka pochvalně přikývla a zmizela za stěnou. Robert měl původně v úmyslu dát si jenom malého yperita, jak se v té době v ústavu říkalo. Ale představa, že by měl setrvat delší dobu pod kanibalským pohledem prodavačky a ještě být třeba viděn někým jiným, jak se v pracovní době opíjí, ho přiměla k tomu neuváženému kroku. Teď toho ale hned litoval, vzhledem ke stavu své hotovosti. Ke všemu ještě prodavačka záhadně a nadlouho zmizela. Dostala náhlou inspiraci k básni? Nebo prostě jen odběhla, aby celému vedení ústavu sdělila jeho přání? Ne, naštěstí se ta dobrá žena již vracela, v ruce jakýsi balík, který připomínal staromódně zavínuté nemluvně. Jen notorický alkoholik by v něm hledal zabalenou láhev. Robert rychle sáhl do kapsy, ale peněženka tam nebyla. Co s ní proboha mohl udělat? Možnost, že by mu ji nenápadně vyfoukl Krumpach, se nezdála pravděpodobná. Ať to byl kdokoli, bude určitě zklamán jejím obsahem.

„Napíšeme to na sekyru,“ navrhla prodavačka basem.

Robert sebou při zmínce o sekyře trhl, ale pak poslušně přikývl. Sebral s pultu nemluvně a s nejvyšším sebeovládáním, aby se nerozběhl, vyšel z bufetu.

* * *

Cestou v Robertovi zápasily dvě myšlenky: jednak odhodlání tentokrát nejít pěšky, ať už by cesta výtahem skrývala jakákoliv rizika, jednak strach, aby nepotkal Křepelku. Experimentální psycholog byl totiž pověstný svou přímo fenomenální citlivostí na jakoukoliv formu alkoholu. Ať si někdo nakapal hofmanské kapky na cukr, ať se někde natíral politurou nábytek, nemluvě o tom, když se otevřela láhev sebemeně opojného nápoje, vždy se někde v blízkosti objevil Křepelka. Tvrdilo se, že k jeho přilákání stačí i kratší rozhovor o druzích červeného vína.

Robert při čekání na výtah nestačil zapochybovat o pravdivosti poslední pověsti, když se mu dvě široké dlaně položily na oči.

„Kdo je,“ tázal se drsně laškovný baryton.

„Křepelka,“ řekl Robert resignovaně.

Dlaně se okamžitě odkryly.

„No ne, vy donchuáne,“ rozesmála se sekretářka ředitele ještě o půl oktávy níž.

Robert málem upustil láhev. Jestliže mu předtím prodavačka v bufetu připomínala upíra, slečna Knoblochová musela být převtělením labužnického náčelníka kmene lidožroutů. Vyhlídka, že s ní pojedje v těsné kabině výtahu úplně sám, v něm vedle starostí o stav nosného lana vyvolávala ještě méně určitou, ale o to naléhavější úzkost. Otevřel ústa, ale nepodařilo se mu vydat ani hlásku. Naštěstí v té chvíli přistála kabina, Robert volnou rukou otevřel dveře a ustoupil o dva kroky, aby slečna Knoblochová mohla projít. Hlavou mu bleskla myšlenka, že by teď prostě mohl zabouchnout dveře a utéct, ale než mohl učinit jediný pohyb, byl kýmsi třetím vtlačen na rozměrnou hrud' slečny Knoblochové. Robert s úzkostí viděl, jak se její rty roztahují a odhalují dvě řady silných zubů v potěšeném úsměvu. Otočil rychle hlavu a uviděl psychologa Křepelku, hledícího zamyšleně na balík v Robertových rukou.

„Copak vám dnes udělal kolega Krásný, slečno Knoblochová,“ zeptal se, aniž by odvrátil oči od balíku. „Jednu chvíli jsme se obával o jeho neporušenost.“

Slečna Knoblochová potěšeně zrudla a zhluboka se nadýchla. Robert tím byl vržen k protější stěně kabiny a byl by málem znovu upustil balík, kdyby jej nebyl Křepelka zachytil.

„Pozor, ať se nerozbije,“ řekl Křepelka káravě a pohlédl povzbudivě na slečnu Knoblochovou, ačkoliv to nebylo zapotřebí.

„Vyprávěla jsem mu,“ říkala právě, „že mě ve snu pronásledoval obrovský býk. A víte, co mi řekl? Že prý se ve snech projevují potlačená přání.“

„A neříkal, jaké přání by to mělo být?“

„To nemusel. Vždyť víte, jací jsou psychoanalytici sprost’áci.“

„Skutečně?“

„No vždyť myslí jen na samé nemravnosti. Podle nich i malé děti... No představte si, já mám synovce, jsou mu dva roky, takový sladký chlapeček. Když si mám představit, že i ten má v hlavě jenom sprost’árny...“

Také psychoanalýza přestala být během nedávného všeobecně obrodného procesu pronásledována a zařadila se mezi uznávané obory. Na rozdíl od kybernetiky však o ní kdekdo něco slyšel, většinou z doslechu. Kabina mezitím dojela do čtvrtého patra, v němž byla umístěna ředitelna. Výtah, nezvykle úslužný, tam zastavil. Oba muži vystoupili, aby sekretářka mohla vyjít.

„Mám tam pro vás dopis,“ řekla Křepelkovi. „Půjďte si pro něj?“

„Přijdu za chvíli, slečno Knoblochová,“ řekl rychle Křepelka. „Já teď jedu s Robertem nahoru.“

Konejšivě, ale přitom pevně položil Robertovi ruku na rameno. Dřív, než se Robert nadál, byl zas uvnitř a stiskl tlačítko posledního patra.

„Ukaž,“ vzal mu balík z rukou. „Já to radši podržím, tobě se nějak třesou ruce.“

Robert se bezmocně díval na rychle míjející stěnu za okýnkem. Hlavou mu táhly temné myšlenky na doby, kdy se civilizovaným světem proháněli mongolští chánové a nemilosrdně vymáhali daně.

Když vešli do laboratoře, měl Robert pocit, jako by se podivnou záměnností času ocitl v deliriu dřív, než láhev rumu vůbec otevřel. Všude, kam oko dohlédlo, se hemžili králíci. V kleci s nápisem TRÉNOVANÍ seděl poklidně Xaver a četl si nějakou knížku. Na podlaze uprostřed místnosti klečela uzardělá Zuzanka a přičinlivě se skláněla nad blokem.

„Co se tu děje?“ vyhrkl Robert.

Oba dva na něho pohlédli tak překvapeně, že ztratil jistotu. Vlastně nic nezaručovalo, že tu v době jeho výpravy za posilujícími prostředky nebyl Krumpach. Události by pak mohly dostat nečekaný spád. Ale Zuzanka už vyskočila.

„Počítáme králíky,“ hlásila. „Zatím jich je dvě stě šedesát dva.“

Robert cítil, jak se s ním místnost začíná pomalu otáčet. Na kartě jich měl jenom šedesát. Je možné, že by se králíci, podle mnohého ujišťování zcela neplodní, začali čistě jenom z vrozené škodolibosti množit?

„Jste si jistá,“ zeptal se, „že jste některé nepočítala dvakrát?“

Zuzanka si rozčileně posunula brýle.

„Dávám si ty spočítané vlevo,“ vysvětlila s nejistým úsměvem.

Robert sklouzl pohledem od její čelisti ke králíkům, kteří se zdánlivou mírumilovností hopkali po laboratoři sem a tam. Pocítil, že jestli někam okamžitě neodejde, dostane záchvat sadismu.

„Pojďme,“ řekl Křepelkovi. „Tady s tím se zřejmě nedá nic dělat.“

Překlopýtali přes králíky do malé postranní místnosti, v níž měl Robert „pracovnu“. Robertovi ta malá postranní místnost vždycky připomínala místnost pro služky a přísně vzato by tu pohodlné kanape bylo jediným smysluplným vybavením. Místo toho tu stál psací stůl, zavalený zaprášenými knihami, do nichž Robert vždycky začal nahlížet, když ho někdo vyrušil. Ne že by byl ztratil všechn zájem o svůj obor. Ale na nějaké zajímavé knihy vždy

chyběly peníze a tak to, co se tu místo nich kupilo, byly všelijaké nesmyslné sborníky, které většinou redigoval Krumpach a ústav je tudíž získal zdarma.

Kromě jediné židle a skříně, obsahující z větší části Krumpachovy oběžníky a výzkumné plány, tu stálo ještě cosi, co připomínalo staromódní zubařské křeslo se shora namontovanou sprchou, z níž však místo pramínek vody visely nesčetné dráty. Tahle věc pocházela z dávné doby, kdy se Krumpach ještě zabýval experimentováním, a měla původně nějak sloužit ke sledování duševních pochodů. Patrně díky nedostatku součástek či nesmyslnosti konstrukce nikdy nedošlo k jejímu dokončení. Krumpach tento výhrůžně vyhlížející předmět podobně jako řadu jiných výtvorů své agresivní fantazie záhy vnutil Robertovi, nejspíš proto, že nevěděl co s ním. Robert dlouho spřádal plány, jak zařízení nenápadně rozmontuje a odnese po částech do popelnice. Pak si ale povšiml, že křeslo má inventární číslo. To znamenalo, že je jim souzeno jít životem pospolu až do konce.

„Posaď se,“ vybídl Robert Křepelku a sám si rychle sedl na svou židli.

Křepelka s hrůzou pohlédl na křeslo.

„Ne, děkuji,“ řekl. „Nerad bych ti to poškodil.“

Velkým obloukem obešel křeslo a posadil se na stůl. Pak sáhl do kapsy a podal Robertovi vývrtku.

„Musíme spěchat,“ řekl přitom. „Za půl hodiny začíná porada.“

Robert téměř vykřikl. Jogínské cvičení, které Krumpach nazýval poradou, ten nekonečný duševní masakr, uvádějící Krumpacha do extáze tančícího dervise a všechny ostatní do jakéhosi mráкотného kataleptického stavu – to tedy byla poslední rána, na niž nebyl připraven. Ke všemu ještě dnes slíbil přijít dřív domů. Jako odpověď na tuto myšlenku zazvonil telefon. I když se to nezdálo technicky možné, poznal podle zuřivé naléhavosti finčení, že volá jeho žena. Opatrně zdvihl sluchátko.

„Prosím,“ řekl obezřetně a hned vzdálil sluchátko od ucha.

„Kde prosím tě pořád jsi,“ řekla jeho žena. „Volám už podesáté. Co to tam máš za ženskou?“

„To je moje nová síla,“ řekl Robert a blahopřál si, že tentokrát je odpor v jeho hlase upřímný.

„No vida, víla,“ řekla žena uštěpačně. „Už se ani nepřetvařuješ, co?“

„Ale ne,“ zaúpěl. „Ne víla! Síla jsem řekl. S jako syčák.“

„I jako imbecil,“ napověděl mu Křepelka. „L jako lempl.“

„Nech si to prosím tě,“ řekla žena rozzlobeně. „Chci jenom vědět, kdy přijdeš domů.“

Robert se nadechl.

„To je právě problém,“ řekl a už předem ještě trochu oddálil sluchátko. Viděl, jak Křepelka vytáhl z kapsy dvě sklenky a jednu z nich naplnil rumem.

„Nalej mi taky,“ řekl polohlasem, ale naléhavě.

„S kým to tam mluvíš,“ zeptala se žena podezíravě.

„Ale to bylo jenom něco pracovního,“ odpověděl rychle Robert a udělal zuřivé gesto na Křepelku, který do sebe právě obrátil sklenku a naléval si další.

„Máme poradu,“ řekl do telefonu. Bylo sice teprve dopoledne, ale vzhledem k míře jeho našťvanosti nebylo vyloučeno, že Krumpachovi bude trvat do večera, než se vyblbne.

„To jsem si mohla myslet,“ řekla žena hlasem, který připomínal příliš rychle puštěný gramofon. „Včera jste měli poradu, především poradu, děti tě už ani neznají, nechápu, proč ses vůbec ženil....“

Robert opatrně položil sluchátko na stůl. Věděl, že má dvě minuty volno, pak musí odpovědět a bude mít další dvě minuty. Vzal Křepelkovi z rukou láhev, podíval se na stav hladiny a pak po dobrém uvážení se napil přímo z láhve. Když několikrát mocně polkl, podíval se nedůvěřivě na nálepku, postavil láhev a chytil se stolu. Tohle snad ani nemůže být z uhlí, stačil si pomyslet. Pak se roztrásl.

Když se mohl zase nadechnout, zdvihl sluchátko.

„Už to není k vydržení,“ řekla jeho žena. „Dneska odpoledne k nám přijde maminka s tatínkem.“

Nebylo jasné, zda obě výpovědi byly míněny ve vzájemné souvislosti. Pokud se Robert pamatoval, přicházeli ženini rodiče každé odpoledne a že u nich i nepřespávali, bylo jen díky tomu, že by museli spát na zemi.

„Já za to nemůžu,“ řekl Robert mechanicky. „Pan docent potřebuje něco projednat.“

„Ten uslintaný idiot,“ řekla žena.

Robert zdvihl oči v sloup. Byl přesvědčen, že Krumpach buďto sám nebo prostřednictvím svých nohsledů odposlouchává všechny hovory.

„To nesmíš říkat,“ řekl a položil znovu sluchátko na stůl. Sáhł po láhvi s gestem tonoucího.

„Neměl bys tolik pít,“ řekl Křepelka a rychle si nalil skleničku. „Zničíš si játra.“

Robert mu vytrhl láhev a nalil do sebe mocný doušek té žíraviny. Koutkem oka uviděl, že sluchátko na stole poskočilo. Rychle je zdvihl, ale se zděšením zjistil, že jeho paní už zavěsila. To byl ovšem malér, který si vyžádal další lok rumu. Měl bych jí zavolat, pomyslel si v zastírající se myslí, ale vtom telefon zařinčel znovu.

„Nějak to vypadlo,“ řekl rychle.

„Kam vám co vypadlo,“ vyjel na něho Krumpachův hlas. „Čekáme už deset minut.“

„Už běžím, pane docente,“ zakoktal Robert.

Vytrhl Křepelkovi poloprázdnou láhev a rychle do sebe obrátil zbytek. Doufal, že stačí proběhnout laboratoří dřív, než se rozkašle.

* * *

Robert později mockrát přemýšlel, zda omračující úder, který dostal při vstupu do Krumpachovy residence, pocházel z účinků předvoje rumu, který na způsob průzkumných jednotek dorazil před hlavním válečným vojem do jeho mozku, nebo z pohledu, který se mu naskytl. Kolem rozlehlého stolu seděli v pokročilém stádiu hypnotického děsu vedoucí oddělení a mechanicky, jako míček na tenisu, sledovali sem a tam Krumpacha, zmítaného fanatickou křečí – ale to bylo natolik normální, že by to nemohlo Roberta udivit. Avšak v čele stolu, v Krumpachově křesle – a tady se Robert ve vzpomínkách vždy zastavoval – seděla dívka, která se v tu chvíli zdála být odškodněním za Krumpacha, za Křepelku a dokonce i za králíky.

Rychlost, s jakou si Krumpach opatřoval nové sekretářky, v Robertovi vždycky vyvolávala podezření, že jich má ve skříni v předpokoji vždy několik v zásobě. Jestliže tomu tak bylo, pak tento exemplář byl jistě do dneška uložen v luxusním červenožlatém pouzdře s pařížskou etiketou a s výhružným nápisem Mládeži nepřístupno. Pocity, které se Roberta při pohledu na ni zmocnily, by snad mohl pochopit pouze trosečník, jehož osvobodili po tříletém přebývání mezi eskymáky a přivedli na perfektní striptýz. Robert zůstal stát a s pokleslou bradou pohlcoval očima její výraznou tvář a hlavně členitou postavu, zakrytou s povážlivou úsporností nevelkým kusem látky. Zalapal přitom po dechu a chtěl se už odebrat k volnému křeslu v rohu pokoje, odkud by měl dobrý výhled na novou sekretářku a zároveň by byl poměrně chráněn před bezprostředními projevy Krumpachova běsnění, ale v tom okamžiku přehodila dívka nohu přes nohu. Ten pohyb způsobil v jakémsi nehmotném éteru tak mohutný otřes, že sebou všichni přítomní trhli a dokonce Krumpach zmlkl uprostřed věty, ačkoliv byl k dívce zády.

„Tak tady je Robert,“ řekl pak zadýchaně. „Konečně můžeme začít.“

Robert úslužně přikývl a snažil se prchnout k vyhlédnutému křeslu, ale okamžitě zakopl a dopadl plnou vahou na stůl. Psychoanalytik Krásný po jeho pravici se k němu naklonil a vtáhl nozdrami vzduch.

„Ale, ale,“ zamlaskal nesouhlasně.

Robert, přesvědčen, že to byl právě Krásný, kdo mu v poslední chvíli přistrčil nohu židle do cesty, se namáhavě zvedl. Hlavou mu bleskla myšlenka, že nutně musí poslat zítra Xavera v nějaké služební záležitosti do psychoanalytického oddělení. Používat Xavera jako odvetu sice bylo jako řešit malou pohraniční šarvátku atomovou bombou, ale Robert jiné zbraně neměl. Snaže se vzbuzovat co nejméně pozornosti, sedl si s omluvným zakašláním hned vedle do klína Rosmusovi.

„No tak Roberte,“ vypískl ten s hraným zděšením.

Robert vyskočil a měl v té chvíli nešťastný pocit, že se všichni proti němu spikli. Usoudil, že v tom zmatku zůstane prostě stát, dokud se věci nevrátí na své obvyklé místo. Oči mu automaticky zabloudily k nové sekretářce, která se teď na něho docela mile usmívala. Ale ani to mu nebylo dopřáno. Krumpach se probral z úžasu a chystal se zakročít.

„Kolego Pádile,“ řekl ledově a učinil krok směrem k němu.

Robert se rozhlédl jako štvaná zvěř. Kam oko dohlédlo, všechna křesla byla obsazena a v každém z nich zřejmě seděl s širokým šklebem kolega Krásný. Před sebou měl necitelně tvrdou desku stolu, ze zadu se k němu blížil stejně tvrdý Krumpach. V tom okamžiku dívka znovu přehodila nohu, udeřila se přitom kolenem o stůl a tlumeně vykřikla. Všichni muži v místnosti kromě Roberta se jí vrhli okamžitě na pomoc. Robert si naopak s úlevou sedl do jednoho z uprázdněných křesel. Po přestálé krizi se v něm rozlila teplá spokojenost. Liboval si, jaký má odtud výhled, a zároveň se divil, proč je v místnosti takový rozruch.

Když se všichni přítomní zblízka přesvědčili, že se kolínku sekretářky opravdu, ale opravdu nic vážného nestalo, usadili se neochotně zase do křesel. Krumpach pokročil do čela místnosti.

„Svolal jsem vás,“ řekl s gestem hrdinského tenora, zahajujícího slavnou árii, „protože jsem nespokojen s vědeckými výsledky naší sekce.“

Na chvíli se odmlčel, aby všichni mohli prožít jeho slova.

„Náš výzkum má nepochybně špičkovou úroveň,“ pokračoval pak, „ale příznějme si, že někteří mezi námi stále ještě nestojí na oné metě, před níž se jen matně rýsují obrysy zítřků naší vědy.“

Robert pohlédl tam, kam se upíraly Krumpachovy oči. Cosi mlhavého tam sice viděl, ale pokud to byly zítřky vědy, nebyly právě povzbuzující: v chodbě druhého křídla ústavu právě uklízečka s fyziognomií kata Mydláře energicky pěchovala jakési papíry do pojízdné nádoby na odpadky. Obraz se začal znatelně rozmývat a Robert raději zavřel oči.

„Proč tomu tak je?“ pokračoval Krumpach dramatickým tónem. „Protože dostatečně nespolupracujeme,“ odpověděl si rychle, jako by se bál, že někoho napadne jiná odpověď. „Například máme teď s Robertem problémy s negativní pamětí u králíků,“ pokračoval k Robertovu zděšení. „Je to něco, o čem vědecký svět ještě neví, co může způsobit skutečný rozruch – a koho to zajímá, kromě mne? Kdo mu pomůže, kromě mne?“

„Má Xavera,“ hlesl Krásný.

Byl zřejmě rozkurážený vzpomínkou na ošetřování sekretářky, jinak by se ničeho takového neodvážil. Krumpach po něm šlehl jedním ze svých proslulých pohledů, které by jistě našly použití ve vojenství.

„K psychoanalytickému oddělení se dostaneme hned,“ řekl ledově. „Právě tam postrádám už delší dobu jakékoliv nové výsledky.“

„Chybí mi materiál,“ bránil se Krásný. „Všechny zaměstnance ústavu mám analyzované skrz naskrz.“

„Chceš říct všechny zaměstnankyně,“ opravil ho polohlasem Křepelka.

„A praktikantky zvenčí mám zakázané,“ nevšiml si ho Krásný. Krumpach nebezpečně zbrunátněl.

„O externistkách už jednou provždy nechci nic slyšet,“ řekl příkře. „Nechci mít opletačky s mravnostní policií.“

„Tak koho mám analyzovat? Ačkoliv,“ řekl náhle změněným hlasem a pohlédl upřeně na novou sekretářku.

Krumpach, který sledoval jeho pohled, pokročil výhružně vpřed.

„Koho máš analyzovat?“ vykřikl. „Člověk by nevěřil, s jakým pojetím základního výzkumu se tady setká. Copak jsi neposlouchal? Odkud se bere ta negativní paměť u králíků, s níž s Robertovou pomocí zápolím? Jaké mají zábrany, že zapomínají ještě dřív, než se něco naučili? Kdo jiný může tyto problémy řešit, než psychoanalytik?“

„To mám dělat psychoanalýzu králíků?“ zaúpěl Krásný.

„A proč ne,“ řekl Krumpach svým otcovským tónem. „Všechno je otázka přístupu. Věřím, že to ještě nikdo nedělal. Ale jak chceš něco dokázat, když budeš stále chodit po vyšlapaných cestách?“

Krásný na něho poulil oči a němě gestikuloval jako někdo, komu zaskočilo sousto a on marně zápasí o trochu vzduchu. Krumpach to zřejmě považoval za souhlas.

„Tak dohodnuto,“ řekl spokojeně. „Přestěhuješ se na nějaký čas nahoru, Robert a hlavně Xaver se Zuzankou ti jistě rádi pomohou.“

„Xaver se Zuzankou,“ zamumlal Krásný v agónii. „Mají aspoň ti králíci nějaké pohlaví?“

Sekretářka se zakašláním vstala.

„Půjdu uvařit kávu,“ řekla, když se na ni všichni podívali.

V tom okamžiku se Robertovi udělalo velice zle. Už nějakou dobu zděšeně přihlížel, jak se ta pitomost, kterou si vymyslel v krizi nad králíčími bobky, postupně stává ústředním tématem výzkumu tohoto stánku špičkové vědy. Jeho nevolnost v tomto okamžiku však byla zcela jiného druhu. Byl zřejmě strašně opilý.

Zděšeně pozoroval, jak se protější část místnosti zvedá a jak se Krumpach, poskakující na nakloněné ploše, nejprve zdvojuje a pak se rozvíjí do celé rojnice. Křeslo pod Robertem přitom zřejmě obživilo a na způsob cvičeného slůněte v cirkusu předníma nohama pokleklo. Robert sevřel rukama opěradla a připravil se na další akrobatický manévr. Kupodivu křeslo zůstalo ve své nakloněné poloze, zato Robertovy nohy začaly narůstat do neuvěřitelných rozměrů. Zatím co do jeho tváří a rtů zřejmě někdo nenápadně napíchal umrtvující injekce a teď je pomocí miniaturních olověných závaží stahoval dolů, získal jeho žaludek nezávislou existenci a vydal se směrem nahoru. Robert tichounce zasténal.

V příští chvíli měl pocit, že se musel nějak samovolně změnit v chobotnici, a marně uvažoval, v které části jeho těla se teď nacházejí jeho oči. Proboha, pomyslel si dosud nezastřenou částí vědomí, teď nemohu utéci. Krumpach by si myslel, že vyšel za sekretářkou, a to by okamžitě vyvolalo nepředvídatelné odvetné akce. Ale sotva tuto myšlenku dokončil, roztočila se zřejmě pod sedadlem neviditelná virtule a křeslo s jemným bzukotem začalo stoupat. Robert v panice seskočil, udělal zoufalé gesto směrem k bojůvce Krumpachů, která se právě začala přeskupovat, a vyrazil ze dveří. V předpokoji slepě vrazil do něčeho měkkého.

Později při vzpomínkách na tu chvíli dospíval k závěru, že nejlepším argumentem proti nezřízenému alkoholismu by mohl být právě fakt, že si vůbec nebyl schopen uvědomit, do které části sekretářčina těla tehdy vrazil. Ostatně celé další dlouhé období, po které zřejmě jako Odysseus bloudil po různých nereprezentativních prostorách ústavu, byl kýmisi z jeho času milosrdně vystřižen.

* * *

K běžnému vědomí, jak je znají normální smrtelníci, se Robert vrátil až na chladném vzduchu před ústavem. Měl na sobě kupodivu kabát a v ruce třímal naditou aktovku, která vykonávala jakési samovolné pohyby. Nedal se tím zmást a pevnými kroky starého námořníka, kterými vyrovnával houpání dlažby, se vydal k nedaleké stanici tramvaje. Byla hluboká noc, všechna okna ústavu byla zhasnuta a ulice zela prázdnotou. Tramvaj na stanici naštěstí stála, takže se mu po drobných orientačních potížích podařilo dostat se dovnitř.

„Tři koruny,“ štěkla na něho průvodčí, jako by ho chtěla odvrátit od úmyslu zůstat ve voze.

„Vždyť ještě není jedenáct,“ řekl instinktivně, ačkoliv měl o času dost mlhavou představu.

„To nevádí,“ řekla průvodčí hádavým tónem. „Ale v jedenáct odsud vyjíždíme.“

Robert pocítil, že je příliš unaven na další diskusi. Zkusmo sáhl do kapsy a vytáhl odtud dosti rozměrnou bankovku. Část jeho já se okamžitě vyděsila, že určitě musel sebrat kabát někoho jiného. Průvodčí se jízlivě ušklíbla a vysázela před něho několik sloupců mincí rychlostí, která budila podezření, že je musela mít předem připravené. Robert je rozmrzele sebral a mince okamžitě vypadaly dírou v kapse za podšívku kabátu. Byl to tedy jeho kabát, ale to pak znamená, že v tom temném mezidobí, které bylo jeho vědomí odnato, nepochybně kradl. Robert nad tím resignovaně mávl rukou a sesul se na jedno ze sedadel. Průvodčí, která to potupné gesto vztáhla na sebe, se upřeně zadívala na jeho aktovku.

„Jestli tam máte psa,“ řekla, „tak musí mít náhubek.“

Psa, pomyslel si Robert. Ne, neměl psa, ani ho nechtěl. Nechtěl se o psech ani bavit. Byl utahaný táta rodiny, který se vrací po celodenní dřině k trošce odpočinku v teple domova. Uvelebil se pohodlněji na sedadle a okamžitě upadl do neklidného spánku.

Probudil ho hlas, mluvící něco o králících. Robert to zpočátku považoval za obvyklou noční můru, ale naléhání se stupňovalo. Otevřel oči a spatřil jakousi neholenou tvář, která se s každým pohybem tramvaje přibližovala a zase vzdalovala.

„Králíci,“ pravil ten muž, „se nesmějí vozit v noci. Nedělá jim to dobře.“

Robert pohlédl na aktovku na svých kolenou. Chlopeň tašky se trochu odhrnula a ven trčely nejméně dvě králíčí uši. To zmobilizovalo téměř všechny Robertovy duševní schopnosti. Pohlédl oknem ven a ke svému znepokojení zjistil, že se podél tramvaje míhá zcela neznámá krajina. Na chvíli uvažoval, zda může tramvaj bez předchozího varování odjet do jiného města, ale pak se prudce zdvihl a postavil se k východu.

Zřejmě musel vystoupit, ale naprosto nebyl s to přijít na to, jakým ďábelským mechanismem se dostal právě doprostřed slavnostně vyhlízejícího záhonu. Ve stínu opodál ho upřeně pozorovala nějaká postava v uniformě, zřejmě strážník. Robert v panice zauvažoval, zda nemá předstírat, že je socha. Ale hned ho napadlo, že postavy na pomnících obvykle nedrží v ruce aktovku. Výmluva, že tam pase králíky, se také nezdála udržitelná. Jediným řešením mohl být útěk. Robert se vrhnul kupředu, ale postava se ani nepohnula. Spíš opovržlivě dál hleděla před sebe. Robert na ni nedůvěřivě pohlédl a teprve teď viděl, že uniformovaný muž stojí na kamenném podstavci. Nebyl to tedy strážník, ale někdo daleko vyšší, nadto zvěčnělý. Tohle by tedy bylo vyřízeno. Ale kde Robert je? Do jaké zeměpisné délky a šířky ho zanesl úrdek temných sil? Neměl nejmenší tušení. Náhle uviděl, jak nedaleko u chodníku přibrzdilo taxi. Vyrázil neartikulovaný řev a vrhl se k němu.

Když se usadil a udal svou adresu, pro jistotu i se jménem města a státu, pohlédl na něho taxikář s podezřením, ale pak pokrčil rameny a rozjel se. Cesta trvala neuvěřitelně krátce, člověk by dokonce řekl, že zajeli jen za nejbližší roh. Když taxikář zastavil, pohlédl na taxametr, pak vytáhl jakési tabulky, papír a tužku.

„Podle taxametru devět korun,“ řekl. „To je podle tabulek dvacet sedm, v noci třicet čtyři. Jsme ale proti tabulkám levnější o třicet procent, to je dvacet tři osmdesát, ale na jaře a v létě se připočítává koruna, čili zaokrouhleno dvacet pět.“

Robert sledoval s pootevřenými ústy tento početní výkon a pak sáhl mechanicky do kapsy. Ale kapsa tentokrát nefungovala. Prostrčil ruku dírou a zašmátral v podšívce.

„Nechcete místo toho králíka?“ zeptal se zkusmo.

Šofér s kamennou tvářou zavrtěl hlavou. Robert tedy pokračoval v šmátrání. Když na nastavenou dlaň vítězoslavně sázel devatenáctou minci, provalila se konečně šoferova zuřivost jako jarní příval slabou hrází.

„Podívejte, vypadněte už,“ zahulákal na Roberta. „Za tu dobu, co se šacujete, měl bych už vyděláno stovku.“

Ale Robert, vědom si své cti, trval na tom, že zaplatí do haléře. Nešťastnou náhodou mince, kterou našel jako další, byla jen o málo větší, než haléř. Robert pocítil, jak se ho silná ruka chopila a vyhodila ho z auta. Když se zděšeným pištěním přistála na chodníku i aktovka, auto vyrazilo nepovolenou rychlostí a ještě na nejbližším rohu akusticky připomínalo rozhlasový vůz s amplionem.

Robert se pokusil oprášit kolena, pak toho raději nechal a důstojně vstoupil do domu. Náhle pocítil, že ho největší utkání toho dne ještě čeká a v duchu prosil bohy o trochu síly. Zastavil se přede dveřmi svého bytu a pokusil se listivými pohyby svého klíče ošálit zámek, který s jakousi temnou zvilostí stále někam uhýbal. Robert měl nakonec té hry dost a drže klíč před sebou jako rapír, podnikl na zámek frontální útok. V téže chvíli se dveře samy od sebe otevřely.

„Tak ty máš peníze na taxíka,“ řekla něžně jeho choť. „Ty víš, že máme návštěvu, že mi na tom záleží, a ty si přijedeš v noci a ještě k tomu taxíkem.“

Robert mlčky vstoupil, zavřel za sebou dveře a se strnulostí člověka po těžké obrně, kterou se snažil potlačit vrávorání, vstoupil do kuchyně. U nevelkého stolu uviděl tchána s tchýní, jak ho soustředěně pozorují jako nějaký odporný, ale zajímavý exponát. Pro Roberta by i sami o sobě byli hroživými přízraky, ale oni se ještě před jeho zděšeným zrakem začali zdvojoovat. Robert se k nim v panice obrátil zády a očima, do nichž vstoupily slzy, hledal jedinou radost svého života, svou družku, sestru, milenku, prostě svou ženu. Nebylo to tak obtížné.

„Dozvíím se konečně, kde jsi byl?“ zeptala se tím nejroztomilejším tónem.

Robert pocítil, že se děje něco nedobrého s celou kuchyní, ba celým domem. Ve škole se učili, že se Země otáčí obrovskou rychlostí, že však ten pohyb nepozorujeme. Nu, ve škole jim zřejmě lhali. Upřel zrak na ujíždějící dveře do ložnice, aby je neztratil s očí.

„Měl jsem práci až do večera,“ řekl plyně, ale s cizokrajným přízvukem. „Pak se mi udělalo špatně, tak jsem přijel. Musím si hned lehnout, zítra mám volno.“

V duchu si blahopřál k tomuto výkonu intelektu a zamířil ke dveřím do ložnice, vyrovnávaje nohama výkyvy podlahy.

„Copak ani nepozdravíš maminku a tatínka?“ vyhrkla jeho žena.

„Tak zlé to se mnou ještě není,“ odušil Robert.

Jeho rodiče byli už několik let na pravdě boží.

Pak zavřel za sebou dveře ložnice. Šatů se zbavil celkem snadno, když nepočítal zápas s nohavicemi, které se zřejmě nějak spolu spikly a vždycky jedna vyšplhala do poloviny lýtka, zatím co se pokoušel z té druhé vyklouznout. Nakonec nechal nohavice srolované kolem kotníků a pokusil se obléknout si pyžamo. Po chvíli přišel na to, že kabátek jenom předstírá, že jsou to kalhoty. S tlumeným klením zápas vzdal, svalil se na postel a zavřel oči. Spolu se světlem mu soucitná příroda odňala i zmučené vědomí.

II.

Příštího dne se Robert probudil vícekrát, ale vždy zas usnul, ukonejšen sváteční vůní pečinky, která se s dotěrností obchodního cestujícího drala do jeho nosu a působila tam jako

narkotikum. Dlouhé hodiny, prosvětlené září jasného dne, se Robert nechal kolébat na vlnkách této vůně, až ho náhle nemilosrdná pěst strašného poznání doslova vyrazila z postele a tím i ze sladkého bezpečí spánku. Králíci! Jak mohl zapomenout na ty dvě nevinné ušaté duše, jak je mohl bezbranně vystavit obludné žravosti ženinych rodičů a pravděpodobně celého neuvěřitelně rozvětveného dalšího příbuzenstva, soudě podle zvuků za dveřmi! Kdyby byl ve své včerejší indisposici přinesl v aktovce domů Zuzanku, konaly by se teď v kuchyni kanibalské hody. Robert se chytil za hlavu, do níž mu zřejmě někdo v noci pod tlakem napumpoval nějakou hustou kapalinu, v níž jeho mozek zmateně plaval sem a tam. Přesněji řečeno, chytil se za jednu ze svých hlav, neboť jich měl zřejmě více a každá třestila jiným způsobem.

Kolik tak mohlo být hodin? Jeho chronometr na ruce ukazoval osm hodin, což bylo v příkrém rozporu s polohou slunce na obloze. Ráno rozhodně být nemohlo a náhlý příchod polární bílé noci se Robertovi ani tohoto dne nezdál pravděpodobný. Čas, který obtížně odečetl na ciferníku, zřejmě vyžadoval korekci. Měl avantgardní hodinky sovětské výroby, které se údajně nemusely natahovat a měly být poháněny kýváním paže. Jenomže jejich stroj byl zřejmě konstruován pro čacké sportovce, kteří na přehlídkách pod laskavýma očima svých moudrých vůdců důrazně máchali svými svalnatými pažemi. Robert takové paže neměl a máchat jimi se trochu styděl. Byl by si rád poslechl, zda hodinky jdou, ale nemohl z nějakého důvodu zdvihnout ruku k uchu a o nějakém naklánění hlavy nemohlo být ani řeči. Nemohlo však být pochyb o tom, že byl den a bylo neodvolatelně, katastrofálně, ba přímo dějinně pozdě. Bylo tak pozdě, že by adekvátní omluvou pro Krumpacha nemohla být ani Robertova smrt, pokud takové opoždění vůbec ještě spadalo do Krumpachovy kompetence. Jako už tolikrát za těch dva a čtyřicet pohnutých let jeho života Robertovy myšlenky zalétly k vidině invalidní penze. Ale jako vždy v něm nakonec zvítězila povinnost. Spustil na zem malátné nohy, které mu zřejmě nepatřily, ale které přesto – patrně pomocí zrezivělého systému pák a převodů – s určitým zpožděním reagovaly na jeho příkazy, a s velebnou pomalostí starce po těžké nemoci podnikl výlet k blízké židli, na níž byly rozloženy jeho nedělní šaty.

Jak si Robert později vzpomínal, největší mobilizaci duševních a tělesných sil si tehdy vyžádalo proniknutí palebnou přehradou udivených otázek v kuchyni. Aniž by věděl kloudně jak, octl se v téměř neporušeném stavu na ulici. V zlověstně krátké době mu přijela tramvaj, která nejen že nezatahovala do vozovny ani nepodnikala vyhlídkovou cestu do neznámých koutů města, ale jela přímo a současně rychle – takže hravě předháněla i rychlejší chodce na chodníku – skutečně tam, kam podle jízdního řádu a několika tabulí v oknech měla jet.

Znepokojení, které se Roberta po těchto zázracích zmocnilo, našlo vysvětlení, když po hodině obav vystoupil. Ke vchodu ústavu totiž zároveň s Robertem dorazilo nablýskané úřední auto, v němž byl čas od času na ukázkou přivážen ředitel.

Věkovitý ředitel byl podle pověstí udržován ve funkci, protože se dosud nenašel nikdo mladší, který by získal dostatečnou politickou důvěru k řízení tohoto nebezpečného hnízda intelektuálů. Robert ho znal víceméně jen z vyprávění a hlavně z Krumpachových výhrůžných poznámek, díky nimž měl o něm podobnou představu jako o nevyzpytatelných bozích starého Řecka. Na jedné straně musel být nevýslovně dobrý, neboť nejen že nenechal Roberta vypráskat z ústavu, ale dokonce připustil, aby vedl jedno z klíčových oddělení. Na druhé straně se však pod touto vlídnou maskou zřejmě skrývala maniakální mstivost, bažící speciálně po Robertově krvi. Robert viděl ředitele několikrát v doprovodu Krumpacha a dalších dvou vedoucích sekcí klopýtat z auta do ústavu a podle výrazu jeho tváře musel přiznat, že Krumpach v tomto případě výjimečně mluvil pravdu. Podle tvrzení Krásného byl však ten hrozivý a zároveň uražený výraz v ředitelově tváři uměle vyvoláván tím, že mu celou cestu od auta Krumpach šeptem sděluje všechny výpady, které proti pravosti a zaslouženosti ředitelových vědeckých titulů podnikl jeho největší konkurent na Ústředí.

Robert ani nestačil znovu zapochybovat o tomto výkladu, když se otevřely dveře ústavu a z nich autu v ústrety vyšel s hrozivě vážnou tváří Krumpach. Robert se bleskurychle schoval za auto. Měl pocit, že na otázku, co tam dělá, by mohl odpovědět, že sem pomohl dotlačit ředitelovo auto, což by vzhledem ke stavu jak jeho tak auta nikoho neudivilo.

„Dobrý den, pane řediteli,“ řekl slavnostně Krumpach.

Přísně vzato, čekalo by se oslovení „soudruhu“, ale Krumpach dobře věděl, že „pan“ starému řediteli, který si hrál na vědeckou kapacitu, lahodí daleko víc.

„Zdravíčko, pane kolego,“ odpověděl ředitel s nejistou srdečností. „Řekl jsem si, že sem na chvilku zaskočím. Postrádám totiž jedny brýle a tak jsem myslel...“

„Za deset minut začne zasedání ústavní rady,“ přerušil ho Krumpach.

„Už zas?“ protáhl ředitel znechuceně.

Rozhlédl se po průčelí ústavu a když uviděl davy zaměstnanců, kteří se nahrnuli k oknům, zase se rozveselil. Málem už by byl zamával, kdyby mu byl Krumpach do ruky nestrčil nějaký úřední dopis.

„Doba je velmi vážná,“ řekl Krumpach sveřepě. „Podívejte se na adresu.“

Ředitel pohlédl na dopis a okamžitě zbrunátněl.

„To je ale drzost,“ řekl změněným hlasem. „Mně uvedl jen dva tituly a sobě... cože? Šest? Vždyť každý ví, že mu nejméně polovina vlastně nenáleží.“

Chvilí si ukazoval prstem a pohyboval přitom rty.

„Skutečně, šest titulů!“ vykřikl s nečekanou silou. „Taková nula a šest titulů! Okamžitě chci nadiktovat odpověď.“

Poslední slova vykřikl s prudkostí rozmazleného děcka a vyrazil s Krumpachem v závěsu ke dveřím ústavu.

Roberta napadlo, že auto každým okamžikem odjede na parkoviště a odhalí ho zrakům celého ústavu. Automaticky ho napadl vojenský výraz „plížením plazením vpřed“, ale měl na sobě sváteční šaty a kromě toho bude lépe, když se bude chovat pokud možná nenuceně. Vylezl tedy z úkrytu a nějakým zdržením vpředu – ředitel se patrně pokoušel vstoupit do zavřené půlky dveří – se nepředvídaně vmísil do ředitelovy suity. Než si to stačil uvědomit, ocitl se po pravici Krumpacha, který na něho vrhl pohled o síle nejméně šedesáti decibelů. Robert otevřel ústa k improvizované omluvě, ale Krumpach odvrátil hlavu s odporem, jaký by asi projevil předseda protialkoholické ligy, kdyby mu dali přičichnout k domácí slivovici. Ve stísněném mlčení se tedy dostali do vrátnice.

Vrátný Zahradníček tam stál se zuřivě slavnostním výrazem, vypjatý v celé výši svých sto padesáti centimetrů. Dokonce se ve zdůrazněném pozoru snažil vtáhnout břicho, čímž si způsobil neuvěřitelné nakupení hmoty na prsou. Robertovi tak připomněl projevy lidové tvořivosti, jimiž na posledním cvičení někteří vojáci na stěnách latríny vyjadřovali své erotické ideály.

Ředitele zřejmě napadlo něco podobného. Pohlížel na Zahradníčka s podobnou živou a přitom trochu rezervovanou pozorností, s jakou se díváme třeba na ptakopyska nebo jiné hříčky přírody.

„Nebýval jste nějak delší?“ zeptal se pak s nejasným podezřením.

Patrně si myslel, že se vrátí mohou srážet podobně jako některé tkaniny častým praním. Zahradníček otevřel ústa, ale podařilo se mu vypravit jen slabé zasípání.

„To byl jiný vrátný,“ odpověděl za něho Krumpach. „Střídají se tu celkem tři.“

Ředitel s pochopením pokýval hlavou a obrátil se k Robertovi.

„Člověk by nevěřil, jak ta uniforma mýlí,“ řekl.

Robert živě přisvědčil.

„Když jsem byl na vojně,“ řekl úslužně, „tak si jednou jedna slečna spletla svého snoubence s celou četou jeho kamarádů.“

„Opravdu?“ zaradoval se ředitel a naklonil k němu hlavu. „A to najednou nebo postupně?“

Než mohl Robert odpovědět, vmísil se Krumpach.

„Ústavní rada hned začne, pane řediteli,“ řekl s potlačovanou zuřivostí.

„Hned, hned,“ uklidňoval ho ředitel a chytil přitom Roberta za paži. „Tak jak to bylo s tou slečnou.“

„No dozorčí ji propašoval v prázdné várnici do kasáren a...“ začal Robert.

„Je tu ten dopis, pane řediteli,“ zaútočil znovu Krumpach.

Ředitel se k němu obrátil jako hoteliér k hostu, kterého před minutou vyhodil ze dveří.

„Jaký dopis?“

„Ten od profesora doktora inženýra tajemníka a úřadujícího předsedy...“

Nedopověděl. Ředitel vydal krvelačný řev a vrhl se k výtahu. Roberta chvíli táhl s sebou, ale pak ho pustil, jako vesmírný koráb odhazuje třetí stupeň rakety. Několik zaměstnanců opodál strnulo v uctivé hrůze. Také Robert začal trnout, ale z mnohem konkrétnějšího důvodu: tohle mu Krumpach nikdy neodpustí. Nejlepší asi bude jít hned nahoru, sbalit si své věci a tiše odejít z ústavu. Výpověď patrně dostane poštou.

Výtah však – zřejmě po vzoru ostatních v ústavu – strnul hrůzou z ředitelovy návštěvy a všechny pokusy přimět jej k pohybu ať drážděním jeho erotogenních knoflíků nebo důraznějšími kopanci do stěny kabiny zůstaly bez odezvy. Robert se tedy bez horolezeckého náčiní a domorodých nosičů vyškrábal do nejvyššího patra a těžce dýchaje otevřel dveře své laboratoře. Zůstal zaraženě stát. Xaver v místnosti nebyl. Králíci se tiše tísnili v odlehlých koutech klecí a opodál stála Zuzanka. Vypadala, jako by se ji někdo násilím pokoušel nalíčit a připomínala tak barevné obrázky v některých levných časopisech. Když uviděla Roberta, vrhla se mu vstříc jako princezna k rytíři v drakově sluji.

„Pane doktore,“ vykřikla zoufale. „Že už se nebudu muset dát znovu analyzovat.“

„Na analyzování tu má přece králíky,“ odpověděl Robert a marně se rozhlížel po Krásném.

Zuzanka se zapýřením pohlédla ke klecím a pak sklopila oči. Králíci vypadali ještě zbědovaněji, než ona. Robert prošel místností a vstoupil do své komůrky. Krásný k němu vzlhl. Oči měl mírně zarudlé a na čele otlak od okraje stolu.

„Tak jak ti to jde s králíky,“ pozdravil ho Robert.

Krásný se na něho podíval, jako by na jeho těle hledal místo pro smrtelnou ránu.

„Něco ti prozradím,“ řekl chraptivě. „Ti králíci se hodí leda na pekáč a ani tím si nejsem úplně jist.“

„Proboha jenom to ne,“ vykřikl Robert se špatným svědomím. „Všichni králíci jsou inventarizovaní, mám je na osobní kartě.“

„Mohli bychom je dát vycpat,“ navrhl Krásný. „Prostě sníst králíky a kůže vycpat. Víš, jak by se pak s nimi experimentovalo?“

Robert si pomyslel, že by v tom případě jeho výsledky byly jistě méně protismyslné. Na okamžik ho vidina přísně vyrovnaných řad uší fascinovala. Zajímavá vědecká metoda, řekl si. Ale jak znal ústav, určitě nebyla nová.

„Já to stejně nechápu,“ pokračoval Krásný. „Králíci se přece množí. Jsou to asi jediní tvorové, kteří v tomhle ohledu nemají vůbec žádné zábrany,“ dodal zasněně. „Musí ti přece přibývat. A přebytek inventarizovaných předmětů je jak známo ještě větší průšvih, než jejich nedostatek.“

„Xaver je zkazil svými experimenty,“ řekl Robert rychle. „Ti králíci jsou teď jeho vinou nejen pitomí, ale i úplně cudní.“

Krásný kupodivu nereagoval na Xaverovo jméno tak pokorně, jak Robert očekával.

„Ještě, že mi připomínáš Xavera,“ řekl temně. „Mám pro tebe překvapení.“

I když byl Robert přesvědčen, že ho ze strany Xavera už nemůže nic překvapit, na druhé straně nepochyboval, že co do schopnosti šokovat má Xaver nevyčerpatelnou kapacitu. Ale co to mohlo být tentokrát? Zjistilo se, že je Xaver ve skutečnosti robot? Nebo mluvící mlok? Snědl omylem kalamář či v podobě páchnoucích jisker s ďábelským chechtotem vyletěl komínem? Všechno bylo u Xavera stejně pravděpodobné.

„Kde je vlastně Xaver?“ zeptal se pro pořádek. Ve skutečnosti tušil, že Xaver není jedna osoba, ale neurčité společenství démonů, které může být tu i tam, často na více místech současně, pokud se tam naskytne příležitost k temným rejdům.

„Poslal jsem ho na jednu králičí farmu na venkov,“ odpověděl Krásný hrdě. „Nenechám se zkoušet z psychoanalýzy.“

„Na králičí farmu? Ale proč?“

„Dal jsem mu dva králíky jako vzorek, aby přivezl dvacet nových.“

„Proboha, další králíky?“ zaúpěl Robert.

„S těmihle se nedá pracovat. Ale uklidni se, Xaver se pravděpodobně nikdy nevrátí. Farma je v horách, teď tam všechno taje, laviny...Ale po jeho odchodu jsem našel tohle,“ ukázal Robertovi objemný svazek papírů.

„*Skupinové chování králíků II,*“ četl Robert nadpis. „Zdá se, že ho ti králíci kupodivu zaujali,“ dodal bezelstně. „*Králíků je v kleci velký počet,*“ četl dále. „*V prvním přiblížení jej můžeme považovat za nekonečný...*“ S tím Robert rozhodně souhlasil, nikdy nebyl tak blízký představě nekonečna, jako při pohledu na králičí uši, pokud nepočítal Krumpachovy proslovy. Ale vrátil zrak k překvapivě pravidelnému Xaverovu písmu. „*Vynecháme-li zatím králíky u stěny klece, je každý králík obklopen jinými králíky, tedy okolím. Sám však pro jiného králíka spoluvytváří okolí. Je-li tedy klec nekonečná a všichni králíci jsou zaměnitelní, je situace přesně ekvivalentní té, jako by byl králík v kleci sám.*“

Robert vzhlédl.

„Rozumíš tomu?“ zeptal se ho Krásný.

„Ne,“ připustil Robert bez váhání.

„Tak vidíš,“ řekl Krásný tragickým hlasem. „To je Xaver. Přímo pod tvým nosem a nekontrolovaně si tu na králicích dělá výzkum.“

Pronesl to poslední slovo se stejnou hrůzou, s jakou by asi počestná puritánka mohla mluvit o nemravných orgiích čarodějnic. Robert vzhlédl. Byl ochoten připustit, že v samé Xaverově bytosti je něco osudného a že cokoliv Xaver udělá, tají v sobě zárodek neodvratné katastrofy. Ale v tomhle případě skutečně neviděl nic špatného.

„Ty pořád ještě nechápeš, oč jde, vid’?“ zeptal se ho Krásný. „Tak já ti to vysvětlím. Dokážeš aspoň poznat, jestli to, co jsi už tady přečetl, je geniální objev nebo úplná pitomost?“

Robert mlčky zavrtěl hlavou. Toto dilema v souvislosti s Xaverem rozhodoval jedině ve chvílích silného citového pohnutí a pak obvykle ve prospěch druhé možnosti.

„Tak vidíš,“ řekl Krásný poučně. „Představ si, že bychom to nezachytili, že by to dokonce vyšlo v nějakém časopisu. A teď si představ, že by to bylo – nedej bůh – geniální. Jak bychom vypadali my všichni ostatní? Jako blbci. A nebo si představ, že by to někdo odhalil jako úplnou pitomost. Dovedeš si představit ten průšvih?“

Robert se pořád ještě nezmohl na slovo. Cítil, že v řízení vědecké práce má stále ještě citelné mezery.

„A ke všemu má ten článek ještě římskou dvojku,“ pokračoval usouzeně Krásný. „To znamená, že napsal už něco předtím, že se to třeba už tiskne nebo to dokonce vyšlo. Jak je možné, že o tom nevíš?“

Robert netušil. Připouštěl v duchu, že mezi stohy různých formulářů, které musel každý den podepsat (byla to jeho hlavní vědecká činnost, jako každého vedoucího), mohl omylem schválit i Xaverovu publikaci. Dávno se smířil s tím, že nechápe, co to pořád podepisuje, a stále čekal, že se jednou podpisem bezděčně zaváže k doživotnímu otroctví

nebo si sám podepíše rozsudek smrti. Ale jakoukoliv vědeckou publikaci v ústavu schvalovala řada lidí od Krumpacha až snad po pana Zahradníčka, takže nebylo spravedlivé, svalovat vinu za případnou katastrofu jen na něj. Rozhodl se k aktivní obraně.

„Kam jsi toho Xavera vlastně poslal,“ zeptal se.

„Ale daleko,“ odtušil Krásný. „Až na Slovensko. Ten se skoro jistě nevrátí. To víš, jsou tam prý vlci a medvědi...“

Nedopověděl. V té chvíli se otevřely dveře a vstoupil Xaver a hned za ním obrovský, hrozivě vyhlížející pes. Oba vědci na něho vytřeštili oči a Krásný ani nestačil schovat ukořistěný rukopis. Xaver přistoupil ke stolu a beze slova pečlivě vyndal z kapsy proštípnutou rychlíkovou jízdenku a ještě několik dalších papírů.

„Ten pes,“ řekl, „potřebuje bezinfekční potvrzení.“

V té chvíli se Krásný vzpamatoval.

„Počkejte, Štiko,“ řekl ostře. „Jak to, že nejste ve vlaku.“

„Ten jel jenom na Hlavní nádraží,“ odpověděl Xaver.

„Na Hlavní nádraží?“ zeptal se Krásný hrozivě. „Odkud.“

„Z Nádraží Střed,“ vysvětlil Xaver. „Totiž on potom asi jel dál, ale rozjel se zase zpátky po stejné koleji, takže jsem si nebyl jistý, jestli náhodou nejede zase zpátky na Nádraží Střed. Ačkoliv na vagónech bylo napsáno Norimberg, takže by neměl...“

„Moment,“ zařval Krásný. „Vezmeme to popořádku. Kde máte ty dva králíky?“

Xaver beze slova ukázal na tu psí obludu, která si právě neuvěřitelně rozlehlým jazykem olizovala tlamu.

„Nemůžete tu kreaturu poslat za dveře?“ navrhl Robert nervózně.

„To nejde,“ řekl Xaver. „Ten pes nerozumí česky.“

„Kde jste to strašné zvíře vzal,“ zeptal se Krásný temným hlasem.

„Já ho nevzal,“ bránil se Xaver. „Jeden pán, co jsem s ním jel v kupé, mi říkal, abych mu toho psa pohlídal, že si potřebuje jenom někam skočit. Já jsem mu vysvětloval, že musím ještě hlídat králíky, protože ta krabice, co jste mi dal, se mi roztrhla. A kromě toho ten pes šel stejně hned na perón...“

„A ten člověk mluvil česky?“ zajímal se Robert. Otázka domluvy se psem mu teď připadala nejnaléhavější.

„S přízvukem, ale docela dobře,“ upřesnil Xaver. „Ale ten pes ne. Totiž nerozuměl. Alespoň neposlechl, když jsem mu říkal, aby toho pána nekousal.“

„Ježíšmarjá,“ popadl se Krásný za hlavu. „Kterého pána.“

„Takového toho v uniformě. Není to přesně policie, ale...“

„Kde ten se tam vzal.“

„Jemu se nelíbili ti králíci. Oni totiž okamžitě taky přišli za mnou ven,“ řekl Xaver. „Ten strážník nebo co se ptal, komu patří. Řekl jsem, že našemu ústavu, tak to si zapsal. Pak se nějak nepohodl s tím psem. On mu totiž začal močit na holínku, tedy ten pes strážníkovi, ne naopak...Říkali, že s tím bude mít ústav nepříjemnosti, když ho ten pes pomočil a ještě kousl. Myslím, že to bylo v tomhle pořadí.“

„Copak jste nevysvětlil, že ta bestie nepatří vám?“ zeptal se Robert zděšeně.

„To jsem chtěl. Říkal jsem jim, ať toho psa klidně zatknou. Ale mají tam malou služebnu, celý pes se tam nevešel a tak místo toho předvedli mne. Jenomže jak ten pes zůstal sám na peróně, tak zase někam šel,“ vyprávěl Xaver. „Tak jsem se bál, aby to zase nebylo na mne, kdyby něco provedl, a šel jsem za ním, tedy běžel. Něco za mnou volali, ale právě nádražní rozhlas hlásil zpoždění vlaků a tak jsem nerozuměl. Volal jsem na toho psa, že je asi zatčený, ale na něho to neudělalo žádný dojem. Možná, že si chtěl sehnat advokáta, ačkoliv...“

„Co bylo dál,“ pobízel ho Robert.

„Zastavil se až u bufetu. Říkal jsem si, že má třeba hlad a proto kouše. Tak jsem mu koupil bramborák, nic jiného tam neměli, tedy až na cigarety, ale ty on asi...Jenomže jsem ani

nestačil zaplatit a on už měl ten bramborák v sobě. Tak jsem mu koupil další a tak pořád dál. Jenomže já měl jenom ústavní peníze a také lidi ve frontě se začali rozčilovat, protože se pořád nemohli dostat na řadu. Tak jsem ten jedenáctý bramborák strčil do kapsy a šel jsem z nádraží pryč a on za mnou až sem.“

„A po cestě se nestalo nic?“ zeptal se Krásný.

„Celkem ne. Jenom pan Zahradníček...“ Xaver sklopil oči.

Robert pohlédl s hrůzou a zároveň s nadějí na psovo objemné břicho.

„Dopovězte to,“ přikázal Krásný chvějícím se hlasem.

„Ten pes musel mít pořád ještě hlad nebo co,“ řekl Xaver váhavě. „Když jsme přišli do ústavu, trval pan Zahradníček na tom, že každou návštěvu musí zapsat. Pes šel k němu a napřed sežral protipožární předpisy...“

„Dál!“ vykřikl Krásný.

„A pan Zahradníček se asi nějak bál, ten pes mu pořád olizoval tvář,“ řekl Xaver. „A tak vytáhl pistoli a já nevím, jak se to stalo, ale najednou byla pistole pryč. Já jsem ještě neviděl, že by psi žrali pistole.“

„Panebože,“ zaúpěl Krásný a sesul se na židli.

Robert si uvědomil, že teď musí uplatnit výcvik z posledního vojenského cvičení.

„Byla ta pistole odjištěná?“ zeptal se odborně.

„Odjištěná snad ne,“ řekl Xaver. „Ale natažená asi ano.“

Robert horečně zapátral ve svých anatomických znalostech. Ale zda může něco ve psích útrokách odjistit nabitou pistoli, jim ve škole určitě neříkali.

V té době začal pes jevit neklid.

„Ten pes něco chce,“ řekl Xaver.

Robert rychle zapřemýšlel, jak by se psu dalo v nějaké mezinárodní znakové řeči naznačit, že z psího hlediska je z nich tří Xaver pro jakýkoliv účel rozhodně nejvhodnější.

„Myslíte, že má ještě hlad?“ zeptal se Krásný Xavera úzkostlivě.

„Jak to mám vědět?“

„Vy se s ním znáte, já ne.“

„Já myslím, že to není hlad. Spíš naopak,“ řekl Xaver váhavě. „Měli bychom ho pustit...“

„Co vás napadá,“ vykřikl Krásný. „Je v něm služební pistole. Musíme ho tu udržet, dokud se sám nezastřelí nebo tu pistoli...nevrátí,“ řekl s ohledem na Zuzanku.

„Jak tu chceš toho psa udržet,“ namítl Robert. „Taková bestie a ještě k tomu vlastně ozbrojená...“

„Do klece,“ dostal Krásný nápad. „Máte ještě nějaký bramborák?“

„Ten poslední jsem snědl,“ řekl Xaver rozpačitě.

„Tak aspoň kapsu,“ zavelel Krásný.

Zatím co Robert se Zuzankou chvatně vyklízeli klec trénovaných králíků (byla blíž), převrátil Xaver kapsu a strkal ji psovi k čumáku. Ale ten zřejmě netoužil po ničem, co mělo něco společného s Xaverem (kdo by se mu také divil, pomyslel si Robert), a s odporem se odvrátil. Tvářil se vůbec znechuceně a melancholicky. Nakonec se ho taháním za obojek a postrkáváním podařilo dopravit ke dveřím klece a pak s nejvyšším vypětím dovnitř. Pes přitom vyl překvapivě vysokým hlasem a Zuzance se v očích zaleskly slzy.

Sotva klec zavřeli, rozlétly se dveře laboratoře a vešel ředitel v doprovodu Krumpacha a dalších dvou vedoucích sekcí. Celá skupina vypadala poněkud zaraženě, pouze Krumpach upíral skelný pohled na ředitelovu kravatu a nepřerušil zanícený výklad.

„A zde, pane řediteli,“ říkal právě, „je momentální centrum, řekl bych přímo ohnisko našeho bádání. Negativní paměť, pro niž existuje mnoho příkladů v běžném životě, byla námi poprvé pozorována a studována na králíčích...“

„Chápu,“ přerušil ho konejšivě ředitel. „A teď jste si vzali na pomoc starého Pavlova.“

Krumpach, jak se zdá, teprve teď zpozoroval psa. Robert ho snad poprvé za celá léta viděl opravdu vyděšeného. Pes stál těsně u stěny klece, upíral oči na Krumpacha a z tlamy se mu řinul bohatý proud slin.

„Koho prosím,“ zeptal se Krumpach mráкотně.

„Pavlova přece,“ řekl ředitel bodře. „Slintání a tak.“

V té chvíli si všiml nápisů na klecích. Chvíli těkal očima od králíků pod nápisem NETRÉNOVANÍ ke psu pod nápisem TRÉNOVANÍ.

„Ach tak,“ řekl najednou s úžasem. „No to je fantastické. Tak vy s tou negativní pamětí dokážete takovéhle zázraky? Ne počkejte,“ zarazil Krumpacha, který chtěl něco říci. „Já si to srovnám v hlavě sám. Tak králík vlastně zapomene, že je králík...Blahopřeju, pane kolego,“ chopil se ruky stále ještě mátožného Krumpacha. „To je opravdu výkon.“

„Děláme, co můžeme,“ řekl Krumpach beznadějně.

„Nesmíte přehánět skromnost,“ napomenul ho ředitel blahosklonně a přistoupil blíž ke kleci. „Já věděl, že my dva spolu ještě něco dokážeme.“

„Pozor,“ odvážil se Robert, který měl dojem, že snad chce ředitel psa pohladit. „Může vystřelit.“

Teď se zdál už i ředitel překvapen. Zadíval se Robertovi do očí, pak několikrát rychle přikývl.

„Chápu,“ řekl. „Ani jsem nevěděl, že tu máme tajné úkoly. Ne, nic mi neříkejte,“ zarazil Roberta. „Někdy je lepší nevědět všechno.“

Začal viditelně spěchat a tak se za malou chvíli průvod protlačil zas na chodbu. Krumpach, stále ještě ne zcela při smyslech, se ve dveřích otočil k Robertovi.

„Očekávám vás za hodinu ve své pracovně,“ řekl sveřepě.

Mohl stejně dobře říci, že údržbář právě zpravil kontakt na elektrickém křesle a Robert přijde za hodinu na řadu. Že Krumpach opět od obvyklého tykání přešel k obřadnému vykání, hrozivost jeho věty ještě zvyšovalo. Robert dokázal jen úslužně zamrkat a své „Ano, pane docente“ vypravil až, když dveře neodvolatelně zaklaply.

„Ten pes se k ničemu nemá,“ stěžoval si Krásný. „Nebyl by tady někde ricinový olej?“ Robert podotkl, že se ricinový olej při výzkumu chování králíků nepoužívá.

„Třeba se v něm někde zasekla,“ navrhl. „Pistole je taková zahnutá.“

„Jenom aby se neodleptalo číslo,“ mumlal Krásný.

„Co takhle magnetem,“ napadlo Roberta.

„No dobře, ale s které strany,“ namítl Krásný. „Copak víme, jak je v něm hluboko?“

„Tak co budeme dělat?“

„Mám jít zase na nádraží?“ zeptal se Xaver. „Za hodinu jede další rychlík.“

„Vy sed'te tady,“ rozkřikl se Krásný. „Kdyby v té kleci bylo ještě trochu místa, strčil bych vás tam taky.“

Chová se, jako by tu byl vedoucím, napadlo Roberta. Ale mohl vlastně vědět, kdo to zdejší centrum bádání vede? Krumpach takové otázky nechával s oblibou víceméně otevřené. A kromě toho v klíčové době měl přece Robert jeden z nejtěžších záchvatů své chronické spavé nemoci. Rozhodl se, že tento problém zatím nebude řešit a nechá Krásného, aby sám sklidil ovoce své pýle.

„Půjdu radši dolů,“ řekl rychle. „Krumpachovi jdou většinou špatně hodinky.“

Než mohl někdo něco namítnout, vyklouzl rychle na chodbu. Ve čtvrtém patře potkal pana Zahradníčka, který příčinlivě spěchal směrem od ředitelny.

„Ještě ji nemáme,“ zavolal na něho. „Chce to trpělivost.“

„Jak prosím?“ pootevřel ústa Zahradníček.

„Pistoli,“ vysvětlil Robert.

Zahradníček sáhl k pasu tak samozřejmě, že Robert pojal podezření.

„Máte svou služební pistoli?“ zeptal se.

„Ano prosím,“ řekl Zahradníček rozčileně. „Samozřejmě. Je třeba zasáhnout?“
„Ne,“ řekl Robert. „Zatím ne.“

Koneckonců nevěděl, k jakým prostředkům bude ještě třeba sáhnout. Nechal žasnoucího Zahradníčka stát a rychle seběhl o patro níž do knihovny. Překvapeně a skoro podrážděně k němu vzhlédlo několik mladších pracovníků. Bylo nepsaným pravidlem, že služebně starší pracovníci, kteří měli své vlastní pracovny díky svým zásluhám nebo prostě faktu, že přišli do ústavu dřív, ponechávali tuto oázu klidu a tichých meditací mladším.

Za chvíli Robert s uspokojením konstatoval, že vzrušení pominulo a většina přítomných zase složila hlavu do dlaní. V odlehlém koutě dokonce jeden přepracovaný aspirant hlasitě promluvil ze sna. Robert, pamětliv místních pravidel, vzal z poličky jeden z těch mála časopisů, které do knihovny docházely, rozložil jej před sebou a zamyslel se. Jako tak často, měl před sebou neřešitelnou otázku: Xaver buď zešílel, nebo byl tak neuvěřitelně, tak přímo propastně imbecilní a nebo si z nich prostě dělal blázny. Ta poslední možnost byla nová a kdyby nešlo o Xavera, byla by zřetelně nejpravděpodobnější. Uvážil-li se k tomu Xaverův odhalený rukopis, musela se rozhodně brát v úvahu.

Robert náhle s úlekem zjistil, že nedokáže sundat ruku s okenní římsy, o niž se před chvílí zamýšleně opřel. Už je to tady, řekl si zděšeně a poprvé si bez záchvatu zimničního vzteku vzpomněl na svého tchána, který ho co chvíli varoval před paralýzou jako následkem nezřízeného života. Ale všemi ostatními končetinami mohl pohybovat docela volně. Pak si najednou uvědomil, že už týden jsou v ústavu lakýrníci. Ještě před chvílí byly pro Roberta jediným příznakem jejich přítomnosti cákance bílé barvy na chodbách a chronický nedostatek piva v kantýně, ale teď měl před sebou nesporný důkaz jejich činnosti. Se skřípějícími zuby soustředil všechny své síly a zatáhl. Ozvalo se zlověstné praštění a Robert odlétl k protější stěně. Stačil ještě zahlédnout, že spolu s jeho rukou se od římsy oddělil neuvěřitelně velký plát bílého laku. Hřmot, který Robert způsobil u protější stěny, zase vylekal přítomné aspiranty. Někteří se dokonce vzbudili a začali rychle listovat v rozložených časopisech. Robert, který se podobné situace pokoušel řešit chováním „jako by se nic nestalo“, přistoupil také ke svému časopisu. Neklidně přitom myslel na bílý plát, který se mu houpal na ruce a zřejmě nehodlal odpadnout, ale pak ho zaujalo něco v textu před jeho očima. Snad poprvé po několika letech nahlédl zase opravdu se zájmem do odborného časopisu.

Skupinové chování králíků I, četl tam. Pod nadpisem byla dlouhá řada autorů počínaje Krumpachem přes Roberta, Krásného, Křepelku a snad všechny zaměstnance ústavu kromě pana Zahradníčka a paní z kantýny, ale Xaverovo jméno tam nikde neviděl. Sloh však nemohl mýlit. Stálo tam: *Mějme v kleci jediného králičího jedince, který se pohybuje sem a tam. Je-li králik v poloze A, nazveme tuto polohu obsazenou. V příštím okamžiku obsadí králik polohu B atd., takže při dostatečně dlouhém časovém intervalu a statistické povaze pohybů, která je charakterizována tím, že jedinec nikdy neobsazuje právě obsazenou polohu a všechny polohy jsou tudíž obsazené, je situace přesně ekvivalentní té, při níž by byla klec plná nekonečného počtu králíků.*

Robert vzhlédl. Vypadalo to na pečlivě promyšlený Xaverův útok proti celé instituci, ale stejně dobře mohla být nekonečná řada autorů článku jen projevem automatismu, který se v ústavu ustálil. Xaver mohl myslet článek vážně, ano, i taková možnost tu byla, a to, že sám sebe neuvedl, mohlo být prostě tím, že v pečlivé snaze vyjmenovat všechny sám na sebe nakonec zapomněl. Že o článku nevěděl nic ani Robert ani Krásný, nic neznamenal. Rozhodovalo jenom, co o tom ví Krumpach. Proboha, Krumpach! Robert jen s úsilím potlačil výkřik. Hodina už určitě uplynula. Robert v okamžiku zapomněl na časopis i na přívěsek laku na své ruce a vyřítil se z knihovny.

V Krumpachově předpokoji našel jen novou sekretářku, která k němu stála zády a skláněla se nad něčím u okna. Robert zakusil pocit, jaký asi může mít válečník uprostřed dlouhé a krvavé řeže muže proti muži, který náhle spatří nedávno narozené kotě nebo hejno

žlutých kuřátek, zázračně uniknuvších zkáze. Zastavil se a spolu s Einsteinem dovolil času, aby postoupil své místo prostorovým proměnným. Nezajímal se o teorii oblékání o nic víc, než kterýkoliv normální člověk, ale v této chvíli pocítil naléhavě, že by módu krátkých sukní dokázal hájit se zbraní v ruce. V té chvíli se sekretářka otočila.

„Máte něco naléhavého?“, zeptala se.

Robert přikývl a v duchu se tázal, zda sekretářka může mít telepatické schopnosti. Patrně měla, protože si nervózně zatáhla za okraj sukně, čímž se Robertův pohled automaticky posunul o něco výše.

„Pan docent tu není“, řekla rozpačitě.

„Pozval mě“, řekl Robert opile.

„Jestli chcete na něho počkat“, pokrčila rameny a zatěkala očima k okennímu parapetu. „Ale já mám práci.“

„Já vám třeba zatím pomůžu“, řekl Robert dychtivě a pokročil k jejímu stolu. Udělala pohyb, jako by mu chtěla zabránit v přístupu svým tělem, ale to bylo stejně pošetilé, jako odrážet sekyru magnetem.

„Co to máte na ruce“, řekla rychle.

Robert pohlédl na novou součást svého těla, na kterou už téměř zapomněl, jako někdy zapomínáme na bradavici nebo na kuří oko.

„To mám z knihovny“, vysvětlil. „Lakýrníci.“

Zdálo se, že náhle ožila.

„Tady taky“, řekla. „Všechno tu lepí. Jedna listina se mi přilepila na parapet a nemůžu ji sundat.“

„Bylo to něco důležitého?“, zeptal se Robert a než mu v tom mohla zabránit, přistoupil k parapetu. Byl tam list úředního papíru a pod hlavičkou ústavu tam bylo rukou napsáno: Večeře u Bílého koně v 18.30. A pod tím Krumpachův podpis, který Robert kdysi dlouho nemohl vyluštit, protože většinu těch složitých klikyháků tvořily zkratky Krumpachových titulů. Robert při pohledu na zmínku o koni zapřemýšlel, zda Krumpach přece jen nepřijal jeho ideu nových pokusných zvířat, ale hned to zavrhl. Šlo zřejmě o soukromou schůzku a Robert chápal dívčiny rozpaky. Úřední podpis byl sice překvapující, ale jak se měl Krumpach podepsat? Běďa?

„Nejde to seškrábat?“, navrhl.

„To už jsem zkoušela“, řekla dívka nešťastně.

Robert pocítil, jak se v něm zdvihá mocná vlna rytířskosti. Opřel se dlaní o parapet a druhou opatrně zajel nehtem pod okraj papíru.

„Nemáte nůž?“, zeptal se.

Sekretářka zavrtěla hlavou. Krumpach patrně kvůli své bezpečnosti vymýtil z předpokoje všechny ostré předměty.

„Já bych měl mít nůž v kapse“, řekl Robert, ale v tom okamžiku v oslnivém záblesku zoufalství a vzteku pochopil, že se zase přilepil. Zatím co nátěr v knihovně byl bílý, tady bylo všechno růžové. Bude to spolu aspoň ladit, řekl si. Ale tentokrát nebylo odpoutání od dřeva tak lehké.

„Mám nůž v pravé kapse“, řekl rozpačitě. „Ale nemůžu tam sáhnout. Snad kdybyste mohla vy...“

Podívala se na něho výhružně, ale pak zřejmě pochopila. Dlouholetý veterán kapsářského povolání by se nebyl mohl do kapsy jeho kalhot krást opatrněji, než ona.

„Máte tam spoustu věcí“, řekla.

„Ano“, odpověděl Robert neklidně. Neměl tušení, co všechno mohl mít v kapse, jenom doufal, že nic živého.

„Už to držím“, řekla dívka vítězně.

V té chvíli se dveře rozletěly a vešel Krumpach. Roberta později napadlo, že v tom okamžiku jejich trojice musela připomínat starou momentku nebo film přestřížený v půli. Pak se čas zase rozběhl, Krumpach řekl „Pojď dál Roberte“, sekretářka zároveň „Děkuji, ten nůž jsem našla“ a Robert pravděpodobně jen zoufale vykřikl. Připadal si v té chvíli jako Oidipus, krácející vstříc svému osudu tím příměji, čím více se mu pokoušel vyhnout. Ale Krumpach už vrazil do své pracovny a nechal otevřené jako dveře tak úvahy, co si asi myslel, když viděl sekretářku šmátrat Robertovi v kalhotách.

„Budu se muset nějak odlepit“, řekl Robert tiše.

„Zkuste se vzepřít druhou rukou“, navrhla sekretářka.

Robert zavrtěl němě hlavou. Věděl, že by se po takovém pokusu stal nedílnou součástí Krumpachova předpokojí, a tuto perspektivu nemohla vyvážit ani skutečnost, že by místnost sdílel s krásnou sekretářkou.

„Nemohla byste mi nějak pomoci?“, zeptal se opatrně.

Sekretářka zaváhala, pak přikývla a udělala pohyb, jako by mu chtěla nasadit dvojitého Nelsona. Ale uchopila ho jen v podpaždí a začala tahat. Robert, který byl velmi lechtivý, v záchvatech dušeného smíchu zadoufal, že Krumpach nemá ve své pracovně periskop nebo nějaké jiné zařízení, které by mu umožnilo vidět za roh. Pak se s povědomým praštěním odpoutal a jen s námahou usměrnil získanou energii tak, aby zvládnul zatáčku do Krumpachovy pracovny. V běhu si ještě stačil uvědomit, že mu z pravé ruky nyní vedle bílé a růžové barvy visí ještě útržek Krumpachova dopisu.

Krumpach k němu zdvihl vážný pohled od jakési knížečky, která vypadala jako konverzační příručka nějakého cizího jazyka.

„Co děláš dnes večer?“, zeptal se nezvykle mírným hlasem.

Robert na něho vytřeštil oči. Dával si s ním Krumpach rande? Až doposud mu připadal výrazně heterosexuální, ale dojem, jak víme, může mýlit.

„Chci říct, máš dnes večer hodně práce?“, upřesnil Krumpach.

Robertův mozek se rozběhl s rychlostí samočinného počítače. Na ironii to nevypadalo, znamenalo to tedy nějakou činnost pro Krumpacha. To by mu sice mohlo vynést zásluhy, které by alespoň částečně neutralizovaly to, co za ten den už stačil napáchat. Na druhé straně ho čekalo obtížné vyjednávání o průměří se ženou, které každým odkladem bude méně dostupné.

„Chtěl jsem vlastně“, začal váhavě, ale pak si vzpomněl na poslední scénu v předpokojí. Krumpach byl schopen zapomenout cokoliv včetně bulfování ředitele, ale nikoliv sebemenší útok na svou důstojnost, k čemuž jistě patřilo i očmuhávání jeho sekretářky.

„Ale to se dá odložit“, opravil se rychle.

„To jsem rád“, řekl Krumpach téměř srdečně. „Z Ústředí mi sdělili, že přijede nějaký cizinec, který se zajímá o náš ústav. Prý jeden z těch pokrokových Angličanů, velký přítel naší země. Půjďme s ním a panem ředitelem na večeři a myslel jsem, že bys mohl jít s námi, kdyby přišla řeč na experimentální stránku.“

Robert otevřel ústa. Kromě několika velmi nespisovných slov, která ovládal v několika řečech od dětských dob, kdy měl kamaráda z cirkusácké rodiny, a která se téměř jistě nehodila ke společenské konverzaci, byla jeho znalost angličtiny velmi pasivní – rozhodně v tom smyslu, že nevyhledával rozmluvy s Angličany. Do kádrového dotazníku uvedl ovšem znalost téměř všech indoevropských jazyků, ale to jen proto, aby se příliš neodlišoval od ostatních, v tomto smyslu zřejmě geniálně nadaných.

„Sejdeme se v půl sedmé u Bílého koně“, řekl Krumpach. „Víš, kde to je?“

Robert tupě přikývl. Při stavu městské hromadné dopravy by byl musel vyrazit už před hodinou, aby to stihl domů, vyslechl alespoň první díl dlouhého seznamu výčitek, který pro něho určitě měla připravený jeho žena, a ještě dorazil včas do té nesmyslně vzdálené

restaurace. Málem už řekl něco v tom smyslu, ale Krumpach v té chvíli k němu zdvihl oči, viditelně překvapen, co tu ještě dělá. Zamumlal tedy nějakou zmatenou omluvu a vyběhl z kanceláře.

III

Těžce otřesen uctivým pozdravem pana Zahradníčka, vyřítil se Robert z budovy ústavu. Existuje něco takového, jako honící pes – ale výraz honící vědec Robert nikdy neslyšel, ačkoliv se přímo nabízel ze života. Pokud jeho paměť sahala, vždycky ho někdo někde honil a na rozdíl od svého psiho kolegy nesměl přitom ani vypláznout jazyk.

Pod dojmem této myšlenkové vzpoury se zastavil. Okamžitě se jeho vnitřnímu zraku zjevily Xaverovy paranoidně strnulé oči a jeho terorizující vysvětlení ohledně obou článků, které mu před chvílí s neobvyklou ochotou podal. Pokud mu dobře rozuměl, došel Xaver k heuristickému závěru, že je úplně jedno, zda je klec prázdná nebo jsou do ní králíci nacpáni až do stropu. Robert s ním byl v podstatě zajedno, ale při vzpomínce na slovo „heuristický“ se zimničně zachvěl a dal se znovu do běhu.

Už dávno překonal začátečnické období, kdy si ve volných chvílích vymýšlel různé rafinované způsoby mučení pro Xavera. Ne – v tomto ohledu už dojrál. Lámání kolem, hlasité předčítání Krumpachových oběžníků, obsluha telefonu, víkend se slečnou Knoblochovou – to všechno bylo už před časem v samém středu Robertova myšlení nahrazeno jedinou krystalicky čistou myšlenkou: zabít! Jenomže Krumpach mu zřejmě pro uskutečnění tohoto ušlechtilého záměru nikdy neposkytne dost času.

Skupina tramvají, která obvykle vyrážela z konečné stanice ve chvíli, když se Robert ukázal na dohled, ještě nestačila odjet. Nejen to. Řidič prvního vozu, který ještě před okamžikem pozorně upíral oči na trať před sebou, zřejmě pod dojmem Robertova příchodu náhle vstal, protáhl se a vystoupil. Na ten signál se celý oddíl dalších řidičů a průvodčích v šedých uniformách vyhnul na chodník a vydal se šouravě k blízké umývárně. Vypadalo to, jako by jim všem současně nějakým telepatickým způsobem, který ovládají některé druhy mravenců, někdo sdělil zprávu o dlouho očekávaném zrušení městských dopravních podniků. Robert hravě okem zjistil, že na blízké stanici nestojí žádný autobus. Celá ulice se záhadným způsobem vyprázdnila a utkvěla v želatinovém klidu, vyvolávajícím představu hlubokého vodního příkopu v okruhu dvou set metrů kolem konečné stanice. Robert bolestně vzdychl, pohlédl na hodinky a pak několik vteřin jektal zuby hrůzou, než si uvědomil, že toho dne pořád ještě neměl čas hodinky nařídit.

Robert vstoupil do první z tramvají, jelikož usoudil, že někdy z té konečné odjet musí a ty ostatní za ní ji snad ani při pokročilé socialistické technice nemohou na kolejkách předhlonit. Vzhledem k neobvykle teplému počasí venku se ve voze intenzivně topilo. V době mrazů dopravní podnik boj se zimou obvykle vzdával a těšil se na jaro a léto, kdy účinnost topení dokázal efektněji předvést. Robert usedl na rozpálené sedadlo a rozevřel na kolenou tlustý česko-anglický slovník, který stačil ještě v běhu popadnout v knihovně. Ředitelova hluboká lhostejnost vůči všem jazykům kromě rodného přeštického nářečí byla všeobecně známa. Krumpach sice neustále trousil slova ze všech možných světových jazyků, ale nebylo jisté, zda si bude pamatovat, že host je Angličan, a jelikož zásadně neposlouchal nikoho kromě sebe, během večera to jistě nestačí zjistit. Tíže konverzace tedy v každém případě ležela na Robertovi a slovo „tíže“ rozhodně nebylo přehnané. Rozčileně zalistoval ve slovníku. Vezměme takovou jednoduchou větu jako: „To je dnes krásný večer, že.“ Nejprve se zdálo, že písmeno T ve slovníku vůbec chybí. Ale ne, tady to bylo: tlapa, tlení, tlít, tlouci, dále tma, toaleta, točna, tok, tonout. Nad přiléhavostí těchto slov k jeho situaci Robertovi vstávaly vlasy hrůzou. Konečně našel v zastrčeném rohu stránky tajemnou šifru: to it, that; to co what. To tedy byl klasický příklad potměšilosti, která dokázala Robertův opatrný odpor

k jistým intelektuálům vybičovat do divoké nenávisti. Nemohla ta karikatura člověka, ten mongoloid, předstírající, že dovede sestavit slovník, alespoň naznačit, co z toho grafického koktání je vlastně anglicky? Robert byl jako už tolikrát ve svém životě donucen přemýšlet samostatně. Nejužívanější výraz je určitě ten poslední, nebo přinejmenším bylo snad jisté, že alespoň ten je určitě anglicky. Po delší námaze se Robertovi podařilo sestavit větu: „What is the fair evening, that?“ Několikrát si ji tiše opakoval a ponenáhu mísil do svého přízvuku onu ledabylost, jakou se podle jeho představ vyznačovala řeč pravého gentlemana.

Spokojen se svým výkonem zdvihl Robert hlavu. K tramvaji se z různých stran blížily dvě skupinky lidí nepravidelnými poskoky, které působily jako organizovaný nácvik na příští pohyby tohoto vynikajícího dopravního prostředku. Z jedné strany to byl řidič provázený tlustou průvodčí, který jako by hodlal čelit násilím v přístupu bojůvce penzistů, blížící se z druhé strany od blízkého parku. Penzisté, osvěžení čerstvými zprávami o úmrtí několika známých, závod vyhráli. Robert zděšeně hleděl na lítou řež, která se mezi nimi rozpoutala u vchodu do vozu. Zdálo se mu, že kromě tlumeného žďuchání a nadávek slyší i chrastění kostí. Rvačku vyhrál vysoký stařec, který několika pohyby silných ramenou shodil ostatní se schůdků a vtrhl do tramvaje.

„Já jsem invalida“, zaryčel a vrhl se k Robertovi. Ten zmateně vyskočil, ale to rozhodně neměl dělat, protože v mžiku byla všechna sedadla obsazena štěbetajícími a vřeštěcími penzisty. Robert se znechuceně zavěsil za držadlo, ale v příštím okamžiku s rozkoší viděl, že invalidní stařec není spokojen se svým snadným vítězstvím. Křepce vstal a přikročil k sedadlu, které velký červený nápis vyhrazoval jeho stavu a na němž se bázlivě krčila napohled bezbranná stařenka.

„Máte legitimaci?“, zeptal se stařec hrozivě.

Po žluté vrásčité tváři, která ještě před chvilkou budila soucit, přeběhl ďábelský úsměv. Bleskurychle vytáhla z neforemné kabely na kolenou červený průkaz.

„Sedmdesát procent“, zaštěbetala vítězoslavně.

„Ale já jsem starší“, prohlásil stařec vzdorně. „Mně bude za týden dvaasedmdesát.“

„To mně bylo v lednu“, smála se babka. „A k tomu jsem válečná vdova.“

„A já úplný sirotek“, odsekl stařec a rozhlédl se po ostatních.

Jako neproniknutelná hradba se k němu ze všech stran vztahovaly invalidní průkazy všech barev. Robert škodolibě pomyslel na to, že příště tramvaj zastaví u domova důchodců a o pár set metrů dál u nemocnice. Pak se znovu ponořil do slovníku. Tramvaj proběhlo cosi jako obrovské zaškytání a pak se její různé součásti téměř současně daly do pohybu.

Když po několika dnech – jak se Robertovi zdálo – tramvaj konečně dorazila na příslušné náměstí, bylo už rozhodně pozdě spěchat. Na všech stranách se hýřivě rozsvěcovaly a zhasínaly světelné nápisy, které díky své neúplnosti připomínaly kryptogramy v nějaké románské řeči. Robert snivě pohlédl na jedinou kompletní reklamu, která ho důrazně vyzývala k nákupu chilského ledku, a pak se vydal směrem k restauraci U bílého koně. Jen obtížně se přítom prodíral mezi kameloty jediného večerníku, s exotickými vadami řeči hulákajícími podrobnosti o nejnovější vraždě penzisty. Robert pomyslel na mystickou spojitost těchto výkřiků s jeho nedávnými zážitky v tramvaji a téměř klidně otevřel dveře restaurace.

Na první pohled – a nejen na první pohled – připadal Robertovi cizí muž, sedící s ředitelem a Krumpachem u stolu v rohu místnosti, dost neanglický. Člověk by skoro řekl, že šedohnědé sako, neurčitě nazelenalé kalhoty, stejně jako antikvární silonovou košili a vázanku, která určitě sloužila ještě nějakému jinému účelu, nemohl koupit nikde jinde, než ve střední Evropě. Typická anglická nenápadnost, řekl si a uklonil se.

„What is fair the evening, that“, řekl zoviálně. „No?“, dodal pro úplnost.

Cizinec na něho vypouklil oči a udělal hlavou pohyb, jako by ho škrtil límeček. Robert se tím nedal zmýlit. Věděl z četby, jak obtížně Angličané vyjadřují své city.

„I am very interesting to be recognized you“, řekl s oxfordským přízvukem. „You are like Czechoslovakia, no?“

Cizinec nyní téměř mrtvolně zbledl. Robert neklidně zatěkal očima a viděl, že Krumpach, kterého zřejmě přerušil v proslovu, na něho vrhá pohled plný nutkavé ošklivosti.

„Tady soudruh je z Ústředí“, promluvil ředitel. „Ten Angličan ještě nepřišel. Nějaké zdržení s vízem, počítám.“

Robert potlačil přání vrhnout se pod nejbližší stůl a posadil se. Neklidně cítil, že soudruh z Ústředí na něho stále upřeně hledí. Nastalého ticha využil Krumpach.

„Chce to propagaci“, prohlásil útočně. „Jak jsem říkal, světelné panely, něco jako polyekran. Návštěvník by vůbec nemusel jít dál, bylo by to názornější, než ústav sám.“

Robert v mžiku pochopil strnulost v šíji, kterou vykazovaly postavy ředitele i muže z Ústředí. Na některé slabší povahy Krumpachovy výlevy působily jako mohutná dávka tetanu. Robert sám rychle propadal somnambulnímu stavu, zatím co o jeho uši narážely vzletné myšlenky o plastických maketách, stereofonní reprodukci, o vhodně školených hosteskách. Představa žádoucích kvalit hostesek a jejich vhodného školení, stejně jako neměnně upřený pohled soudruha z Ústředí Roberta zneklidnily natolik, že bezmyšlenkovitě popadl sklenici vína, kterou mu číšník nalil, a rázem ji vypil.

Po nějaké době, kdy Krumpach už vydával jenom nesouvislé skřeky, ředitel odsunul svou židli od stolu.

„Myslím, že bychom měli zaplatit“, řekl.

Současně se zdvihl a vykročil směrem k toaletám. Krumpach se neuvěřitelně rychle probudil z extáze, vyskočil a křepce ho následoval. Jako podle nějaké tajné domluvy téměř současně vrchní položil před Roberta účet. Ten, zděšený dvojcifernou sumou, zdvihl oči a setkal se s upřeným pohledem soudruha z Ústředí.

„Ústředí hradí večeře jenom cizincům“, pravil ten muž, jako by četl jeho myšlenky.

Hypnotizován jeho těžkým pohledem, sáhl Robert do kapsy a ke svému překvapení vytáhl několik bankovek. Znovu mu přišla na mysl možnost nevědomé krádeže. Nebo zapomněl odevzdat doma měsíční plat? Buď jak buď, peníze v jeho rukou téměř dosahovaly sumy na účtu. Podal je číšníkovi a hlesl, že je to dobré. Vrchní se zlomil v pase, přerovnal na stole dvě sklenky, pohladil opěradlo volné židle a odpěchal. Robert neviděl důvod, proč neudělat totéž.

Když opouštěl restauraci, čekal pořád, kdy se ozve řev vrchního, prohlédnuvšího jeho lest, nebo hlas ředitele, žádajícího Roberta, aby ho domů odnesl na zádech. Nic takového. V úzké pasáži však proti němu vyrazila nějaká útočně nalíčená dáma, která předtím zřejmě vešla ve více než povrchní známost s celou baterií lahví, matně zářících za barem.

„Milánku“, zahalekala hlasem, který by dokázal rozprášit řady pravidelného vojska. „Kdes byl tak dlouho.“

Robert se ohlédl, ke komu to mluví, ale vtom se dáma proti němu rozehnala se sveřepostí profesionálního hráče rugby. Než stačil vykřiknout, ovinula mu paži kolem krku a smýkla jím do protějšího kouta pasáže. Myšlenka, že se stal obětí přepadení těsně poté, co byl rafinovaně obrán o poslední šesták, v něm vyvolala záchvat hysterického smíchu.

„Tak dlouho jsem čekala“, švitořila dáma, zatím co mu nasazovala další chvat, tentokrát nějakou judistickou specialitu. Oči měla zcela zamžené a její dech vypovídal o důvěrném susedství s celými lagunami alkoholických nápojů s převládajícím zastoupením francovky nebo žitné. Robert vynaložil veškerou sílu k odporu a podařilo se mu alespoň otočit hlavu, aby unikl tomu vulkanickému dechu. Setkal se přitom se dvěma páry povědomých očí. Tchán s tchýní stáli zřejmě už chvíli u vchodu do pasáže a pozorovali celý výjev s výrazem zneuznaných proroků, na jejichž slova přece jen došlo. Robert vyrazil zoufalý řev, vymkl se ze zničujícího obětí a dal se na útěk. Příchylná dáma, které se nějak ztratil partner a které v tom alkoholickém zamlžení připadali všichni muži stejní, napadla okamžitě dalšího

nebožáka, vycházejícího z restaurace. To však Robert neviděl. Pádil bezhlavě noční ulicí, jako by mohl utéci svému osudu.

IV.

Robert z šíleného trysku přešel postupně do cvalu až mírného klusu a nakonec se zastavil. Povel „Vydýchat“, který by v tomto okamžiku automaticky přišel v tělocvičně, by byl úplně zbytečný: vydýchat nebylo co. Robert byl dokonale zbaven vzduchu jako nafukovací míč, který se nešťastnou náhodou zakutálel pod parní válec. Jediná substance, kterou jeho pomačkané a jemným pískem zřejmě zpola naplněné plíce byly ochotny přijmout, byl cigaretový kouř. Sáhl lačně do kapsy, snaže se pokud možná nemyslet na to, že během posledních tří dnů už šestkrát s konečnou a neodvolatelnou platností přestal kouřit.

Vzápětí vytřeštil oči. Bylo mu jako středověkému kupci, který se v temném lese po menší diskusi s obzvlášť zuřivými loupežníky a následných táčkách s místním strašidlem setkal s hladovým vlkodlakem. Před ním, asi šedesát metrů od něho, stál uprostřed pusté a temné ulice obrovský pes a hleděl se zájmem směrem k němu. Robert zaváhal. Po obou stranách ulice byly místo chodníků hluboké příkopy, jako by se obyvatelé domů chtěli zajistit proti rabujícím tlupám. Pes stál právě v úzkém průchodu, který dosud unikl řádění kopáčů. Jak se zdálo, neměl zatím v úmyslu odejít. Robert někde slyšel, že psi čichem poznají, když se jich někdo bojí. Neměl nejmenší chuť dát se právě teď očuchávat. Nevěděl vlastně, proč by na své mírumilovné procházce musel pokračovat právě tímto směrem a vyhledávat spory s cizími psy. Přeskočil – tedy řekněme téměř přeskočil – příkop a vešel do spoře osvětlené pasáže po levé straně. K jeho překvapení byl šerý prostor plný lidí. Robert si rozpačitě oprášil zem s kolenou, vyndal z kapsy hroudu hlíny, která se mu tam nějak dostala při překonávání příkopu, a zařadil se mezi dvě stařeny, hledící upřeně do jakési výlohy před sebou a neslyšně pohybující rty. Robert si pomyslel, že se nejspíš modlí, aby ten pes už odešel. Ale pak pochopil, že si ve výloze čtou inzeráty. Byl by rád prozkoumal, zda pasáž nemá ještě nějaký unikový východ, ale jedna stařena se na něho přísně podívala a tak poslušně ztichl a zadíval se na vývěsky před sebou.

Kdosi byl ochoten prodat současně madonu v oválném rámu, gumovou sedací vanu a čtvrtý díl učebnice perštiny. Vzdělaný starší pán hledal seznámení s jakýmkoliv počtem mladých dívek za účelem francouzské konverzace. Štěně, zachovalý umělý chrup a nástrčkové klíče různých velikostí bylo možno si vypůjčit za předpokladu vzájemné důvěry. Úplný sirotek s nejlepším posudkem z domova důchodců hledal romantickou družku pro nadcházející jaro. Auto mužského rodu toužilo po vyšší blond garáži se zájmem o kuchařské speciality. Papouška a nspecifikovaný druh ryby nakreslit jedním tahem sliboval naučit neznámý umělec, který byl též ochoten prodat vycpanou hlavu lišky a neúplnou soupravu šachových figurek. Robert znetrpělivěl. Podobně jako v Krumpachových oběžnicích byla i zde souvislost nahrazena celkovým výhružným podtónem, jak se mu aspoň zdálo. Robert zašilhal po stařeně vlevo a se zatnutím pozoroval, že právě vyndala z kapsy něco, co vzdáleně připomínalo žmolek roztřepené podšívky, a s výrazem melancholického požitku to vsunula mezi pomalu se posunující čelisti. Využil chvíle, kdy byla zcela pohlcena neznámou rozkoší, a vyrazil kolem ní do hloubi pasáže.

Zdálo se, že to je úplné muzeum, ba přímo palác inzerátů. S očima rozostřenými tisícovkami bílých cedulek po obou stranách Robert zmateně uvažoval, proč mu jiní lidé ustavičně vnucují role, které mu nejsou vlastní. Krumpach ho obviňoval střídavě z útočné nedbalosti a z úzkoprsého lpění na zkostnatělých principech. Doma byl považován za něco mezi Casanovou a neúspěšným králem hráčských doupat. Před chvílí se té dvouhlavé sani, kterou jeho žena nazývala svými rodiči, dostalo zdánlivého důkazu o jeho na odiv vystavované smilnosti. Pak se na něm žádalo, aby byl toreadorem vůči obrovitému,

nenazranému a zřejmě i vzteklému psu. Ne, nic z toho nebylo Robertovi vlastní. Jsem jaký jsem, říkal si. V samomluvě bezděky rozhodil ruce a jednou z nich vrazil do jakéhosi zarostlého individua, které se nejistě probíjávalo pasáží opačným směrem. Pobuda se zastavil a otočil k Robertovi s jistými obtížemi hlavu přirostlou přímo k mohutné hrudi a ramenům, která vzbuzovala podezření, že se pod těsnou kazajkou schovává ještě někdo jiný.

„Chceš se prát, chuligáne?“, zeptal se zvesela.

Robert s díky odmítl a vrhl se do postranní chodby, která – jako patrně všechno v okruhu několika kilometrů – byla také věnována inzerátům. No prosím, další případ. Co se od něho dnes večer ještě bude žádat? Aby chodil po hořícím provaze nebo uchlácholil ve zvěřinci šest rozzuřených lvů? Aby zaskočil za onemocnělou slečnu v pořadu „Krása bez závoje“ nebo zhudebnil logaritmické tabulky? Nebylo toho už dost?

Nebylo to poprvé, co jeho přirozená identita byla zpochybněna. Robert si se zatnutím vzpomněl na vzdálenou chvíli před lety, kdy se z nepochopitelné nerozváznosti, omluvitelné jen zčásti potřebou nového občanského průkazu, chtěl dát vyfotografovat. Jeho žena, která podobné aktivity považovala za zbytečné vyhazování peněz, původně tvrdila, že by úplně stačila jedna ze starších fotografií, protože Robert vypadá pořád stejně nedospělý. Ale protože tento názor pevně zastávala už řadu let, našli v rodinném albu už jen dva snímky z doby, kdy Robert našťestí ještě netušil nic nejen o vědě, ale ani o existenci občanských průkazů. Na jednom z nich byla jeho hlava těsně přimknuta k hlavě dědečkova napůl zdechlého buldoka – jediného psa, kterého se Robert ve svém životě panicky nebál, patrně proto, že ta zubožená bestie kromě nepřetržitého proudu slin prakticky nejevila žádné známky života. Přesto dědeček patrně musel malého Roberta ke psu přivázat, aby získal tento milý snímek. Jelikož žena tvrdohlavě prohlašovala, že nemůže rozeznat, kdo z nich je vlastně kdo, převedl Robert pozornost na druhý snímek. Ten od dětství slepě nenáviděl a snil o chvíli, kdy bude mít dost odvahy jej zničit. Byl na něm vyfotografován ve chvíli, kdy byl s kalhoty spuštěnými donucován svou matkou k močení na ulici. To byla – kromě nesnesitelného čištění tváře nasliněným kapesníkem – jedna z činností, jíž se jeho matka s nadšením hodným lepší věci oddávala na každé procházce, poprvé vždy už na prvním rohu. Robertova tvář s dohola ostříhanou lebkou byla na snímku zkřivena do zoufalé grimasy, která spolu s odstávajícíma ušima působila dojmem nekonečné, až nadlidské imbecility. Žena tvrdohlavě tvrdila, že podoba je věrná, a jediné fakt, že by se pro požadovaný formát portréту musely odstříhnout obě uši, ji odvrátil od dalšího naléhání.

Robert se tedy odebral k fotografovi, mistru svého řemesla. Byl donucen sednout si na mikroskopickou stoličku, položit levé rameno na pravé koleno, lopatovitě vysunout neexistující bradu a zářivě se usmát do oslepujícího světlometu, který se patrně podařilo zečizit německé Luftwafe na konci války. Po této operaci, která mu napůl vymkla většinu obratlů, byl přesvědčen, že na snímku může kromě jeho zad a pravého ucha být vidět nanejvýš ještě ušpiněná záclona v pozadí. Výsledek však byl úplně jiný. Když se za týden, po který probíhaly tajemné tvůrčí procesy v atelieru, rozechvěně dostavil, obdržel od fotografa proti svému očíslovanému lístku obálku s šesti děsivě stejnými podobami jakési dámy-mužatky, usmívající se na něho s cynickou frivolností.

„To nejsem já“, vydechl tenkrát Robert.

„Ale pane“, zasmál se fotograf, aniž by pohlédl na snímky. „Jak to můžete vědět? Znáte se vůbec? Myslíte, že vypadáte tak, jak se vidíte v zrcadle? Fotografie nelže, pane, ale zrcadlo ano.“

„Ale já nenesím náušnice“, bránil se Robert.

Fotograf jen mávl rukou, jako by odháněl dotěrný hmyz.

„Já jsem fotografoval už před válkou“, pravil. „Jestli někdo rozumí fotografickému umění, pane, tak jsem to já. Dneska každý jenom stiskne spoušť a je to. A co retuš, pane? Retuš nepotřebujeme?“

Robert mu celou dobu fascinovaně hleděl do šilhavých očí, žhnoucích vnitřním uměleckým žářem, ale při zmínce o retuši slabě vykřikl a málem prchl z krámu. Jenomže vědomí, že bude muset doma nějak vykázat investici závratných patnácti korun, v něm zmobilizovalo všechnu odvalu. Traslavým hlasem trval na tom, že není žena, a žádal, aby vedoucí provozovny porovnal čísla na jeho lístku a na sáčku s podobenkami. Umělec znejistěl a Robert ho na chvíli podezřívával, že neumí číst. Pak mu rostoucí rychlostí začal nabízet jiné sáčky, které obsahovaly podobenky vojáka, malé holčičky, dokonce psa. Nakonec, kdy už byli oba zbroceni potem, byla konečně nalezena obálka, jejíž číslo se shodovalo s tím na jeho potvrzení. Robertovi se zatajil dech. Tentokrát bohužel nemohl tvrdit, že s touto podobou nemá nic společného. Z fotografie se však na něho šklebil kdosi vzdáleně mu podobný, nejspíš nějaký vzdálený příbuzný, jehož existenci rodina dosud tajila pro nesčetné brutální zločiny, kterých se ten nešťastník dopustil a za něž teď někde tlel v doživotním žaláři. Míra, s níž se v jediné tváři mísila zřetelná zvrhlost s jakousi přihlouplou prohnáním, Robertovi brala dech.

„Tak co, jste to vy?“, tázal se fotograf netrpělivě.

Robert na něho vrhl pohled plný zuřivé výčitky a prchnul z krámu. Měl pocit, že i kdyby na místě snímky roztrhal na malé kousičky, nemohl by tím odčinit fakt, že ho někdy někdo takto zpodobil. Ve skutečnosti o nějakém ničení fotografií ovšem nemohlo být ani řeči: jeho žena tvrdila, že na nich vypadá lépe, než ve skutečnosti, a tak se podobenka s mráкотnou neodvratností objevila na jeho novém občanském průkazu. Kdykoliv jej od té doby někde musel předložit, registroval úlek úředníka, který porovnával skutečnou a zvětšenou podobu. Měl dojem, že s ním pak vždy jednali s jakousi štítivou opatrností.

V hlubokém zamyšlení nad tou vzpomínkou vyšel Robert z pasáže na ulici. Kam teď? Doma se patrně už shromáždilo celé široce rozvětvené ženino příbuzenstvo, aby projednalo další doklad jeho bezuzdné zhýralosti. Co takhle vrhnout se do víru nočního velkoměsta? Při té představě mu mezi zuby vyrazilo jedovaté zachechtání. Jeho momentální hotovost nestačila ani na výstavu samorostů. Co tedy? Udělat si procházku po památných místech národního obrození nebo jít na nádraží prozkoumat spojení do Čerčan? To druhé by ho při názornosti jízdnicích řádů zaměstnalo dostatečně dlouho. Ale bolely ho nohy, byl osamělý, jak jen člověk v technické civilizaci může být. Potřeboval trochu lidského tepla, nebo – když si to rozvážil – raději tepla jako takového. Zadoufal, že se v ústavu topí i v noci, a vyrazil k blízké stanici autobusu.

Na staničním sloupku byly křivě přilepeny dva ušpiněné papírky. Jeden z nich rušil tuto zastávku do odvolání, druhý s větší rozhodností škrtnal linku vůbec. Zatím co se Robert pokoušel přečíst poslední slova oznámení, přijel ke stanici zablácený autobus a zastavil. Číslo na předku tohoto archeologického exponátu bylo zřejmě schválně olepeno maltou či něčím takovým a cedule za oknem s názvy pravděpodobných stanic se plandala na jednom závěsu jako symbol příslovečné pomíjivosti lidských cílů. Zatím co Robert rozčileně ohledával boky karoserie, dveře se samy otevřely, stejně namáhavě a tajemně jako kdysi skála Sezamu.

„Kam jedete?“, vykřikl Robert příliš vysokým hlasem. Řidič, jehož výraz tváře vypovídal o celé řadě zaživačích potíží, podporovaných katastrofální stravou, se s odporem odvrátil. Nejbližší cestující zřejmě dílem propadli kataleptickému stavu, dílem na Roberta zírali s nevěřícím úžasem. Robert usoudil, že zřejmě omylem vstoupil do zájezdového autobusu plného neindoevropských cizinců nebo frekventantů Jedličkova ústavu, a chystal se vystoupit.

„Až na konec“, zahulákal v tom okamžiku řidič. Zároveň s neuvěřitelnou hbitostí přivřel Roberta mezi dveře a přidal plyn. Motor chraptivě zařval a po krátkých rozpacích se většina částí autobusu rozhodla pro pohyb vpřed. Robert vyprostil ze sevření dveří nejprve ruku, pak nohu a celkem všechny další součásti těla, které si ještě podržely nějaký tvar. Pokus řidiči vynadat by byl zbytečný. Kromě chloroformovaných invalidů a hrnků s petrolejem,

schovaných někde v rozích, se v autobusu zřejmě převážely plechové krabice, zpola naplněné součástkami, které se během dlouhého používání samy ulomily z motoru a převodovky. Randál by nemohl být větší, i kdyby byl vyvoláván záměrně.

Poslušen instinktu správného občana, nahmatal Robert v kapse minci a vhodil ji do zasklené pokladny, která jako jediná v šeru autobusu byla jasně osvětlena. Nějaká babka, která seděla hned vedle a která Robertovi kohosi připomínala, natáhla krk a začala se dívat střídavě na pokladnu a na něho. Robert se napřed zatvářil odmítavě, ale pak najednou vytřeštil oči. V osvětleném prostoru pokladny, samotný a s vyzývavou nápadností, ležel velký knoflík od kabátu. Robert potlačil zděšený výkřik a rychle znovu strčil ruku do kapsy. Jeho prsty se však s povědomou osudovostí setkaly pouze s bezednou dírou. Rozhodl se jeho náhle obživlý kabát vyvrhávat peníze pouze pro účely vyšších funkcionářů? Ta myšlenka uvedla cosi v Robertově nitru do pohybu. Zaplacená ale nesnědená večeře působila podle nějaké zvrácené logiky silně projímavě.

„Zastavte“, vykřikl. Jeho hlas se nevědomky přizpůsobil zvuku motoru a zřejmě jen proto řidič zareagoval. Robert vyrazil z rozevřených dveří. V parčíku před ním stála povědomá uniformovaná postava. Byla touto sochou v nějaké kulturně-výchovné akci vybavena všechna zelená zákoutí ve městě? Nebylo to vyloučeno, ale charakteristická bílá stopa, táhnoucí se v podobě krápníku od štítku čepice k pískovcovému nosu a hlouběji do nebezpečné blízkosti vůdcových rtů, kterou už Robert dříve obdivoval, nabízela jiné řešení – alespoň pokud pták, který tuto stopu zanechal, nebyl převtělením nějakého vůdceva někdejšího oponenta, který se takto rozhodl znesvětit všechny jeho sochy ve městě. Pravděpodobnější ale bylo, že se Robert neuvěřitelnou shodou okolností opět ocitl v blízkosti svého bydliště. Ve stavu existenciální krize, v níž teď nepochybně byl, zatoužil neklidně po domovu.

V

Věda zatím nezjistila, zda původní autor rčení „Můj dům, můj hrad“ neměl na mysli především hradní příslušenství. Rozhodně pro Roberta nejmenší místnost jeho bytu představovala jedinou tvrz poměrného bezpečí – nikoliv zvukového, patrně také ne fyzického, ale přinejmenším optického, což při téměř nepřetržitých návštěvách jeho tchýně zdaleka nebylo zanedbatelné. Pokud ovšem – a Robertovi se při této myšlené vsuvce vydral mezi jektajícími zuby jedovatý chechtot – pokud ovšem „pán domu“ stačil v této místnosti zaujmout své stanoviště ještě před invazí. Zatím co se totiž tchýně okamžitě po průlomu bytovými dveřmi vřítla do kuchyně, aby sokolím zrakem přezkoumala všechny usvědčující důkazy, nahromaděné tam za slabou půlhodinku její nepřítomnosti, zahrnul tchán okamžitě na záchod a dal se odtud vypudit stejně obtížně, jako tchýně z ostatních částí bytu. Robert ho zpočátku podezíral z různých temných činností, nesnášejících denní světlo. Nakonec však došel k názoru, že tchánovo chování je asi stejně instinktivní, jako u starého koně, který i na cizím dvoře automaticky zamíří do stáje. Robert mu proto byl ochoten rezervovat něco ze svých skrovných zásob soucitu. Ale ne teď!

Konečně odemkl dveře „svého“ bytu. Okamžitě měl dojem, že si jeho žena nahrála tchýnin hlas na magnetofon a pro legraci si jej pouští dvojnásobnou rychlostí. Tak tomu ale docela jistě nebylo. Robert pronesl v temné předsíni kratší proslov v řeči hluchoněmých. Pokud je pravda, že ve starých dobách byla obscenita těsně spjata s posvátností, pak tedy Robertův výkon byl pravou bohoslužbou. Kopl přitom nechtě do dveří a v témž okamžiku se v kuchyni rozhostilo ticho. Robert se zoufale vrhl ke dveřím místnosti, která mu často sloužila jako úkryt, ale i jako pracovna a místo inspirace. Ničeho z toho mu nebylo dopřáno. Na jeho

zoufalé lomcování klikou mu odpovědělo jen tchánovo rozpačité zakašlání. Zato se otevřely dveře do kuchyně. Robert byl v pasti.

Pohled, který se mu v kuchyni naskytl, zrychlil peristaltiku jeho útrobu do ďábelského rytmu. Uprostřed místnosti klečela jeho žena na zpola zavřeném kufru, z něhož se s dravostí nakupující padesátnice draly různé nesourodé předměty. Měla na sobě malebně roztrženou noční košili a stav jejího účesu vzbuzoval nostalgické vzpomínky na parukářské umění rokokových dob. Zřejmě plakala, nebo byla právě probuzena z mdlob škopkem vody. Líčidlo na očích měla tak důkladně rozmazané po celé tváři, že se toho jistě dalo docílit jen před zrcadlem. Stranou od ní stály obě děti a se zájmem pozorovaly kufr. Z druhé strany sedělo na židli ono nevyslovitelné, pro něž si lidé nedokázali vymyslet přílehavější slovo, než tchýně.

„Tati, co je to erotoman“, zeptal se okamžitě jeho zvědavý syn.

„To je taková pohovka“, odušil Robert. „Proč nejste ve škole, totiž v koupelně“, zeptal se přísně.

„V posteli“, pomohl mu syn. „Nemůžeme“, ukázal očima k tchýni.

Robert s pochopením přikývl. V přítomnosti této bytosti bylo možno být pod postelí, ve skříni nebo nejráději v krytu, ale ne v posteli. Obrátil proto raději pozornost k zápasu své ženy s kufrem.

„To už jsou prázdniny?“, zeptal se roztržitě.

Žena pozdvihla oči.

„Takhle to už nejde“, řekla se zřetelnou námahou, která budila dojem, že odpověď čte z taháku, schovaného v ruce.

„Takže to všechno dáme do prádelny“, přisvědčil Robert, probíraje v duchu předměty nejnovějších ženiných stížností.

„Ne, to se odstěhuje a hned“, zavřískla žena už docela přirozeně.

„A kam prosím tě?“

„K maminceee“, zavyla žena.

Obě děti se s požitkem přidaly k řevu.

„Ale tam se přece s dětmi nevejdeš“, namítl Robert věčně.

„Ne já, ale ty“, vyrazila žena v podivném škytavém rytmu.

Robert téměř zcepeněl. Až dosud přiznával Krumpachovi bezvýhradné světové prvenství v černé magii zločinných absurdností. V tom se ale zřejmě mýlil. Být jako bezbranná muška lapen v samém středu pavučiny této lidské tarantule, které – jak teď viděl – pod nedbale holeným knírem přibyl blankytně modrý chrup, být navždy zbaven záchodu... Ne! Robert se vrhl zpět do předsíně, zalomcoval klikou, vykřikl několik úryvků z Krumpachových cirkulářů a vyrazil z bytu jako střela, poháněn potřebami, které někteří psychologové nazývají základními. Socha komturova nabídla kdysi Donu Juanovi kamenné obětí. Socha jeho modernějšího kolegy poskytne Robertovi jistě alespoň útěšný stín.

Když se opět vynořil z řečeného stínu, zápasil v něm pocit dílčí úlevy s jistými výčitkami svědomí. Utěšoval se však myšlenkou, že není-li už člověku podle známého latinského přísloví dovoleno totéž co bohu, mělo by mu být dovoleno alespoň to, co ptákům nebeským. Ostatně nešlo o sochu nějaké křehké dívčiny, ale řízného vojáka, u něhož nebyla předpokládána nějaká změkčilost. Robert proto – jako už tolik lidí před ním – nechal svůj nejnovější čin za zády. Důležitější bylo, co teď.

Naprostou relativitu hodnot a postojů dokazovalo, že Robertovy myšlenky téměř okamžitě zalétly k Ústavu jako k jediné spáse, ba přímo baště bezpečí a míru. Ale jak se tam dostat? Autobusová linka, kterou by mohl použít odpoledne, měnila v nočních hodinách směr o devadesát stupňů a končila v místech, existujících patrně pouze v představách úředníků Dopravních podniků. Tramvaj jezdila v noci od Ústavu do města, ale nikoliv zpět – nebo se tak alespoň zdálo podle kryptogramů, vytvořených asi brigádníky ze spolku hádankářů. Právě když se Robert pátravě zadíval na své nohy, které zřejmě byly jediným spolehlivým

dopravním prostředkem v tomto městě, a zauvažoval, zda se mu za ten večer povážlivě nezkrátily, zastavilo těsně u něho auto a z okénka se vyklonil kolega Rosmus.

„Tak pojd“, zavelel.

Robert pootevřel ústa, neschopen rozhodnout, zda si s ním Rosmus chce vyřídit nějaké účty, nebo zda ho prostě žádá, aby mu pomohl tlačít auto. Ale dvířka se už rozlétla a Robert s úlevou dopadl na měkké polštáře sedadla. Rosmus předvedl s didaktickou rázností několik zbytečných manévru s volantem a pak si přejel hranatým pohybem po kulaté bradě. Odhalil přitom na zápěstí výhrůžně vyhlížející kovovou věc, která jistě musela sloužit něčemu důležitějšímu, než pouhému měření času.

„Hráli jsme si trochu s tou tvou enem“, procedil Rosmus mezi zuby.

Robert odtrhl oči od náramku Rosmusova chronometru, vyrobeného zřejmě z tankového pásu. Enem? Probudily se v Rosmusovi moravské instinkty? To jistě ne. NM, zřejmě zkratka. Ale čeho? Nová Mrzutost nebo Netušená Možnost? To už spíš Násilná Masáž. Ale v příštím okamžiku Robert cítil, jak mu útroby probíhají zárodky hysterického smíchu. No ovšem, Negative Memory, negativní paměť, ale anglická a tudíž dostatečně důstojná pro Rosmuse.

„Vy teoretici“, říkal právě Rosmus při šesté, dokonalé a zcela zbytečné výměně rychlosti, „vy teoretici nejdete nikdy k věci. Já vím, je to krásné, všechna ta kybernetika, heuristika...“

Robert okamžitě vypnul pozornost. Věděl, že bude následovat delší seznam cizích slov, která mohla znamenat cokoliv. Roberta napadlo, že by si mohl začít taková slova sám vymýšlet, aby jimi mohl pro změnu terorizovat ty druhé. Co třeba katabolista, nebo proktoskopický determinant? Nebo pretumescentní vektorové pole? Ze zadumání ho vytrhl okamžik akutního nebezpečí. Rosmus totiž pustil volant a oběma rukama si prohledával kapsy saka. Pak hodil na přístrojovou desku úhledně vyhlížející věcičku připomínající diář.

„Co tomu říkáš?“, naléhal Rosmus.

„Mobutulumba“, zamumlal Robert temně a přitom nezávazně.

„No já vím, je to jenom začátek“, řekl Rosmus trochu zklamaně, „ale jako o psychotechnickou pomůcku o to určitě bude zájem.“

O tom Robert nepochyboval. Diářů byl na trhu právě akutní nedostatek, ostatně stejně jako nití, kyselých okurek, vývrtek, polštářů, násadek. Ne, násadky právě díky pružnému dovozu byly, ale nebyl inkoust. Nebo tomu bylo naopak?

„Je to konečně něco užitečného“, pochvaloval si Rosmus. „A půjde to na dračku.“

Ani o tom Robert nepochyboval, i když se mu zdálo, že na dračku by šly i vývrtky a kyselé okurky. Jenomže mohou být okurky psychotechnické? Vývrtky určitě, ale okurky? Robert musel tuto teoretickou otázku odsunout tváří v tvář novému nebezpečí.

„Ten blbec se zabije“, zavrčel Rosmus a sešlápl pedál plynu až k podlaze.

Robert stačil zahlédnout stín auta, které se odvážilo je předjet. Jelikož sám nevlastnil ani koloběžku, nechápal hormonální změny, které u mužů nastávají, jakmile sednou za volant. Dovedl si ještě představit, že motocyklista může pocítit vzestup své mužnosti, když mu mezi stehny vybuchují desítky koňských sil, ale kde se bral ten instinkt nejvyšší říje u někoho, kdo seděl na sedadle jako v lenošce, to nechápal. Raději zavřel oči a dobře udělal, jelikož to, co následovalo, připomínalo zběsilou automobilovou honičku z grotesek, puštěnou dvojnásobnou rychlostí. Bůh ví, kam by je bylo zaneslo běsnění Rosmusovy motorizované mužnosti, nebyť faktu, že pirátské auto mířilo zřejmě k těmž cíli. Jen Rosmusovy ocelové nervy (sauna dvakrát týdně, dostatek fosforu a zejména bohatý sexuální život) zabránily srážce, když se oba vozy současně snažily vecpat na parkoviště, vyhrazené ve dne Krumpachovi, v noci však volné. Roberta ani nepřekvapilo, když se v září Rosmusových reflektorů zaleskly silné zuby psychoanalytika Krásného.

„Tak vy už to taky víte“, hlaholil na ně.

Rosmus právě předváděl „pružné vystupování z vozu“, ale nešťastně se přitom zapletl do bezpečnostního pásu. Díky tomu byl Robert na chodníku první.

„Co jestli víme“, zeptal se naivně.

„Reorganizace“, sděloval Krásný tajemně. „Bud' nás rozšíří nebo zruší. V každém případě průšvih.“

Robert se zamyslel. S celkovým hodnocením Krásného rozhodně souhlasil, jelikož každá změna podle jeho zkušenosti byla vždy k horšímu. Ale alternativa zrušení se mu nezdála pravděpodobná. Za svou nedlouhou kariéru už stačil pochopit základní princip, podle něhož stabilita vědeckých a vůbec jakýchkoliv institucí je přímo úměrná jejich nesmyslnosti, vyjádřené v počtu milikrumpachů. Soudě podle toho, mohl jejich ústav v nezničitelnosti soutěžit s Cheopsovou pyramidou. Pokusil se proto potlačit své obavy a pokynul Krásnému. Bylo nutné vysvobodit svázaného Rosmuse, který už nebezpečně brunátněl.

„Má to zařízení nějakou přezku?“, ptal se Krásný zvědavě.

„Tady vzadu pode mnou“, zasípal Rosmus s námahou. „Mám tam ruku, ale...“

Nedořekl. Místo toho jeho tvář ještě poněkud změnila odstín. Krásný zatápal rukou po přístrojové desce a stiskl tlačítko s nápisem „Zpětná vazba“. Okamžitě se daly do pohybu stěrače a současně se sedadlo začalo sklápět dozadu. Zanedlouho byl Rosmus ve zcela bezmocné horizontální poloze, s rukama skřípnutýma mezi polštáře sedadla a kolena obemykajícími z obou stran volant.

„To není špatné“, řekl Krásný obdivně. „Ale měl by to mít na vedlejším sedadle.“

V té chvíli něco zapraštilo a Rosmus byl jako dělová koule vymrštěn na chodník. Zatím co si oprašoval kolena a snášel s bublající zuřivostí blahosklonné technické rady Krásného, zdvihl Robert oči k fasádě ústavu.

„U Křepelky se svítí“, oznámil ostatním.

„To znamená, že tam není“, odušil Krásný.

„Ba ne, já ho vidím.“

Rozhostilo se stísněné ticho. Fakt, že byl Křepelka viděn živý na svém vlastním pracovišti a to ještě v tuto pozdní hodinu, jim připadal mnohem zlověstnější, než sebedivočejší pověsti o příštích změnách. S neblahými pocity všichni tři vykročili k ústavu.

VI.

Místo pana Zahradníčka trůnil v zasklené kukani pan Bulda, pravý opak prvního. Co příroda ušetřila na panu Zahradníčkovi, nadělila štědře Buldovi: dobré dva metry jeho tělesné schránky se musely ve vrátnici skládat nejméně natřikrát. Jediné, v čem příroda rozdělila oběma stejným dílem, byl důvtip. Ale na rozdíl od jeho kolegy, nikdo Buldu nepodezíral, že nechápe schválně. Naši tři vědci proto trpělivě vyčkali, až Buldova sluchová čidla přijmou zvuk zvonku, až pomalé, ale důkladné zprávy o tomto podnětu dospějí do Buldova mozku, až tam budou vyhodnoceny a shledány po zralé úvaze důvěryhodnými, až po vysilující souhře většiny Buldových neuronů – nebo spíš solidnějších páček a koleček – mu vyvstane myšlenka, že je nutno něco dělat. Ba dokonce tak dlouho, až Bulda na své židli rozvážně poposedl a viditelně se přichystal řešit neobvyklou situaci.

A dlužno říci, že stejně zmužile vydrželi dokonce Buldův široký úsměv, když se konečně došoural ke dveřím a oznámil jim přes sklo, že si přinese klíče. Příroda, tak štědrá k jeho postavě, byla přímo marnotratná vůči jeho zubům, které ochotně ukazoval i bez požádání. Dojem, že byly stvořeny výhradně ke zpracování rostlinné stravy, vyvracely buřty s cibulí, rozložené na protipožárních předpisech ve vrátnici.

„Tak jste tady“, zahlaholil pan Bulda po slabé půlhodince.

„Nevyžděsili jsme vás?“, zeptal se Krásný matně.

„Ale kdepak“, rozesmál se Bulda a přiměl tím tři zkrhlé postavy k instinktivnímu přikrčení. „Tady už toho bylo!“

„Skutečně? A copak“, zajímal se Rosmus.

„Ale...“, mávl Bulda rukou. „Máme tu instut. Instunt nebo tak nějak.“

„Instant“, napověděl světem protřelý Rosmus.

„No“, zaváhal Bulda. „Mám to tu na papírku.“

Krásný se netrpělivě nahnul do vrátnice.

„Institut pro studium psychických procesů“, přečetl nedůvěřivě. „Kdo vám to napsal?“

„Pan decent.“

„Krumpach?“

„No. Mám se tak ode dneška hlásit do telefonu. Ale než to přečtu, tak ten druhý vždycky zavěsí.“

Všichni tři s pochopením přikývli a vydali se k výtahu. Změna názvu dosavadního Ústavu pro sledování duševních pochodů byla rozhodně nejdůležitějším krokem v Krumpachově plánu zvědečtění výzkumné práce. Ale byla jediným?

Aniž by padlo jediné slovo, zamířili všichni tři ke Křepelkově pracovně. Otevřenými dveřmi se jim naskytl strašlivý pohled: Křepelka seděl na přehnaně prosté židli u psacího stolu a byl viditelně zabrán do rozměrných stránek Rudého práva.

„Kde máš křeslo?“, vyhrkl Krásný.

Křepelka zdvihl hlavu.

„Copak nic nevíte? Reorganizace.“

„To víme, ale kde máš křeslo“, naléhal Krásný.

Možnost, že by se jakékoliv atraktivní předměty pohybovaly jiným směrem než ke Křepelkovi, byla děsivějším porušením řádu světa než anihilace hmoty, natož reorganizace. Křeslo to bylo proslavené – nejen řadou dekadentních vymožeností, umožňujících v něm spát, ale provádět i leccos jiného, jak ujišťoval každého Krásný, především však virtuozitou, s níž je Křepelka získal. Před časem je totiž objednal o své újmě pro ředitele ústavu a pak si je obětavě vzal po ředitelově rozhořčeném prohlášení, že v něčem takovém nemůže sedět žádný vážný vědec.

„Křeslo?“, ošil se Křepelka. „Líbilo se soudruhu Hnátovi. Tak jsem mu ho tam přestěhoval, hned jak večer odešel“, ukázal palce za stěnu.

„Hnát? Tam? Večer?“, vyhrkl Robert. Za stěnou přece byla Krumpachova rezidence. Co to proboha všechno znamená?

„Vy nic nevíte, to jsem si mohl myslet“, liboval si Křepelka.

„Tak nenapínej“, vyjel na něho Krásný. „Co je s tím Hnátém.“

„No přece ten z Ústředí, co měl na starosti kádrovou práci. Ale odborník, v minulosti cvičil jezevčíky“, řekl Křepelka s neproniknutelným výrazem. „Krumpach má tu svou reorganizaci a Hnát má zase jeho místo.“

„Myslíš...“, zašeptal Robert a ukázal na stěnu.

„No právě, budou se tu zkoumat velké věci a na to musí být spolehlivý člověk. A odborník.“

„No ale Hnát přece...“, řekl zaraženě Rosmus.

„Jen ho nepodceňuj“, napomenul Křepelka. „Vycvičit takového jezevčíka není žádná sranda. On je sice asi osobně necvičil, na to tam měl lidi, ale stejně...“

Nedopověděl. V nastalém tichu uslyšeli šmátravé kroky, které se zastavily nedaleko od nich. Pak zvuk klíčů, otevírání dveří, slabý šramot. Pak náhle strašlivý rámus, jako by někdo ve spěchu, ale důkladně demoloval Krumpachovu pracovnu. Pak několik skoků a hned nato se rozlétly jejich dveře. Trnoucí Robert ihned poznal soudruha z Ústředí, s kterým se setkal o několik hodin dříve. Byl však viditelně změněný: několik odřenin se v zruzněné tváři

doplňovalo s rychle zatékajícím okem, proti němuž i roztržená nohavice vypadala zanedbatelně.

„Kterej blbec mi nastěhoval tu věc do kanceláře“, zařval příchozí hlasem, zřejmě vytrénovaným na psím cvičišti. „Abych se o ni to...Přerazil! To je sabotáž a někdo se za ni bude to...!“

Bez dalších slov se obrátil a odsupěl chodbou. Chvilí bylo mrtvé ticho.

„Tak to byl Hnát“, kníkl pak Křepelka.

„A ty máš průser“, dodal Krásný s potěšením, zeslabeným doznívajícím strachem.

„Kdepak“, zavrtěl Robert hlavou. Cítil, jak se ho zmocňuje prorocké vytržení. „Křepelka nemůže mít průser, to by bylo proti přírodě. To odnese někdo z nás, kdo jsme byli při tom.“

Odmlčel se, tísněn naléhavým tušením, že ten někdo bude nepochybně on.

VII.

Po neklidném zbytku noci, stráveném dílem na židli a na psacím stole, dílem ze zoufalství na Krumpachově zubařském křesle, sešel Robert znovu do nižších pater, aby získal další zprávy o rozsahu katastrof. Poněkud ho uklidnil fakt, že Křepelka ve své pracovně už nebyl. Zato vedlejšími otevřenými dveřmi bylo vidět Krásného, lezoucího po kolenou a zametajícího miniaturním smetáčkem podlahu Hnátovy – dříve Krumpachovy – rezidence. Nad ním stál Rosmus se svazkem papírů v ruce.

„Mám tu spoustu děkovných dopisů“, říkal dolů Krásnému. „To by ho mohlo trochu ukonejšit. Jsou ale všechny adresovány na Krumpacha, protože jsem samozřejmě nevěděl...“

„To klidně vygumuj“, odušil Krásný a začal rukávem leštit popelník na stole.

„Samozřejmě. Jenomže nevím, jestli má Hnát nějaké tituly.“

„Napiš mu všechny, na které si vzpomeneš.“ Krásný teď oprašoval kapesníkem neuduživý fíkus v koutě. „Aspoň bude vědět, které si má opatřit.“

V té chvíli zpozorovali Roberta, stojícího s otevřenými ústy ve dveřích.

„No jo Robert“, vzdychl Krásný. „Ten holt je klidný.“

„Ten se nemá čeho bát“, doplnil ho Rosmus. „S Krumpachem je jedna ruka, s ředitelem chodí na večeři. Má holt styky. Ale my...“

Těžce vzdychl, zatím co Krásný pod dojmem těch slov vlezl pod stůl a začal kapesním hřebínkem vyčesávat drobty z koberce. Robert se beze slova otočil. Říkat těm dvěma v této chvíli cokoliv bylo zřejmě zbytečné. Na chvíli zaváhal, zda by se neměl jít posilnit do bufetu, ale byla to doba, kdy se tam všeobecně nakupovalo jídlo. Nerozhodně a s pocitem hlubokého zneklidnění se pomalu vracel do nejvyššího patra. K jeho překvapení byla kromě králíků a psa v klecích v laboratoři nejen Zuzanka, ale i Xaver. Puzen nejasným instinktem Robert zavěťřil.

„Co se stalo“, zeptal se tiše.

„Ale byl tu takový divný pán, připadal mi takový potlučený“, odpověděla. „Hňáp nebo tak nějak. Pan doktor Křepelka byl s ním.“

„Hnát“, řekl Robert a jeho žaludek se rychle vyplňoval olovem. „Ptal se vás na něco?“

„No tvářil se tak odborně a pak se mě zeptal, jestli při tréninku používáme píšťalku.“

„Co jste mu řekla?“, zaúpěl Robert.

„Já pro jistotu chtěla říct, že ano“, ujistila Zuzanka. „Ale pan Štika hned řekl, že je to zbytečné, protože tihle králíci neslyší.“

„Ježíšmarjá a k čemu pak mají ty dlouhé uši?“

„To se ten pán ptal taky, ale pan Štika mu vysvětlil, že je to u nich rudý ment, tak to myslím říkal.“

„Rudiment“, poznamenal Xaver věčně.

„Já jsem si nikdy nevšimla, že by měli uši rudé“, divila se Zuzanka. „Snad růžové...“

Robert se chytil za to, co by snad ještě před několika hodinami mohl nazvat svou hlavou. „A na toho psa se neptal?“

„No, tvářil se překvapeně, ale pak doktor Křepelka mu rychle vysvětlil, že ten pes nějak souvisí s vaší projektem negativní paměti...“

Robert už neposlouchal. Aniž by pohlédl na Xavera, odpotácel se do svého kumbálu. Tušení, kdo ponese odpovědnost za Hnátova zranění, se závratnou rychlostí měnilo v jistotu.

Dopadl na židli za svým stolem a dovolil různým částem svého těla, aby zaujaly takovou polohu, jaká se jim zlíbí. Jeho dlouholeté tušení se měnilo v jistotu: zločinné katastrofy, které tvořily převážnou výplň Robertova života, nebyly náhodné, ale vytvářely pečlivě promyšlený systém. Zdálo by se, že za všechno může Xaver – ale ten tu zřejmě sloužil jen jako médium, jako jakási anténa pro vlny kosmické imbecility a poťouchlosti, probíhající přirozeně světem a křížící se v nesnesitelně intenzitě vždycky tam, kde Robert právě byl.

Jenomže to zřejmě nebyly nějaké slepé síly, které svět speciálně pro Roberta neustále reorganizovaly do jakési Valpuržiny noci. Ostatně tento příměr nebyl přesný. Robert nedávno viděl ve filmovém týdeníku jezdecké bojové hry, jimiž si pod jménem „džigitovka“ krátil dlouhé dny čekání na vědecko-technickou revoluci zdatní Kazaši. Okamžitě mu bylo jasné, že jeho život byl v posledních letech jedinou nepřetržitou džigitovkou, v níž Robert hrál roli dílem terče, dílem koníka. Otázkou zůstávalo, kdo je tím nadpozemským džigitem, který na jeho hřbetě provádí své kejkle.

Rozhodně to nebyl nějaký bezvýznamný, podřízený démon, který jenom přístipkaří kolem Roberta samého. Už před časem se na příklad objasnilo, že systematické ničení jeho rodného města, prováděné pod záminkou oprav, se musí dít podle promyšleného plánu. Tak např. v ulici, v níž Robert bydlel, bylo prvním tahem neznámého organizátora vytrhání dlažby pod záminkou položení asfaltu. Dlažební kostky byly navrženy do dvou barikád po obou chodnících, aby obyvatelé nemohli zasahovat do dalšího chodu událostí. Vyřazení ulice z provozu umožnilo reorganizovat linky veřejné dopravy v okruhu několika kilometrů, takže Robert, zmatený protichůdnými vývěskami, podnikal celé týdny místo cesty do práce jakési národopisné výpravy do neznámých končin města. Robert snad zaváhal, když se proti jeho očekávání v ulici objevili asfaltěři. Ale pak s pochopením přikývl, když viděl pečlivost, s jakou zalévají do asfaltu především dosud neodvezené dlažební kostky. Plán začal nabývat jasnějších obrysů, když se asfalt ustálil na jakémsi žvýkačkovitém skupenství, když současně přestalo fungovat telefonní spojení a následujícím výkopem, probíhajícím středem čerstvě vyasfaltované ulice, byl poškozen plynovod. Několik obyvatel, prchajících před otravou, uvízlo ve zbytcích asfaltu, který unikl rozkopání. Robert si představoval, že je po vyproštění patrně do nemocnice odvezli i s balem, jaký se ponechává vzrostlým stromům při přesazování. Když konečně byl v rámci zvelebení omylem zbourán nedaleký moderní obytný dům místo polozřícené výrobní psích sucharů, měl Robert pocit, že kdesi na centrálním plánu byl do místa jeho bydliště zabodnut červený praporek na znamení, že první etapa destrukce byla dovršena.

Jenomže celá tato komplexní činnost Ústředního Marťana byla pouze působivou kulisou pro jeho hlavní úkol, jímž nepochybně bylo Robertovo rafinovaně protahované zničení. Poslední tramvaje, vyrážející ze stanice, jakmile se Robert objevil na dohled, chorobná plachost předmětů, které zuřivě hledal, kontrastující s vtíravou přichylností věcí, které by nejraději v životě ani nespatriil – to všechno byly jen malé etudy, kterými Marťan vyplňoval čas mezi mistrovskými kousky. Králičí trus na Krumpachově koberci, anglický projev k Hnátovi, strašlivé důsledky improvizované povídačky o negativní paměti králíků, to tedy už byly žertíky, prozrazující profesionalitu autora. Existovaly ovšem skutečné mistrovské kusy, kterým téměř nechybělo nic k dokonalosti.

Výjev se psem k nim patřil téměř bez jakékoliv pochybnosti a znovu povzbudil Roberta v podezření, že Xaver je buď přímým Marťanovým výtvozem nebo jeho pozemským

vtělením. Ale přepadení opilou dámou před zraky tchána a tchýně bylo stejně dokonalé, ačkoliv Xavier zřejmě nebyl přítomen. Ostatně Robert si dobře vzpomínal na několik příhod z oněch idylických dob, kdy se komponenty, z nichž byl později Xavier zřejmě sestaven, ještě povalovaly někde v popelnicích.

Jedna z nich v něm při náhodné vzpomínce vyvolávala středně silné epileptické záchvaty. Bylo to na jednom mezinárodním symposiu, pořádaném ústavem. Na závažnosti podniku neměnila nic skutečnost, že z cizinců byl přítomen pouze jeden Mongol, který snad uměl mongolsky, jinak však zřejmě žádný další jazyk. Robert svou přednášku musel dát předem schválit Krumpachovi a ten mu desky s textem jako obvykle vrátil až těsně před vystoupením s tím, že by to chtělo něco...něco.... Desky ovšem obsahovaly Krumpachovu přednášku místo Robertovy a když ten na to přibližně v polovině přednesu přišel, bylo už pozdě na omluvy. V diskusi pak musel odpovídat na Krumpachovy náměsíčné dotazy, které se zřejmě snažily zpochybnit těch několik málo určitějších tvrzení, které jeho vlastní přednáška obsahovala. Pak přišel na řadu Krumpach, ale nečetl, jak Robert doufal, na oplátku Robertovu přednášku, ale znovu svou. Zblblý předseda pak vyvolal znovu Roberta, který pro jistotu Krumpachovu přednášku zmačkal a zahodil, ještě než šel k tribuně. Ale byl zřejmě obdařen více kopiemi, takže když u pultu otevřel desky a začal číst, byla to opět mátožně povědomá Krumpachova slova. Když se zoufale omluvil, vyrval tu druhou kopii z desek a pro jistotu na ni šlápl, aby se mu znovu nepřipletla do rukou, byly desky prázdné. Rozhodl se tedy mluvit spatra, ale po několika větách ucítil, že něco opět není v pořádku. Když si uvědomil, že Krumpachovu přednášku říká tentokrát zpaměti, dal se téměř do pláče. Robert ještě dnes deset minut bez přestání hýkal, když si vzpomněl, co následovalo dále. Krumpachovy úvodní věty nakonec s přízvukem opakoval i Mongol. To ostatně přispělo k mýtu o Krumpachově mezinárodní psychologické škole.

Z této a přibližně milionu dalších strašlivých příhod by se dalo soudit, že vulkanické běsnění destruktivních sil nastává především v Krumpachově blízkosti. Ale ani Robertova podezíravost nedokázala najít přímou souvislost mezi Krumpachem a existencí tchýně. Ne. Jediný možný závěr zněl, že vše, co se kolem Roberta dělo, bylo výsledkem pečlivé vyšší režie, v níž Krumpach, Xavier, tchýně a nejnověji Hnát vystupovali jako zdařilé, nicméně pouze dílčí efekty.

Následkem těchto úvah Robert reagoval docela klidně, když se dveře kumbálu bez zaklepání otevřely a dovnitř postupně – a dodejme, že v daném případě postupnost nebyla vůbec na škodu – vstoupila Krumpachova sekretářka. Že se mu vidiny tvoří i za bílého dne a bez předchozího požití alkoholu, bylo pro Roberta novinkou. Ale v daném případě se nepočítal mezi konzervativce.

Na rozdíl od Robertových snů, které poněkud eufemisticky nazýval „mládeži nepřístupnými“, nezačala dívka okamžitě odkládat oděv. Naopak učinila jeden z oněch zbytečných pohybů s dolním okrajem šatů, jako by si chtěla pro tu chvíli prodloužit minisukně. Robert díky tomu bezděčně posunul zrak vzhůru, kde se mu prohloubil neméně útěšný pohled. Dívčin pohyb mu připomněl jeho analogicky neúčinné manipulace s rodinným rozpočtem. Obě činnosti však nepochybně měly především symbolickou hodnotu.

„Přišla jsem pro Zuzanku“, pravila vidina.

„Pro Zuzanku“, opakoval Robert přiblíže a snažil se přimět své oči, aby mu nejezdily stále nahoru a dolů, jak se to stává lidem při ohňostroji.

„Ano“, přitakala dívka a sklopila oči. „Pan docent se domníval, že Zuzanka lépe zvládne složitou agendu soudruha Hnáta.“

„A vy“, vydechl Robert a v duchu Krumpachovi umazával jeden z milionu záporných bodů jako odměnu za tuto miniaturní vzpouru. Snad by měl také poprosit Ústředního Marťana za odpuštění, měl však divný pocit, že něco tak krásného může znamenat jediné léčku.

„Já vám má zatím pomoci s tím, co bude nejnaléhavější.“

Robert přikývl. Plán pomoci byl jeho náhle hbitému myšlení v mžiku jasný. Vzhledem k tomu, že před ním v míře odstrojení měla bezesporu náskok, mohla by mu jako první bod pomoci rozepnout manžetové knoflíčky. A pak...

Pak přirozeně zazvonil telefon. Pokud v Mart'anově mechanismu vůbec mohla nastat nějaká porucha, byla její oprava rozhodně rychlejší, než bylo v tomto městě zvykem. Robert zuřivě zvedl sluchátko.

„Sady, lesy, zahradnictví“, ohlásil se huhňavým hlasem vesnického idiota se slabou nadějí, že se mu podaří odvrátit odvetu za těch několik sladkých vteřin.

„Nekecej“, ozval se v telefonu hlas Krásného. „Já dobře vím, co tam pěstuješ.“

„To bude omyl“, huhňal Robert dál, ačkoliv věděl, že Krásný v galantní oblasti dokáže ještě předčít Křepelku ve sféře alkoholu.

„Rozhodně“, odfrkl Krásný hlasem plnokrevníka. „I když ne z tvé strany. Ale já ti mám jen vyřídit, že za pět minut začne porada se soudruhem Hnátem.“

Robert poděkoval a zavěsil. Stejně dobře mu mohl Krásný oznámit, že za pět minut začne hra na fanty s Lešetínským kovářem nebo že má nastoupit do ringu proti Muhamadu Alimu. Robert povzdychl a s jistými obtížemi vstal.

„Já musím na poradu“, řekl beznadějně. „Vy si tu zatím sedněte. Tady je klíč, měla byste se možná raději zamknout a nikomu cizímu neotvírat. Časy jsou nejisté“, dodal rychle, když se na něho tázavě podívala.

Pak zbýval jen problém, jak se kolem ní protáhnout úzkým prostorem dveří bez zbytečných nepřístojností, které by Mart'ana mohly rozběsnit k určitějším akcím. Praktické řešení tohoto problému zůstalo jednou z nejkrásnějších Robertových vzpomínek. Bohužel bylo zkráceno novým řinčením telefonu. Robert zavyl téměř současně se psem v kleci a pozpátku vyklopýtal ze dveří. Bez dechu a s obsedantní starostí o stav svého oděvu dorazil za několik okamžiků ke dveřím Hnátovy rezidence.

VIII.

Robert měl odjakživa hluboký vztah k lidové moudrosti. Je sice pravda, že v tomto městě padal neustále do jam, které sám nevykopal, a že jeho dychtivé očekávání ráje ve stodole bylo celou řadou studených májů důkladně zklamáno. Nicméně nikdy nezapochyboval o tom, že jedna vlašťovka jaro nedělá, a stejně rád věřil, že se džbánem lze chodit až do utržení ucha (čího?) – už proto, že mu vrozená lenost bránila si to vyzkoušet. Vždycky slychal, že jediná pravá moudrost je ta lidová, pročež poněkud zanedbával školu. I když na jeho vysvětlení o „univerzitách života“ jeho otec reagoval podle svých slov „aspiranturou řemene“, Robert nepřestal F. L. Čelakovského považovat za jakýsi ekvivalent dnešního doktora věd.

A tak tedy, když vstoupil do Hnátovy rezidence, napadlo ho úsloví „Jaký pán, takový krám“ docela přirozeně. V místnosti se sice zatím neuzavíraly žádné obchody a postavy shromážděných vedoucích oddělení byly na první pohled stejně strulé jako při Krumpachových besídkách, ale tváře a zejména oči přítomných měly docela nový výraz. Zatím co za Krumpacha se v nich kromě narkotizované otupělosti zrcadlily různé skryté myšlenky, zpravidla nemravné, tváří v tvář Hnátovi se v nich zračila bdělá úslužnost, promíšená s panikou. Tak nějak se mohli tvářit jezevčáci na cvičišti – a přísně vzato, nikdo z vedoucích nevěděl, kdy mu bude přikázáno aportovat.

Hnát stál v popředí a jeho potlučený obličej poněkud připomínal některé politováníhodné výstřelky buržoasního dekadentního umění, které našemu lidu nemá co říci. Vypadal však o to hrozivěji, jak tam tak stál a nechápavě zíral do jakéhosi papíru, který mu

Krumpach přidržoval před zdravým okem. Roberta napadlo, že Hnát možná neumí číst – ačkoliv stejně pravděpodobné bylo, že Krumpach v roztržitosti drží papír vzhůru nohama. Ale v tom okamžiku Hnát s odporem odstrčil papír a pozdvihl oko. Robert se střelhubitě skrčil a po čtyřech zalezl do nejzazšího kouta místnosti.

Hnát pokročil o něco kupředu a rozhlédl se, jako by si předběžně vybíral večeři.

„Soudruzi“, řekl zvučně. „Soudruzi mi svěřili tenhle úsek. V složité době. Čtete noviny. Soudruzi. Světové síly jsou na pochodu. Vy si tady děláte bzichiku.“

Udělal dramatickou pauzu, během níž si Robert stačil ujasnit jednak novou výslovnost slova psychika, jednak Hnátovu rezervovanost vůči čemukoliv, co by se za ní eventuálně mohlo skrývat.

„Já vím“, pokračovat Hnát. „Postaru se nedá. A my už jsme tak daleko, že můžeme i bzichiku. Ale ne každý chápe, soudruzi. A najdou se i takoví soudruzi, co toho využívají!“

Hnát se hrozivě rozhlédl a hlavy se instinktivně příkrčily. Nikdo vlastně nevěděl, zda nemůže být obviněn, že využívá bzichiku.

„Jde o to, soudruzi, aby se nestal precedens. Nemusím vám vykládat, doba je složitá. Čtete noviny. Zvláště v bzichice. Ale my dáme pozor, soudruzi. My jsme tady od toho, abysme ten ústav to.“

Po tomto řečnickém maratónu se odmlčel. Ozval se ihned podivný zvuk. Robert, který myslel, že se někdo smíchem plácá do stehů, polekaně vzhlédl. Ale uviděl Křepelku, který tleskal a rozpažoval přitom tak důrazně, že jeho výkon připomínal cvičení mladšího dorostu na nedávné spartakiádě. Ostatní se poněkud zdrženlivěji přidali k němu.

Poněkud uklidněn tím projevem loyality Hnát nasadil smířlivější výraz, pokud něco takového stavba jeho tváře vůbec připouštěla.

„Já soudruzi nejsem proti bzichice. Vždyť do ní dělám, když mám čas. Ale jde o to, soudruzi, aby prakce. Aby prakce, soudruzi. Čtete noviny. Každý na svém pracovišti. Věda, soudruzi, ale v praci.“

Hnát se pak rozhovořil o tom, jak při tréninku jezevčků kombinoval vědu s praxí. Robert postupně přestal poslouchat a odvážil se zalétnout myšlenkami k novému osídlení své pracovny. Ale to byla chyba. V příštím okamžiku si musel přikrýt oběma rukama ústa, aby hlasitě nezavřeštěl.

„Tak vy tu máte“, vykládal Hnát, odkládaje postupně oficiálnost, „ten negativní memór. Tak máme hned na čem spolupracovat. Jenom se soudruzi nebát. Někdy se dá dělat i věda. Jenom se to musí pořádně to.“

Krumpach, který s neobvyklou bystrotou postřehl závěrečnou formuli Hnátovy řeči, jménem přítomných ujistil nového vedoucího o připravenosti všech přiložit ruku ke krumpáči a lopatě na společném díle. Poněkud se – zřejmě pod vlivem potlačených myšlenek – v té metafoře zapletl a nějakou chvíli stále zběsileji vyjmenovával nejrůznější zednické náčiní včetně olovnice, ale nakonec se zdarem doklopýtal k závěrečnému ujištění o vděčnosti za prodlouženou možnost pracovat v oblasti psychiky. Našpulil při posledním slově rty, ale vydat cokoliv přibližně podobného Hnátově výslovnosti se mu nepodařilo.

Všichni se tlačili k východu. K Robertovi, který doplatil na to, že se schovával v nejzazším koutě, a tím teď zůstal pozadu, se přitočil Rosmus.

„Zdá se, že to nakonec nebude tak zlé“, pravil k Robertovi vážně. „Staví se k těm věcem docela... no věcně, nemyslíš?“

Robert na něho vytřeštil oči. Jedinou možnou odpovědí by se mu zdál být ohlušující neslušný zvuk.

„Prosím tě“, protáhl Rosmus. „Snad nebereš ty úvodní řeči vážně. To je jenom komedie, kterou musí hrát kvůli...“ A udělal rukou tajemně neurčitý posunek.

Dřív, než mohl Robert ze sebe vypravit něco přiměřeně pokryteckého, dloubl ho nenápadně Krásný do žeber.

„Tak se mi zdá“, zasyčel mu do ucha, „že je o ten tvůj králičí harém čím dál větší zájem. Měl bys to tam nějak zajistit.“

„Namaluju si na dveře lebku“, vyhrkl Robert a neopatrná hlasitost jeho slov se dala přičíst na vrub spolknuté odpovědi Rosmusovi. „A zkřížené hnáty k tomu.“

Jakýsi instinkt ho donutil, aby se ohlédl. Ve vzdálenosti necelých dvou metrů od něho stál Hnát a upřeně na něho hleděl. Strašlivé poznání uvedlo Robertovy útroby do konfigurace, jakou by i zkušený patolog považoval za nepravděpodobnou. Bylo prakticky jisté, že Hnát slyšel jeho poslední slova. A bylo stejně jisté, že nemělo cenu se omlouvat nebo dokonce vysvětlovat, že Robert Hnáta nechce křížit ani ho nepokládá za zkříženého. V tom bezrozměrném okamžiku Robert přímo hmatatelně cítil ruku Ústředního Mart'ana, která elegantním gestem ukončila další mistrovské dílo. Pak už jen zatáhl hlavu mezi ramena a s tichým pištěním vyrazil do chodby.

* * *

Přibližně za dvě hodiny došel Robert k názoru, že schovávat se nadále na záchodě nemá smysl. V tom ho utvrzoval svatokrádežný ruch, který na tomto místě rozjímání v poslední době nastal – zvláště dobrá čtvrthodina zuřivého lomcování klikou v bezprostřední blízkosti Robertových slzami naplněných očí. Jakmile třesení, kopání a tlumené klení za dveřmi na chvíli přestalo, pootevřel Robert dveře. Co se nyní jeho očím naskytlo, mohlo připomenout biblickou metaforu o nastavené druhé tváři: ve dveřích, vedoucích z předpokoje na chodbu, zády k němu a mírně předkloněn, někdo stál. Vypadalo to, jako by se tu neznámý také schovával a nyní vyhlížel, zda už může odejít. V příštím okamžiku se postava bleskurychle stáhla zpět a Robert si stačil pomyslet, že pokud ona druhá tvář – v tomto případě ta lepší – byla nastavena pro něho, nebylo to zřejmě míněno v křesťanském duchu. Byl to Hnát. Na ústup do vnitřní svatyně už bylo pozdě. Robert se proto vrhl k vodovodu a začal si zuřivě drhnout ruce mýdlem, doufaje, že z podezřele vyhlízejícího kohoutku přece jen začne téct voda. Když se mu podařilo většinu zásoby té mazlavé a odporně páchnoucí hmoty (bylo to vůbec mýdlo?) rozprostít po ruce a částečně i oděvu, zdvihl opatrně oči k zrcadlu a setkal se s Hnátovým upřeným pohledem. Pociťoval, jak se mu kůže začíná samovolně stěhovat po těle.

„Mně neteče v laboratoři voda“, začal poněkud přihlouple vysvětlovat, „a tak jsem...“

„Na to já nemám čas“, promluvil Hnát. „V pracovní době. Meju si ruce, když jdu domů. A to ještě to...“

Roberta by bylo zajímalo, které další hygienické úkony Hnát pro nával práce vynechává, ale netroufal se zeptat. Místo toho na něho civěl, namydlené ruce svěšené podél těla. V tom okamžiku se dveře do chodby rozlétly a dovnitř vrazil Krumpach v nejvyšší stadiu šílenství.

„Á tady jste“, zahalekal. „Ten Angličan konečně přijel. Toto je náš nový vedoucí“, obrátil se za sebe anglicky.

Hnát vydal dutý zvuk a v témž okamžiku Robert ucítil, jak ho silné paže strkají ke dveřím. Tak se stalo, že dlouho očekávaný pokrokový Angličan potřásl pravicí nejméně povolanou. Byl by patrně odjel zpět do své ostrovní vlasti s chybným přesvědčením, že naši noví vedoucí jsou na dotek slizcí a odporně páchnou, kdyby v tom okamžiku vodovodní kohoutek nepřekonal původní zábrany a nezačal z nějaké postranní netěsnosti všechny přítomné polévat hojnými proudy vody. Angličan se nejprve zaštitil potřísněnou pravicí, ale pak – zřejmě puzen nějakým zastaralým rytířským instinktem – začal postupovat proti proudu vody.

„Nicht hinauslehnen!“, vykřikl Robert. „E pericoloso sporgersi!“

Po tomto výkonu, prozrazujícím samostudium jazyků při dlouhých cestách vlakem z Prahy do Čerčan, vrhl se sám ke kohoutku. Ten však v té chvíli přestal vydávat cokoliv

kromě chrochtavých zvuků, které se obdivuhodně prolínaly s Krumpachovým sténáním. Angličan vytáhl z kapsy promáčený papír a – zřejmě aby odvrátil další útoky – začal z něj česky recitovat:

„Mate kraznou flast. Vaše soušialny zabezb...zabzeb...“

Zdálo se, že se v něm cosi porouchalo a zvuk, který teď opakovaně vydával, připomínal traktor při hluboké orbě. Robert pocítil, že nedokáže vyčkat anglických pokrokových názorů na naše soušialny zabezbečení. Nemysle pro tuto chvíli na následky svých činů, přikrčil se jako hráč rugby a vyrazil na chodbu.

IX

Říci, že Robert v poslední době stále odněkud nebo někam prchal, by bylo banální: pokud si pamatoval, byl celý svůj dosavadní život na útěku. Bohužel byl téměř vždy dostižen – pro to byly četné důkazy, jako dvojitá fraktura klíční kosti v jinošství, jeho vzkvétající manželství později, stejně jako jeho členství nejméně ve stovce různých spolků a sdružení. V nejdůležitějších organizacích bylo z téhož důvodu Robertovo členství pravděpodobně vícenásobné a nepohltilo celý jeho plat jedině proto, že si žádný výběrčí nikdy nebyl zcela jist, které příspěvky od něho už vybral.

Fakt, že Robert divoce pádil chodbou, by tedy nestál za zmínku – ostatně šlo tu zřejmě o geneticky podmíněný sklon, neboť Pádil znělo odpradávná jméno Robertova rodu. Sám se však během svého trysku podívoval své iluzi, že je vůbec kam prchat. V laboratoři mu hrozilo uxaverování k smrti. Záchody – i když nikoliv umývárny – se staly zřejmě Hnátovou doménou. Knihovna, v níž by byl zcela bezpečný před Hnátem a dílem i před Krumpachem, byla obsazena přechodně lakýrníky a trvale falangou hermafroditních aspirantů. Zrovna jeden z nich šel nebo šla chodbou a jeho zjev přiměl Roberta k několika chvatným výskokům. Nemohlo to, co před ním hrbilo útlá ramínka pod bohatou hřívou a o něco níže mnohoslibně vrtělo hýžděmi – nemohlo by to někde nosit diskretní cedulku s označením převažujícího nebo alespoň pravděpodobného pohlaví? Robert rozčileně zafuněl a na chvíli pozapomněl na ostatní ústrky. Každému v ústavu bylo jasné, že aspiranti jakožto nejvíce ztročená vrstva jsou každému k volnému použití. Kromě Xavera však všichni ostatní vhodnou oblast použití ostře odlišovali podle toho, co právě u těchto aspirantů nešlo rozpoznat o nic snáze než u Robertových angoráků. Robert znovu zauvažoval, zda si aspiranti v obraně vytvořili zvláštní mimikry nebo zda se přirozeným výběrem postupně vytvořila zvláštní varieta, něco jako dělnice u mravenců.

To všechno však byly pouhé teorie a Rosmus mu zcela právem vytýkal odtrženost od praxe. Jako obvykle, i zde musela rozhodnout empirie. Po zralé úvaze se růžově kostičkované přiléhavé kalhoty, stěvíčky se zvýšeným podpatkem a vlnivý pohyb boků jevíly jako dostatečné vodítko. Robert opět přidal do kroku a skoro už laškovně položil dlaň na jeden z těch cvičících boků, když se stvoření ohlédlo. Robert zachroptěl a s rukama na očích se vrhl na ještě zběsilejší útěk. Ta hříčka přírody měla kromě kompletního plnovousu navíc celé snopy chlupů, deroucích se z nosu, uší a dalších otvorů: to nebyl prostě zarostlý chlupáč, ale učiněný chodící mop, používaný navíc zřejmě k účelům, na něž je vhodnější voda a rýžák! Robert pocítil, že takovými zážitky vede nejjistější cesta k celibátu a rozhodl se přísně se jim vyhýbat.

K Robertově úlevě Xaver v laboratoři nebyl. Také pes byl pryč a jedna klec byla tedy prázdná. Když ale Robert otevřel dveře svého kumbálu, našel tam snad celý ústav kromě jeho ředitele, pokud ten se neskrýval pod stolem nebo nepozorovaně nespádl do koše na odpadky. Robert tlumeně vykřikl. Jak bezmezně ničivým způsobem na něho musela působit Hnátova osobnost, když mohl jenom na okamžik zapomenout, že tu zanechal krásnou Janinku bez dozoru! Zatím co konferoval se zahraničními vědci a sbíral cenné poznatky o našem

vědeckém dorostu, naší druhé směně, tahle banda zahalečů samozřejmě nemá nic lepšího na práci, než očuchávat jeho asistentky! Robert vystoupil na špičky a rozčileně se pokoušel nahlédnout přes hradbu ramenou. Na okamžik se zdálo, že jeho oční bulvy mohou nabýt libovolných rozměrů na úkor tváří a brady. Před ním, sklánějíce se nad nějakým narůžovělým, evidentně holým tělem, prováděli Krásný s Křepelkou zcela jednoznačné pohyby rukama, které byly něčím mezi důrazným hlazením a masáží. Robert by byl přísahal, že přitom slyší Krásného vydávat zvuky, které by Desmond Morris nazval komfortními. Tohle tedy se s Robertovou asistentkou provádět nebude, alespoň ne s touto! Robert vyrazil neartikulovaný řev a vrhl se kupředu.

Už přinejmenším podruhé toho dne byla však Robertova dvornost ošklivě zklamána. Místo úlevného dívčího vzdechu mu v odpověď zaznělo temné zavrčení a téměř okamžitě nato proti němu zpod Krásného rukou vyrazil povědomý obrovský pes.

Bylo v této knize již řečeno, že útěk býval častým Robertovým údělem. Proto tu snad stojí za zmínku jen to, že utíkali všichni a že se v nastalé honičce nějak stalo, že pes odřízl cestu z laboratoře. Koho napadla jako jediný vhodný úkryt prázdná klec, se později již nepodařilo zjistit. Jisté však je, že když se vzápětí otevřely dveře a vešel Krumpach, následovaný anglickým návštěvníkem a poněkud vyjeveným Hnátem, byla jedna z klecí nacpána králíky a druhá vědeckými pracovníky.

„A zde jsme v centru světového výzkumu negativní paměti“, prohlásil Krumpach anglicky, upíraje přitom podle svého zvyku pohled na návštěvníkovu kravatu. „S vedoucím laboratoře se už znáte“, udělal gesto ke psu, který se vztyčil a položil přední tlapy Hnátovi důvěrně na ramena, „a nyní si prohlédněte naše výsledky“.

Zdálo se, že Angličan poněkud zavrával.

„Vy ještě pořád děláte pokusy na lidech?“, vypravil ze sebe.

Krumpach nechápavě vzhlédl a zahlédl Hnáta, couvajícího ze dveří.

„Ale ne“, odušil. „To jsou převážně vrozené deformity.“

V té chvíli spatřil obydlenou klec. Křepelka později tvrdil, že tehdy poprvé uviděl v Krumpachově tváři strach. Ostatní mohli jen potvrdit, že si zakryl tvář rukama a vypoťcel se ze dveří, následován Angličanem, který chvatně vytahoval z kapsy nějaký papír.

Po odchodu dvou členů vedení a dvou návštěvníků zavládlo v laboratoři na chvíli ticho, rušené pouze šustěním králíků. Ti z přítomných vědců, kteří se už vzpamatovali z šoku, se v duchu kochali symetrií mezi Hnátem, pojídaným psem, a Angličanem, zpracovávaným Krumpachem. První představa byla poněkud děsivá, ale z jiného hlediska příliš krásná, než aby mohla být pravdivá. I Xaver by byl s to pochopit, že Hnát nepatří k druhu lidí, kteří bývají sežrán. Gesto, s nímž ho ta bestie přivítala, nepochybně bylo spíše projevem bratrské solidarity.

Křepelka se jako obvykle vzpamatoval první.

„Jak ty dokážeš vyrábět průsery“, obrátil se k Robertovi. „Na to už nestačí talent, to chce cvik.“

„Jakto já“, ohradil se Robert. „Copak já se na cizích pracovištích mazlím s příšerami?“

„To ne“, připustil Krásný a pohlédl na Zuzanku, která se tu zas nějak tajemně objevila. „Ty na to máš vlastní laboratoř.“

„Kromě toho to nebylo mazlení, ale masáž“, doplnil Křepelka.

„Právě“, dodal Krásný. „Snažili jsme se tu bestii odzbrojit. Janinka slyšela, jak v ní něco cvaklo.“

Robert si uvědomil, že ostatním ještě nestačil sdělit svůj poznatek, že povídačka o sežrané pistolí je pouze výplod Xaverova chorého mozku. Lépe to v této chvíli nesdělovat, říkal si, těžko by se zabránilo lynčování.

„Janinka“, procedil místo toho mezi zuby. „Kdepak je, co?“

„Odpocívá zatím u mne na otomanu“, hlásil Krásný. „Má šok a myslím, že se to neobejde bez psychoanalýzy.“

„Jen přes mou mrtvolu“, vyhrkl Robert, jehož názor na psychoanalytiku a jejich praktiky na otomanu se příliš nelišil od toho, který zastávala slečna Knoblochová.

„No konečně“, zauvažoval Krásný a pohlédl na něho jako expert pohřebního ústavu.

„Jen si dej na Roberta pozor“, varoval ho Křepelka. „S Krumpachem je jedna ruka, Hnát se v něm vidí...“

„Co to blábolíš“, rozhorlil se Robert.

„No fakt, obdivuje tě. Sotva jsi utekl z té porady na záchod, ptal se nás, kde ses tak pěkně naučil anglicky.“

„Dialektiko přírody! Co jste řekli?“

„To víš, chtěli jsme ti pomoci. Tak tady Krásný říkal, že to máš hlavně z pravidelného poslechu rádia a taky z korespondence a občasných návštěv, které za tebou jezdí. Jako že to nemáš nadřené, víš.“

Pod Robertem se podlomila kolena. Pokud v příští chvíli nebude Hnát beze zbytku sežrán, je o Robertově osudu rozhodnuto.

„Na Hnáta to rozhodně udělalo dojem“, přisvědčil Krásný. „Myslím, že ti chystá nějaké povýšení, jinak by se neptal, jestli jsi v poslední době neměl v ústavu nějaké potíže.“

„A to jsi přece neměl“, vložil se Křepelka, „kromě toho případu se služební pistolí, ale to jsme Hnátovi řekli, že se to jistě nějak vysvětlí.“

„On je ti fakt realista“, přidal se konečně Rosmus. „Docela lidsky se zasmál a řekl, že člověk nemusí být přímo diverzant, aby se do něčeho tak ošklivého to...“

To všechno poslouchal Robert s matným úsměvem. Horší už nemohlo být ani, kdyby byl oficiálně obviněn, že prozradil Čankajškově klice rozměry ředitelské pracovny. Patrně díky hlubokému fatalismu, který jej pro tu chvíli zaplavil, se usmíval ještě, když – poněkud nerealisticky – posílal všechny přítomné ze své laboratoře do míst nepoměrně stísněnějších. Celkem okamžitě ho jako jeden muž poslechli alespoň co do první části jeho doporučení (ačkoliv, kdo ví, zda by ho neposlechli úplně, pokud by někde nablízku byl Hnát). Ve stejné shodě došli hned za dveřmi k názoru, že Robertovo chování vlastně nikdy nemělo ten formát, jaký by člověk očekával na pracovišti tohoto druhu.

X

Robert vešel do svého kumbálu a zabouchl za sebou dveře. V podstatě zbývalo jenom složit si své osobní věci a dát alespoň částečně do pořádku výzkumné záznamy pro svého nástupce. První úkol byl směšně lehký: kromě zděděné liché boty a loňské skývy chleba, které hodlal v psacím stole ponechat, patřila mu tu pouze začernalá čajová lžička. Druhý úkol však byl do té míry nemožný, že nestálo za to ani vůbec se pokoušet začít myslet byť jenom na to, jak se mu vyhnout – natož učinit cokoli v smyslu jeho splnění. Robert si kdysi v jakési němé sebeobhajobě vypracoval teorii o darwinistickém přirozeném výběru mezi spisy, podle níž si ty nejzdatnější a nejdůležitější papíry samy uhájí existenci, zatím co ty ostatní právem zaniknou. Uplatnění tohoto principu v praxi však podrobilo nejedné těžké zkoušce nejen Krumpachovy, ale i obecně přijaté představy: vůbec nejnezničitelnější se zdály zamaštěné papíry od svačiny, noviny starší jednoho měsíce a pak podivné nesouvislé zápisky, psané zdánlivě Robertovým rukopisem, ale nepřipomínající nic ani z jeho nejtajnějších myšlenek. Robert na tyto znepokojivé dokumenty, které mohly svědčit o Xaverově promyšlené podvratné činnosti stejně dobře jako o Robertově střídaté choromyslnosti, narážel vždy, když zuřivě hledal buď výzkumný deník nebo nějaký důležitý nevyplněný dotazník. Obojí však zřejmě díky vrozené méněcennosti zanikalo v boji o existenci a bylo neuvěřitelnou rychlostí požíráno deskou stolu. Jednou, když se mu v jediném dni ztratily za sebou tři čerstvě založené

výzkumné deníky, dal si Robert tu práci a odsunul stůl ode zdi, aby odhalil tu jámu, do níž ztracené písemnosti padaly. Poměrná celistvost podlahy ho však nezmátla. Nebyl žádný laik a věděl z četby, že existence čtvrtého rozměru je vědecky prokázána stejně jako zásahy Mimosozšťanů do pozemských záležitostí.

Pořádat tedy na psacím stole cokoli kromě bakchanálií s Janinkou se Robertovi zdálo nerozumné. Pohled tím směrem mu však připomněl jinou věc, téměř stejně beznadějnou. Měl by zavolat domů a pokusit se přivést své manželství zpět alespoň do stavu pouhé krize. To ovšem znamenalo utkat se s tím hnusným skrčkem, který dřepěl na psacím stole a předstíral, že je telefonním přístrojem. Právě teď se na Roberta potměšile šklebil číselníkem, pokrouceným dřívějšími údery Robertovy pěsti. Graham Bell si za svůj vynález telefonu zajisté zasloužil věčný oheň nejhlubších pekel, za tuto zrůdu byl však stejně málo odpovědný, jako Leuvenhook za bakteriologické zbraně.

Instinktivně přikrčen sňal Robert sluchátko a vytočil to, co bylo na ciferníku označeno jako nula, znamenající podle všeobecného mínění venkovní linku.

„President Československé republiky“, ozvalo se okamžitě.

„Přestaňte blbnout, Xavere“, řekl Robert klidně. „Hned si to s vámi vyřídím. Zatím připravte tu druhou klec pro králíky.“

Zavěsil, několikrát zaklapal vidlicí a znovu vytočil nulu.

„Hnát“, ozvalo se stejně bezprostředně.

„Hnát vás budu až na ulici“, zavřískl Robert. „Už toho mám dost vy idiote!“

„Co to má to...“, zachraptěla odpověď. „Na to se tedy to...“

Robert odhodil telefon a rozrazil dveře do laboratoře. Zůstal však stát jako přimražený. Pokud se Xaver neuměl proměnit v králíka, nebyl v místnosti přítomen. Znamenalo to tedy, že teď Robert nadával Hnátovi? Pokud ano (panebožekomplexní socialistickáracionalizace), žádal před okamžikem presidenta republiky o přípravu králíčí klece? Se směsí strachu a odporu pohlédl na telefon. Tohle kolo ten spratek tedy vyhrál.

Robert se chvíli kochal představou přípravy jemného nářezu z telefonních drátků, hojně poprášeného bakelitovou drtí, ale hned tu představu zapudil: jedinou adekvátní pomstou by bylo, donutit tento hnusný výtvar zvrhlé lidské vynalézavosti k normální funkci. Ale jak? Robert kdysi slyšel nebo četl o zemích, kde člověk prostě vytočí číslo a údajně skutečně může mluvit s tím, koho mýnil zavolat. Prý tam zase mají potíže s odposloucháváním. To Robert docela dovedl pochopit. Méně už si dovedl představit, jaké povyražení by komu mohlo přinést odposlouchávání toho, co se místo rozhovorů obvykle šířilo telefonní sítí v jeho vlasti. Ne: Robert se rozhodl dnes již netelefonovat a – když o tom zapřemýšlel – vůbec pokud možná nedráždit Ústředního Mart'ana jakoukoliv aktivitou. Rozevřel před sebou na stole jakýsi odborný časopis, který tu zřejmě zapomněl některý z jeho tak zvaných kolegů, zapřel se lokty o desku stolu a dovolil jisté dívce, aby jistým způsobem a v jistém oblečení či spíše neoblečení vstoupila do rozměrných síní jeho představitosti.

Bylo však už řečeno, že tento den nebyl nejvhodnější pro uplatnění galantní složky Robertovy osobnosti. Neboť náhodný – rozhodně neúmyslný – pohled jeho přivřených očí na stránky časopisu vyvolal v jeho tváři výraz, jaký by asi měl účastník předraženého zájezdu do Paříže, kterého by místo na ukázkou úpadkové západní morálky zavedli na besedu s alžírskými odboráři. Pokud po zničujících úderech toho dne v Robertovi vůbec zůstaly nějaké duševní síly, byly při tomto pohledu chvatně mobilizovány. Na stránce před ním stálo černé na bílém:

Stanovisko k vystoupení Dr. Roberta Pádila

Robert sama sebe marně přesvědčoval, že jde o náhodnou shodu jmen. Kde nebo odkud v poslední době vystupoval? Vystupování z dopravních prostředků patrně nebylo míněno a co se organizací týče, do těch zásadně pouze vstupoval. Ačkoliv o své příslušnosti k nim, jak řečeno, poněkud ztrácel přehled, byl si téměř jist, že nebyl členem žádného národopisného kroužku a kromě tohoto ústavu neměl nikdy co dělat s ochotníky. Šlo tedy

zřejmě o něco odborného, ale o co? Ač ho od toho dlouholetá zkušenost zrazovala, obrátil se pro tuto informaci k textu prohlášení.

Jak snadno uviděl, bylo prohlášení podepsáno pracovníky momentálně právě utiskovaného Ústavu vyšších nervových funkcí (Kdo se povyšuje, bude ponížen, říkal jeden rozhodující soudruh z Ústředí) a bylo tedy nutně útočné. Z obsahu to však nebylo bezprostředně patrné.

*V době, kdy naše společnost prožívá netušený...přečetl Robert, odložil časopis a sáhl do stolu pro svůj tajný „Klíč ke čtení tisku“, jehož vypracování před lety věnoval značné úsilí. Že naše společnost na stránkách tisku prožívá netušený rozvoj či rozmach a nikoliv úpadek, tím méně svrab, to mohl bez čtení usoudit každý začátečník – stejně jako to, že jde o rozvoj tvůrčích sil či uspokojování tužeb pracujícího lidu a nikoliv na příklad ošklivých nemocí. Avšak pouze majitel Klíče mohl s naprostou jistotou přeskočit tři a půl řádky před přečtením dalšího slova. Jelikož to znělo *moudrá*, odpadly další čtyři řádky a následující sousloví *sepětí s pracujícím lidem* rušilo první stránku celou.*

Pomocí Klíče dospěl tak Robert s minimálním duševním úsilím k významovému jádru *Stanoviska*:

Zatím co pokroková věda jak známo uznává pouze jediný druh paměti, pokoušeli se nás na nedávné konferenci buržoasní pavědci mást údajnými důkazy o jakémsi rozdílu mezi krátkodobou a dlouhodobou pamětí. Jelikož k tomu pracovníci Ústavu pro zkoumání duševních pochodů a jmenovitě Dr. Robert Pádil zbaběle mlčeli, pozdvihl opuštěný prapor dialektické vědy náš s. Dr. Hřímala a ve svém zásadním vystoupení, opřeném o klasiky, rozmetal tyto objektivistické a od praxe odtržené výklady, vykonstruované v zaprášených pracovnách. Jak nás však překvapilo, když pan Dr. Robert Pádil, který měl jako první vystoupit proti těmto idealistickým rejdům, místo aby vystoupení Dr. Hřímala alespoň podpořil, cynicky je ironizoval slovy: Jedna, dvě, tři – vždyť je to stejné. Ne, pane doktore Pádile, není to stejné! Je pobuřující a přímo podezřelé, chovají-li vědečtí pracovníci lhostejný vztah k zásadním ideologickým otázkám svého oboru...atd.atd.

Robertovi už před chvílí spadla brada a nyní pocítil, že je na čase vypustit z pravého koutku něco slin. Je tohle možné? Je to vůbec myslitelné? Vzpomínal si na tu přízračnou konferenci docela jasně. Krumpach, kterého technické provedení jako obvykle zajímalo víc než obsah, měl při blábolení Hřímala bůhvíproč dojem, že mikrofon přestává fungovat. Prověřit to bylo samozřejmě na Robertovi a toho nenapadlo nic neutrálnějšího, než do mikrofonu počítat...Ale to se přece lehce vysvětlí, každý si přece pamatuje, jak to bylo. Jenomže Krumpach si nikdy nepamatoval nic kromě urážek vlastní osoby, Hnát tam nebyl a kdyby i byl, nepochybně by to... Robert svěsil ruce, nohy, tváře, uši a vypustil ze sebe všechn vzduch. Cítil, že důležitá etapa jeho zápasu s Marťanem se chýlí ke konci.

XI

Pokud šlo Marťanovi jenom o to, docílit Robertova vyhození ze zaměstnání, mohl si už dávno dát pauzu: co se tady za několik hodin proti Robertovi nahromadilo, by asi stačilo i k odnětí práva volit a být volen. Tísňen lavinou protichůdných pocitů, která ho při zvážení této možnosti zaplavila, přesunul Robert pozornost k jinému problému.

Janinka byla tedy Krásným odvečena do jeho psychoanalytického doupěte. Ještě spíš, jak ho znal, Krásný ji očuchával, třel se jí o nohy, panáčkoval před ní, natrásal své již také poněkud vypelichané peří, dral se svými lichotkami do všech jejích otvorů tak dlouho, až ji totálně zblbl. Robert nám opět zůstal tak nějak stranou, tak nějak nezapojen, jak by to vyjádřil soudruh Mlaskač z kádrového oddělení. A nejhorší bylo, že toto se stávalo stále častěji. Robert si dokonce povšiml, že úměrně tomu, jak rok od roku na ulici přibývá hezkých dívek, stále méně jich uzná Roberta za hodna pohledu. Často se mu zdávalo, jako by v rozporu se

tam. Dáma se zatím vrátila k pultu, zřejmě aby si dočetla seznam urážek, které o ní vyslovily její kolegyně.

„Co chcete“, zavrčela po slabé půlhodině.

„Oblek“, hlesl Robert.

„Bundu“, kontrovala prodavačka.

„Oblek“, trval Robert na svém.

„Pro vás?“, procedila výsměšně.

Robert zauvažoval, zda to znamená, že na něho je už látky škoda, ale dáma už odpochoďovala k řadě čehosi, co Robert původně považoval za uniformy nějakých polovojenských lesnických oddílů. Jediným pohybem vyrvala jeden z těch exponátů z řady, připlála jej i s ramínkem na Roberta, zavrtěla hlavou s výrazem, že už není naděje, a nacpala sako zase zpět. Pak se znovu podívala na Roberta, se zjevným údivem, co že tam ještě dělá. Ale jakmile se chtěl otočit a prchnout, popadla ho jednou rukou za rameno a druhou sáhla střelhitě pro něco, co tentokrát připomínalo vycházkovou uniformu městských popelářů.

„To mi nebude“, kníkl Robert.

Prodavačka velitelsky ukázala směrem ke kabinám. Zda opravdu procedila „Marš“, nebo si to jen Robert představoval, se nikdy nedozvíme. Robert poslušně ťapkal ke kabině a uvažoval přitom v panice, zda tam někde může být únikový východ, případně zda by se mohl nenápadně podhrabat na ulici. S hrůzou pozoroval, že prodavačka pochoduje těsně za ním, jednu ruku pod strašlivým oblekem, druhou hluboko v kapse a svírající nepochybně pistoli nebo alespoň skládací pendrek.

Robert, dýchající teď už velice rychle, vklouzl do kabiny a pokusil se za sebou zatáhnout velmi nedostatečnou plyšovou záclonu. Jediným pohybem zápasnické paže však žena záclonu znovu rozhrnula.

„Kalhoty“, přikázala.

„Co prosím?“, zašeptal Robert nevěřičně.

„Kalhoty dolů!“, zahřměla na něho.

V té chvíli panika překonala Robertovo dobré vychování: příkrčen jako střední útočník při házené, udělal kličku kolem její rozložitě postavy a vyrazil na ulici. Z hloubi obchodu se vydral chraptivý řev, jaký by asi vydal Minotaurus, kdyby mu v krétském labyrintu někdo pod čenichem vyfouknul chutný oběd. Několik kolemjdoucích se zastavilo, nikoliv však Robert. Prchal ulicí a běžel by tak asi řadu bloků, kdyby ho nezastavil semafor na křižovatce.

Bylo by přirozené, že by po tomto zážitku jakékoliv myšlenky na koupi obleku na několik let odložil. Jeho současné kalhoty však jevily zneklidňující subtilnost na několika klíčových místech a nabídka jeho tchyně, že mu „spíchne“ slušivý obleček ze staré deky, byla příliš děsivou hrozbou nejen co do předpokládaného výsledku, ale i pro perspektivu, že by se musel během toho „spíchnutí“ nepředvídaně dlouho nacházet v její blízkosti.

Blízký panice zas jiného druhu se Robert rozhlédl a vtom jeho zrak padl na pomenší, diskrétně vyhlížející obchod. Vypadal spíš draze, ale zato snad tam zákazníci nebijí, pomyslel si Robert. Přes sklo výlohy uviděl typického prodavače ze staré školy, který se na něho povzbudivě usmíval. Zhluboka se nadechl a vešel dovnitř.

„Obleček, zajisté“, blekotal přiblíble prodavač. „Něco pro vás?“

Robert potlačil přání říci, že pro jezevčíka nakoupí až příště. Místo toho tupě přikývl. Prodavač, očekávající zřejmě nějakou strašlivou odpověď, se viditelně rozradostnil a odkvapil. Za slabou půlhodinu se udýchaně vrátil a vlekl nějaké pytle neurčité barvy, které tu zřejmě zbyly od loňského rozvozu brambor.

„Tak tady máme něco usedlejšího“, hlaholil. „Ale kvalitka. Kalhota je prosím normální šíře, žádné dovádění.“

Robert vytřeštil oči. Pokud i prodavač přiznával existenci pouze jediné kalhoty, co všechno na obleku najde jeho žena? Kromě toho, v takovém obleku by na ulici poutal

pozornost leda metařů, ale dívek sotva! Zakoktal proto, že by si vybral přece jen něco módnějšího. Prodavač vytáhl obočí, přivřel levé oko, úchylně se usmál a pak se odplížil dlouhými kroky, našlapuje přitom zvysoka. Za další půlhodinu – strávenou zřejmě přehrabováním popelnice – byl zase zpět. Zastavil se na pět metrů od Roberta, vyrazil krátký vítězný smích a mrštil po něm něčím, co si tak asi oblékají věžňové v Sing-Singu, když pro ně ředitelství pořádá maškarní bál.

„Tohle!“, zařval prodavač. „Perfektní! Něco pro donchuány!“

„Pane Žváček“, ozvalo se z hloubi krámu. „Telefón.“

Prodavač odkvapil. Robert si otřel pot a po chvíli rozpaků se opatrně dotkl té věci, tedy toho údajného obleku. Na první pohled nebylo patrné, kudy se do něj zasouvají například končetiny. Robert zatěkal očima a narazil pohledem na něco, co v jistém smyslu vypadalo, ale z jiného hlediska to přece jen dost dobře nemohlo být figurína – a muselo být tedy prodavačkou.

„Prosím vás“, vypravil s pocitem člověka, mluvícího v prázdné místnosti. „Nemáte něco méně barevného?“

Byl to zřejmě robot. Němě otočil hlavou jednou doleva a pak stejně daleko doprava.

„Tohle mi asi bude malé“, zalhal Robert se slabou nadějí.

Robot se dal do pohybu, obstarávaného patrně podvozkem s miniaturními kolečky. Vzápětí Robert instinktivně uskočil před hromadou dalších pruhovaných hadrů, letících na něho přes úzký prostor krámu.

„Já si to vyzkouším“, vykřikl vzdorně a soukal se do oné části, která mu více připomínala sako. Po menších sémantických obtížích, které naznačily překážky budoucí možné komunikace s mimozemšťany, se podařilo zjistit, že obchod vlastní něco jako kabínu na zkoušení kalhot. Robert se tam tedy vydal. Okamžitě však uskočil zpět, když před sebou uviděl jakéhosi otlemeného pobudu, který vypadal jako uvězněný baron z lechtivé operety.

„Tady je obsazeno“, vypískl.

Ale ukázalo se, že nikoliv: čelnou stranu kabiny jen zabíralo zrcadlo. Robert se tedy znovu odvážil do kabiny. Při pohledu na jeho odraz v zrcadle se mu dělo podobně jako mýtickému Narcisovi, jenom s tím rozdílem, že se do své podoby nezamířoval. Naopak otrěs, který utrpěl, pak zřejmě způsobil lehkou mlhu, která halila následující spád událostí. Jisté bylo pouze, že Robert po jisté době odešel z obchodu, oblečen či spíše svázan do nového obleku. Hned na ulici si všiml několika ženských pohledů, které mohl snadno interpretovat jako zvědavost, ba zájem. Ten dojem ještě zesílil v tramvaji, kde zahlédl i úsměvy. Navzdory starší paní, před jejímž sedadlem přímo stál a která dávala najevo poněkud jiný, spíš pobouřený druh zvědavosti, vypjal Robert ještě poněkud hrudník. Tak vida, říkal si, ono je to takhle jednoduché: jen kousek módního hadru a člověk má zájmu, že neví, co s ním. V té chvíli starší muž s holí, který seděl hned vedle, poklepal Robertovi holí na stehno a ukázal výmluvně koncem hole na jeho partie, které se někdy nazývají privátními. Robert by byl raději, kdyby to nedělal. Lidé většinou ukazují na to, co by chtěli mít, ale každá dobročinnost má své meze! Když však starcova hůl neúchylně ukazovala pořád stejným směrem, pojal Robert nejasné podezření. Pohlédl dolů podél pruhů svého elegantního obleku a téměř ho sklátilo náhlé osvětlení, že... zkrátka ten zip, který v obchodě tak pečlivě zatáhl, buď vůbec, nebo rozhodně už teď neslouží k zapínání kalhot. Robert se zděšeně vrhl k východu, ale tramvaj teď vyrazila na volnou silnici takovou rychlostí, že přesně držela krok s přepychovým osobním autem, obsazeným neurčitým počtem hezkých, ale přehnaně zvědavých dívek. Když Robert, zpocený po celém těle, konečně dojel do stanice, stálo tam seřazeno v trojstupech několik dívčích tříd vyšších ročníků, zřejmě aby se jim dostalo poučení o Robertově mravní zvrácenosti. V prvním domě, do kterého se slepě vrhl, se setkal s dalšími dívkami, neboť to byla škola. V druhém měly právě domovnice praktické cvičení civilní obrany. Třetí byl zamčený a čtvrtý otevřený zřejmě jen proto, aby byly Robertovi podobné elementy vlákány

mezi čelisti nejméně dvoupatrového psa... Když konečně Robert s očima slzami zalitýma konečně našel kousek poměrného soukromí a udělal s těmi prokletými kalhotami, co se dalo, vyšel poměrně uklidněn na ulici. Pozoroval však, že zájem neustává – naopak, ženy se po něm dokonce ohlížely. Ještě před půl hodinou by ho to bylo nadmulo pýchou, ale nyní s podezíravostí, pociťovanou sice ještě jako přehnanou, sáhnul si Robert na záda. Po delším šátrání nahmatal rozměrnou ceduli, zřejmě doklad zvrácených představ výrobce obleku o reklamě. Se stoicismem, vyvolaným předchozími otřesy, pokrčil rameny a zatáhnul za ceduli. V dobrodružných příbězích bývají takové motivy: zatlačí se na nějaký kamínek a rozestoupí se skála, zatáhne se za nějakou šňůrku a zřítí se hrad. V Robertově případě se jenom ozvalo zvláštní zaprašnění a spolu s cedulí se větší část podšívky částečně oddělila od saka a vytvořila Robertovi jakousi improvizovanou vlečku. Pokus nacpat si ji do kalhot byl kolemjdoucími pozorován s nepředstíraným zájmem, stejně jako následek tohoto pokusu – jakési harmonikové smrštění nohavic a rukávů, z nichž okamžitě začal vylézat bezpočet cedulek, potištěných pentlí a jiných dokladů výrobcovy nutkavé hrůzy z anonymity...

Robert byl z těchto útěšných vzpomínek vytržen naléhavější skutečností. Dveře jeho kumbálu se rozlétly a dovnitř vtrhla soudružka. Robert ani na okamžik nezapochoyboval, že je to ona, neboť její vzhled celkem přesně odpovídal předchozímu zabarvení hlasu: silně pomatený výraz v ducaté tváři se vzájemně doplňoval s různými částmi spodního prádla, které se jí draly zpod příliš těsných puntíkových šatů. Obojí pozoruhodně ladilo s Robertovými přerušovanými vzpomínkami, takže jen se zájmem přihlížel dalšímu vývoji událostí.

Po krátké rekognoscaci terénu příchozí beze slova přiskočila k telefonu a zdvihla sluchátko.

„To je divný“, řekla zmateně po delším naslouchání. „Já sem volám a tady není nic slyšet.“

„To musíte na druhé straně mluvit, aby tady bylo něco slyšet“, podotkl Robert.

Přísně se na něho podívala.

„Víte to určitě?“

„Mám to vyzkoušené.“

Žena se otočila a beze slova odcházela. Robert ji pozoroval s otevřenými ústy. Pak se vymrštil a běžel za ní. Pokud si pamatoval, všechny jeho pokusy o žertování se ženami – a zvláště takovými ženami – končily katastrofou.

Dohonil soudružku, když vcházela do předpokoje Hnátovy (úúúúúúchuchuchuch!) pracovny.

„Víte s tím telefonem...“, zakoktal.

„Moment soudruhu“, přerušila ho přísně a zvedla na stole telefon.

„Je tam doktor Pádil?“, zavolala do sluchátka.

„Je“, odpověděl Robert vedle ní. „Totiž je tady... tedy jako tady...“

„Cože?!“

„No je tu“, zahulákal Robert, který se už zase začínal potit.

„Tak má přijít hned k soudruhu Hnátovi.“

„Dobře“, vydechl Robert.

Soudružka se na něho ostře podívala.

„To jste vy?“

Robert přikývl.

„Tak tu počkejte. Soudruh Hnát teď nemá čas.“

Robert vypoukl oči.

„On tu není?“

Soudružka se viditelně rozzlobila.

„Jak to, proč by tu nebyl. Vždyť vám říkám, že nemá čas. Kdyby čas měl, tak...“

„By tu nebyl“, hlesl Robert fascinovaně.

„Tak bych vám neříkala, že čas nemá!“, rozkřikla se soudružka už docela zuřivě.

Robert několikrát rychle a horlivě přikývl. Ale pokud bylo toto vysvětlení ochotno přijmout jeho Krumpachem oblomené myšlení, byly jeho útroby charakternější. Nezbyvalo, než omluvně zamumlat a vyvrávorat na chodbu.

XII

Říkává se – co všechno se ostatně taky neříkává – že velcí vojevůdci se v různých bitvách s oblibou střetávají o obdobná místa, jako by chtěli stále vyrovnávat tentýž účet. S Robertem tomu bylo nejinak – místa střetu však byla toho druhu, který v historii neprávem nebývá zmiňován. Když chvatně otevíral dveře místnosti, které mu v té chvíli bylo nejvíce zapotřebí, setkal se s povědomým protitlakem a když se k tomu ještě přidaly zvuky, nebylo už vůbec pochyb.

„Co to tady to...“, ozvalo se podrážděně. „Nemůžete to...?“

Robert odstoupil, přesně řečeno odlétl ode dveří a pokusil se vtěsnat do škvíry mezi dvěma skříněmi opodál. Byla to ale snaha stejně pošetilá, jako chtít se schovat za nástěnkou, v kbelíku zapomenutém tu uklízečkou nebo v půl tuctu dalších stíněných míst, která Roberta v tom spěchu napadla.

„Dobrý den pane doc...druhu“, hlesl proto zmateně.

Hnát na něho pohlédl s nečitelným výrazem.

„Aha...“, řekl pak zamyšleně. „Tak vy jste to...přišel.“

„Ano“, hlesl Robert a zapřemýšlel, zda Hnát plánoval, že ho přijme na záchodě.

„Nemluvil jste se soudružkou Šourkovou?“, zeptal se Hnát nezvykle plynně.

„Nemluvil“, odpověděl Robert pevně. Domyslel si sice ihned, kdo nese toto hrdé jméno, ale tím jen zesílila jeho jistota. Scénu s telefonem byl rozhodnut zapřít i ve zkušebně španělských bot.

„Ale víte, kdo to je“, zajímal se Hnát.

„No, snad ano, vím...“, řekl Robert ostražitě.

„Je to kvalitní soudružka“, řekl Hnát zamyšleně. „Jenom potřebuje...“

Robert okamžitě tiše pojmenoval, co by soudružka nutně potřebovala, ale to jistě soudruh Hnát neměl na mysli.

„Ano, dovedu si představit“, řekl nezávazně.

„Tak za ní zajděte. Měl byste s ní to...“, hlesl Hnát a odkvapil.

Robert za ním vytřeštěně hleděl a v duchu pořizoval stručný seznam různých „to“, která se soudružkou Šourkovou byl ochoten podniknout a která naopak v žádném případě. Z hlubokého zamyšlení ho vytrhl přízračný hluk, který se ozval opodál. Vypadalo to, jako by se celý regiment smetáků a kýblů dal najednou strašidelně do pohybu, aby Roberta ztrestal za jeho nemravné myšlenky. Robert potlačil impuls otevřít dveře vlevo od záchodu a podívat se, co se tam děje. Věděl, že se za nimi skrývá jakýsi přístěnek, původně myšlený jako úložiště smetáků a podobných věcí. Uklízečky jej však rychle přeměnily v jakýsi svůj klub, z něhož jen zřídka vycházely – zřejmě proto, že tam byly značně natěsnány a jen obtížně se od sebe odlepovaly. Tentokrát však odtud bylo slyšet jen dva nezaměnitelné hlasy: pana Švejdu, významnou osobnost s nejasnou funkcí vedoucího technických služeb, a paní Houserovou, které se bál každý včetně Krumpacha. Podle barvy jejich hlasů bylo zřejmé, že tam právě vrcholí diskuse zásadního významu, vedle níž matněla i problematika negativní paměti.

„To není pravda, že jsou role horší“, argumentovala paní Houserová. „Skládaný papír se vám snadno rozsype po zemi.“

„Role se taky může roztočit“, namítl pan Švejda. „A musíte z ní trhat!“

„To je mi práce, božíčku“, přiostrčila paní Houserová. „Abyste se z ní nestrhal!“

Robert zatajil dech. Šlo samozřejmě o abstraktní problém, jelikož toaletní papír na trhu chyběl ještě víc než násadky nebo okurky. Ale být přítomen diskusi pana Švejdy s paní Houserovou skýtalo stejné potěšení, jako vidět, jak se vzájemně požírají dva homicidní psi.

„Vy mi něco povídejte“, kontroval pan Švejda. „V aule na stole je centimetr prachu.“

„V aule se víc práší, protože se tam přednáší“, vysvětlila paní Houserová.

„Víte, co tam včera někdo prstem napsal?“

„Já cizí zápisky nečtu“, řekla Houserová upjatě.

„Švejda je vůl! Dovedete si představit, kdyby někdo napsal něco takového o panu prezidentovi?“

V té chvíli se znovu ozval povědomý rachot, jenomže tentokrát mnohem silněji. Soudě podle zvuku, spadl na pana Švejdu s výšky kbelík a přiklopil ho tak důkladně, že vydával jen opakované „Umf...umf...umf“. Pak byl zřejmě odzátkován:

„...cifix alelujá“, zahlaholilo to těsným prostorem. „Co to máte tak blbě narafičený!“

„To tam už bylo, pane Švejda. Tam nahoře já to rovnat nemůžu.“

„To bych rád věděl, proč. Nahoře má být větší pořádek, protože je tam víc vidět.“

„Nemůžu“, trvala na svém paní Houserová. „Protože jsem malá, tak tam nedosáhnu.“

„Tohle mi teda neříkejte“, rozzlobil se pan Švejda. „To vám uznat nemůžu. Když tak si přineste nějaké úřední potvrzení, že jste mrňavá, ale jinak...“

Projev utonul v dalším řinčení a kakofonii hlasů. Robert znetrpělivěl. Místo očekávaných rozkoší se dostavovala deprese. Také si uvědomoval, že díky Hnátově audienci a následujícímu náslechu odborné diskuse zřejmě zapomněl, proč na toto místo přišel. Opatrně otevřel dveře na chodbu, váhaje, zda má tedy zajít za soudružkou Šourkovou a zkusit s ní „to“.

* * *

Když Robert vstoupil, měla soudružka Šourková před sebou na psacím stolek rozměrné stojací zrcátko. Vzhledem k jejímu pouze povrchnímu obeznámení s telefonem nebylo vyloučeno, že k vysílání zpráv obvykle používá zrcátkový heliograf – ale toho dne bylo pod mrakem. Kromě toho pohybovala rukou, ve které držela něco červeného, v blízkosti hrudi. Pokud to byla rtěnka, měl by jí někdo říct, že se obvykle nanáší na rty a ne na klíční kosti, ale po strašné zkušenosti s telefonem se Robert netroufal vyslovit nějakou radu. Resignovaně přijal, že se soudružka prostě nějak zabývá svým zevnějškem. To sice podle Robertova dojmu bylo spíš zbytečně plýtvání energií, ale na druhé straně, kdyby v tomto ústavu a všude kolem lidé zanechali nesmyslných činností, utkvěla by asi celá země v mrtvolném klidu.

Při Robertově vstupu soudružka prudce ukončila krášlení, vstala, pak náhle vyrazila zvláštní výkřik a jala se chvatně rozepínat šaty na hrudi. Robert ji chvíli fascinovaně pozoroval, ale když viděl, že se svými šaty zápasí stále divoceji, vzpomněl si na doporučení soudruha Hnáta, aby „s ní zkusil to...“ Poněkud neochotně si tedy rozepjal sako a začal si rozvazovat vázanku.

„Konečně“, vydechla soudružka Šourková téměř vzápětí. To bych řekl, myslel si Robert s odvráceným zrakem. Ale proč já? Proč ne Krásný, ten je tu přece od toho. Robert v takových věcech neměl praxi a tak váhal, zda si má napřed sundat sako nebo spustit kalhoty.

„Podívej. Není to nádhera?“

Připraven na nejhorší, pozdvihl Robert oči. Soudružka však nebyla o nic méně oblečená, než před chvílí. Měla pouze šaty v jistém nepořádku, zato však k němu napřahovala dlaň. Nedostatečně vzdělán v pohlavních rituálech soudruhů, Robert nevěděl, zda ji má třeba olíznout či obřadně očuchat. Ale když k ní nejistě natáhl krk, v poslední chvíli spatřil na její dlani velký odznak s rudou vlajkou a portrétem velmi neholeného muže.

„Dostala jsem ho od soudruhů z delegace“, vykládala soudružka. „Chtěla jsem si ho připnout, ale ten špendlík se nějak ohnul...“

Robert ji roztržitě poslouchal a zároveň se snažil vmanévrovat za příruční knihovnu, aby v jejím stínu zapnul alespoň několik klíčových knoflíků.

„Soudruh Hnát mi řekl“, vypravil ze sebe, „abych s vámi to...“

„Ty jsi Pádil, soudruhu?“

„No, že bych zrovna pádil...“, řekl Robert roztržitě. „Totiž ano, promiňte...ano, jsem. Robert Pádil.“

„A soudruh Hnát tě poslal, abys...“

„Ano, abych s vámi to...“

„Aha. Tak radši teď hned, nebudeme to odkládat“, vyřkla soudružka Šourková a započala nový zápas se svým živůtkem. Robert zavrával. Právě teď nenápadně dopnul poslední knoflík! Ale než se mohlo stát něco nepřístojného, vytáhla soudružka ze zánadří – což byla v tomto případě dosti obširná oblast – rozměrnou obálku a podala ji Robertovi.

„Tady to je“, řekla. „Radši jsem to tu nechtěla nechat válet.“

Robert zaraženě pohlédl na bílý, lehce pomačkaný obdélník, na němž nebyla žádná viditelná adresa.

„To si přečtete až nahoře“, vykřikla soudružka, když viděla, že obálku otevírá. „Já s tím nechci mít nic společného.“

Robert se uklonil, vstrčil obálku do kapsy a vyšel na chodbu. Měl pocit kapesníku, který po vyvářce a důkladném máchání a ždímání právě prošel mandlem – ačkoliv u něho v žádném smyslu nebylo možno mluvit o stavu vyžehlenosti. Že jakékoliv jeho pokusy o galantní dobrodružství zpravidla končí nějakou katastrofou, pro něho nebylo nic nového. Ale že ho musel ztrestat vyhazov za snahu vyhovět nadřazeným i v hraniční oblasti, to tedy bylo už trochu silné.

Došel k výtahu s rukou na postranní kapse s obálkou. A jako už jednou docela nedávno, byl po příjezdu výtahu náhle kýmsi vtačen do kabiny. Tiše se zachechtal. I mistr tesař se utne: v Křepelkovi zřejmě dlaň, přitisknutá na kapsu, vyvolala představu ploché láhve – odborně placatice – s nějakým ušlechtlejším nápojem. To se tedy Křepelka mýlil! Robertova kapsa rozhodně neobsahovala alkohol, i když její obsah mohl mít snadno některé obdobné účinky.

Touha potrápit trochu Křepelku bojovala v Robertovi se zvědavostí. Tušil sice, co obálka nutně obsahuje, ale byl by rád věděl, jak konkrétně to velké vykopnutí bude formulováno. Žíznil po tom vědění stejně jako národy Afriky po svobodě, ba víc – a proto to nevydržel. Před užaslými Křepelkovými zraky vytáhl obálku a zatím co mu Křepelka nedůvěřivě nahlížel do kapsy, rozložil pevný, úředně a důležitě vypadající papír. Ještě v něm doznívalo dojetí, že vyšší instituce kvůli takové nicotnosti, jako Robertův vyhazov, použila papíru lepšího, než rolovaného nebo skládaného, když se náhle jeho oči teleskopicky vysunuly na způsob šnečích růžků. Na papíru v jeho rukou stálo doslova:

Jmenování – Odvolání

Jmenuji Vás tímto dnem ředitelem Institutu pro studium psychických procesů.
Zároveň vás odvolávám z Vaší dosavadní funkce.

Robert se několikrát pokusil přečíst, kdo je pod tím podepsán, ale zdálo se, že papír je výhradně zaplněn zkratkami vědeckých titulů, jichž lze dosáhnout na území tohoto státu. Vrátil se proto k textu dokumentu. Zatím se mu podařilo pochopit, že špička vrchnostenské boty dosud nedopadla na jeho kostrč, zřejmě díky akutnímu výbuchu šílenství některého z vyšších činitelů. Nejasnost, ba záhadnost dokumentu zvyšovalo, že na něm chybělo

jakékoliv oslovení nebo adresa. Pravilo se tam něco o řediteli, co Robertovo myšlení zatím odmítalo strávit. Pomalu spustil ruku s papírem a zdvihl zamyšlený pohled právě včas, aby uviděl Křepelku sklaptopnout dosud otevřená ústa.

„Dovolíš“, šeptl Křepelka plaše. „Jsi tady trochu špinavý na rukávu.“

A začal Roberta opatrně oprašovat kapesníkem. Snad sveden Robertovou podobností se sochami jak co do nehybnosti, tak i bledosti a skelného pohledu, pokračoval pak čištěním Robertových uší, čela a nosu. Pod těmi doteky se Robertovy oči zase zasunuly.

„Dej pokoj“, řekl otráveně. „Copak jsem gypsovej?“

„To ne“, zašveholil Křepelka. „Ale mramor by ti slušel. Jistě se ho už brzo dočkáš.“

O tom Robert pochyboval. Hmota, v kterou se jeho tělesná stránka hlavou počínaje s léty proměňovala, bylo něco mnohem méně ušlechtilého a rozhodně měkčího, než mramor. Ale jeho myšlenky byly přerušeny přistáním výtahu v nejvyšším patře. Podpírán jemně Křepelkou, vyklopýtal Robert na chodbu.

XIII

Žádnému imperátorovi z dob vrcholné Římské říše se patrně nedostávalo tak pozorné péče, jakou teď Roberta obestíral Křepelka. Jelikož vycítil, že Robert směřuje do své staré laboratoře, dovedl jej tam s péčí, s jakou by asi mladinká a tudíž ještě vlastenecká ošetřovatelka vedla raněného legendárního polního maršálka. Po cestě stačil přivolat celý roj aspirantů a s jejich pomocí zorganizovat řadu luxusních předmětů klubovkou počínaje a lahví vermutu konče. Na konci chodby došlo k malému zdržení – ve dveřích se nejprve vzpříčila klubovka a hned po ní i Robert, který z neobvyklé péče začínal ztrácet hlavu. Hned nato vyjevený aspirant upustil vermut. Křepelka, třešticí oči na šířící se vonnou kaluž, udělal pohyb, jako by se chtěl vrhnout na břicho, ale včas se vzpamatoval a podepřel Roberta, který jevil tentýž sklon. Se zbytky důstojnosti překročili lepkavou louží a vkročili do laboratoře a odtud do kumbálu.

Zvěst o nečekaném jmenování se po ústavu šířila rychlostí, uvádějící v pochybnost Einsteinovy teorie. Přiběhl Rosmus, který se kvůli Robertovi odtrhl od vývoje nové negmemorické pomůcky, povrchně připomínající trhací kalendář. Udýchaný, nepořádně zapnutý a rozčuchaný přiběhl i Krásný – zřejmě vytržen ze samého vrcholu psychoanalýzy. Obhlédl situaci, kývl na Rosmuse a oba zas odběhli.

Robert dopadl do klubovky a upřel kalný pohled před sebe. Na jeho stole zřejmě za jeho nepřítomnosti svačil Xaver a podle svého zvyku po sobě zanechal papír pomazaný hořčicí a podezřele vyhlížející kůrku chleba. Pokud to byl pokus o korupci, měl by někdo Xaverovi důrazně vysvětlit, že takto se rozzlobení vedoucí neuplácejí. Ale patrně šlo jen o jeden ze zakořeněných Xaverových zvyků, stejně nepřekonatelných, jako zvyk chodit pozdě do práce, číst odborné časopisy, klást nemístné otázky a podobně.

Zakořeněný zvyk, to Robert věděl, je zpropadená věc. Míval tu v ústavu staršího kolegu Škalouda, který si prý za války při totálním nasazení zvykl spát kdekoli, kde k tomu byla sebemenší příležitost. Později se toho zvyku už nijak nemohl zbavit. Sám přiznával, že vysokoškolské zkoušky mohl po válce složit jen díky svému sklonu mluvit ze sna. Při tehdejší nervózní atmosféře na školách nebyly jeho odpovědi o mnoho nesouvislejší, než horlení jeho angažovanějších kolegů, byly však méně agresivní. Jelikož spal vsedě na schůzích, v chůzi v průvodech a usnul prý i při nějakém manifestačním plavání přes Labe, nedopustil se žádných neopatrností – které v kritických chvílích opakovaně oddělovaly plevy od zrna naší inteligence – a zahájil tak pomalou, ale slibnou kariéru. Občas sice docházelo k drobným potížím. Na jednom symposiu usnul během své vlastní přednášky, ale napodobil tím jen většinu přítomných v sále, takže nedošlo k žádnému skandálu. Naopak, staříčkový ředitel si později pochvaloval „klidnou a dělnou atmosféru“, kterou Škaloud symposiu vtiskl.

Díky svému zakořeněnému zvyku žil Škaloud v oparu lehké nejistoty. Nevěděl např. jistě, zda je ženat nebo rozveden, jelikož v každé obřadní síni okamžitě usnul. Totéž se mu stávalo při obřadech jmenování, takže býval nalézán spící v různých odděleních, o nichž se mu zdálo, že by mohl být jejich vedoucím. Řídil se přitom jakýmsi neomylným instinktem, neboť nebyl nikdy odnikud vyhozen a jeho plat vykazoval zřetelný vzestup. Jednoho dne se mu zdálo, že by mohl být přeložen na Ústředí a šel tedy spát tam. Od té doby už o něm Robert neslyšel.

Robert se probral ze vzpomínek a vrhl pohled na stůl se zbytky jídla před sebou.

„Už toho svinstva mám dost“, řekl nevrle. „Tady se udělá konečně pořádek.“

Davem, natlačeným ve dveřích, proběhlo zděšené zachvění.

„Naprosto souhlasím“, přisvědčil úslužně Křepelka. „Myslíš jako... vyházovat?“

„Samozřejmě.“

„To je ono. Jen pěkně tvrdě“, pochvaloval si Křepelka, který měl jakési účty s Rosmusem. „A to myslíš jmenovitě...“

„Všechno“, udělal Robert posunek hodný Caliguly.

V chumlu lidí kdosi hlasitě zajektl zuby.

„Obdivuji tvou velkorysost“, přivinul se k němu Křepelka. „Ale nebylo by dobře jaksi trochu diferencovat? Leccos by se mohlo ještě hodit...“

„Tak ten chleba zatím ne“, ustoupil Robert. „Ale tu hořčici už nechci ani vidět.“

V tom okamžiku se dav u dveří rozestoupil. Rosmus a Krásný v nejvyšším stádiu vyčerpání přinášeli Janinku, spočívající jako pečené kuře na jakémsi podnosu, ukradeném zřejmě v kantýně. Janinka jevila jisté rozpaky, buď z nezvyklého vozidla, nebo z povážlivého nedostatku svršků.

„Není vám zima?“, otázal se Robert starostlivě.

„To je u psychoanalytiků pracovní oděv“, poznamenal škodolibě Křepelka. „Tedy ta upjatější varianta.“

„Šetřím pracovní pomůcky“, bránil se Krásný. „Slyšeli jste přece... každý na svém pracovišti.“

„Pokud cituješ Hnáta“, ušklíbl se Rosmus, „tak ten dostal dneska vyházov.“

„Cože“, vyjekl Robert.

„No, někdo to viděl. Dostal to v obálce, současně s tvým...vaším jmenováním.“

Robert se po tom sdělení hluboce zamyslel. Pokud nedošlo k nějaké kosmické katastrofě, která by nenápadně změnila směr rotace Země, směřovala tahle zpráva k téměř nevyhnutelnému závěru...Než však k němu mohl s analytickou průzračností dojít, zařinčel telefon. Byl to Hnát.

„Nemohl byste se na chvíli to“, řekl nezvykle zdvořile. „A přijít sem ke mně? Potřeboval bych s vámi to...“

Robert přisvědčil. Soudě podle šíleného dopisu, který měl v kapse, měl by teď být Hnát jeho podřízeným. Soudě podle Rosmusovy zprávy, měl by být ještě méně, než to. Na druhé straně nic nezaručovalo, že nebylo právě zřízeno Ministerstvo negativní psychiky nebo ještě spíše negativní paměti s Hnátem v čele. Robert vstal. Dav se před ním uctivě rozestupoval, ale Robert cítil, že přece jen není tou správnou osobností pro ředitele ústavu. Krumpach na jeho místě by byl Hnát seřval nebo ještě spíše by ho s mrazivou ironií pozval k sobě nahoru.

Daleko vhodnější osobou pro danou situaci, uvažoval Robert při těžkém sestupu po schodech, by ale byl Dr. Tuřín, vedoucí psychiatrické sekce. Jestliže by se takový Křepelka – jak tvrdil Krásný – dokázal prokecat po Sibiřské magistrále až do Vladivostoku, Tuřín by se dokázal prodivit středem zeměkoule až do Austrálie. Údiv byl v Tuřínových rukou – nebo spíš tváři – zbraní naprosto nepřekonatelnou, asi tak jako pohled Medusy v řeckých mýtech. Kdosi tvrdil, že tento údiv ulpěl na Tuřínově tváři od okamžiku, když se poprvé podíval do zrcadla.

Příroda ho na šišaté, spíše červeně zbarvené hlavě vybavila neobyčejně velkým nosem a přinejmenším stejně neobvykle malýma ušima. Ať už tento křiklavý nepoměr malého Tuřínka skutečně udivil či ne, jisté je, že od malička vypadal udiveně. Do té míry, že se mu automaticky omlouval každý, kdo se na něm odvážil něco žádat: rodiče netrvali na domácích pracích, učitelé nevyžadovali úkoly, profesori na vysoké škole odvolávali všetečné otázky jako nemístné. Závratná kariéra, která Tuřín vynesla až k vrcholům vědecké hierarchie, zřejmě ještě zvýšila jeho údiv. Ostatně – nedivil se sám. Ale jeho bývalí kolegové a pozdější podřízení byli méně trénovaní v čistém údivu a tak hledali nějaké vysvětlení. Vesměs se shodli na tom, že Tuřín má nos, ale těžko mohli dodat, že má za ušima. Nejvíce se nakonec ujalo vysvětlení, že má Tuřín někoho za sebou a že se jenom diví, že ještě není výš. Buď jak buď, Tuřínův mlčenlivý údiv byl příslovečný a obávaný. Robert o něm mohl jenom snít. Divil se sice také téměř nepřetržitě, ale byl to údiv neodborný a tudíž neúčinný.

V hlubokých myšlenkách došel Robert k Hnátově kanceláři. Dveře předpokoje byly otevřené a pohled, který se Robertovi naskytl, naplnil – abychom se vyjádřili stylem starších autorů – jeho srdce zmatkem. Soudružka Šourková klečela na koberci zády – nebo spíše impozantními nižšími partiemi – ke dveřím a zřejmě nahlížela pod koberec. Útěšný pohled na její velkorysé oblíny by mohl v člověku vzbudit vlastenecké snění o povaze naší vlasti, v Robertovi však místo toho vyvolal celou fugu variací avantgardních představ různých „to“, která by se dle Hnátova doporučení v tomto případě mohla podniknout.

„Mohu vám nějak pomoci?“, zeptal se Robert, který se zastyděl za ty myšlenky, a okamžitě strnul hrůzou, jaké se mu dostane odpovědi.

„Ne, já jenom hledám nějaký dopis“, zasupěla soudružka. „Máte jít hned dál.“

Robert tedy zaklepal a vstoupil. Hnát vyskočil od psacího stolu, na němž kromě telefonu neleželo absolutně nic, a hnal se s napřaženou pravicí k Robertovi.

„Tak už jste ten dopis...to?“, zeptal se vlídně.

„Ano“, přisvědčil Robert. „Rád bych věděl, komu mám poděkovat.“

„Mně ne“, vyhrkl Hnát překvapivě. „To víte, síly. A reagence. Takhle z toho už byla málem situace“, dodal důvěrně.

„Snad toho na mne nebude moc“, vzdychl Robert téměř upřímně.

„Ale kdepak“, těšil ho Hnát. „Vybrali jsme pro vás místo áděkátní.“

Robert překvapeně vzhlédl. Že ho vlna absurdností může vynést na ředitelské místo, bylo samo o sobě neuvěřitelné. Ale že by někdo mohl opravdu takové místo pro něho považovat za adekvátní? Zřejmě navenek působil jinak, než se vnitřně cítil. Ale koneckonců, kus práce s těmi králíky přece jen udělal, že.

Hnát mezitím netrpělivě nahlédl do předpokoje.

„Už jste ten můj dopis to?“, ptal se soudružky polohlasem.

„Už. Já ho hledala bůhví kde a přitom jsem ho schovala“, zapýřila se a pak rozmáchle sáhla do záňadří. Hnát netrpělivě otevřel pomačkanou obálku, rozložil papír a začal pohybovat rty. Pak se vyjeveně podíval na soudružkou Šourkovou i na Roberta, položil prst na papír a znovu zaševalil rty. Náhle, jako po titánské námaze, mu ruka klesla.

„Za co, soudruzi“, zašeptal. Pak tupě pohlédl na Roberta. „Tak jsme dva“, sdělil mu.

Robert vyvalil oči.

„Jak to? Dva ředitelé?“

Chvíli na sebe zírali a v tu chvíli by jim byl mohl závidět i Dr. Tuřín.

„Počkejte“, zařval najednou Hnát. „Dejte sem ten váš to...Dopis!“

Robert poslušně vytáhl papír, teď už podstatně méně dekorativní. Hnát mu ho vyškubl s překvapivou hbitostí a hned začal pohybovat rty. Po slabé čtvrt hodině vítězně zaryčel.

„Vy jste ty dopisy to“, obvinil Šourkovou, „Vyměnila!“

„Já jsem je jenom schovala“, vzlykla soudružka. „Asi na stejný místo.“

Robert zauvažoval, co všechno se asi ještě v té schovávačce skrývá: Marxovy sebrané spisy? Otův naučný slovník? Ten sotva...Bez reptání vzal dopis, který mu Hnát podával. Text zněl:

Rozhodnutí

Vzhledem k vzniklé situaci uvolňuji vás z Vaší dosavadní funkce. Zároveň vás vzhledem k Vaším odborným zkušenostem určuji do funkce psychologa-veterináře na výzkumné bázi Krav/Plem-IIB.

Toto rozhodnutí vstupuje v platnost okamžitě.

Podpis byl přirozeně nečitelný. Zato však jasně čitelné bylo v levém rohu nahoře jeho jméno. Robert pomalu zdvihl oči. Hnát stál za stolem a sledoval každý Robertův pohyb. Soudružka Šourková se schovávala za ním, což vzhledem k jejím proporcím mohlo mít jen částečný úspěch. Ale jakékoliv obavy z jejich strany byly naprosto zbytečné. Jediné, na co se Robert zmohl, byl potácivý odchod.

Není třeba říkat, že o náhlé změně věděl Křepelka zase dřív, než kdokoliv jiný. Když se Robert vracel do své bývalé laboratoře, míjeli ho aspiranti a kolegové s jakýmsi rozpačitým chladem – zřejmě na nové holdovací shromáždění. Křepelkovi, který z jeho kumbálu právě odnášel židli a ještě jakési další ukořistěné předměty, Robert zastoupil cestu.

„Hele, nevíš, kde je výzkumná báze Krav/Blem nebo Plem dvě bé?“, zeptal se ho.

„To je zvláštní, že se mě na to ptáš“, usmál se Křepelka nejistě. „Je to v Kobylincích. Dost daleko, ale jezdí tam autobus. Je to plemenářská stanice.“

„K čemu tam můžou potřebovat psychologa?“, divil se Robert.

„Psychologa dneska potřebuje každěj.“

„Zvířecího psychologa.“

„Jo tak. No, mají tam bejka. Jenom jednoho. Už jim moc nefunguje, nejspíš to bude věkem. Ale nedávno tam byl Krumpach...“

„Krásný byl s ním?“, zeptal se Robert.

„Mám dojem. Určitě si vzpomínám, že pak sepisovali nějaký plán spolupráce. To víš, věda, ale v praxi, soudruzi.“

Robert přikývl. Pak vzhlédl k nebi, nadechl a ... bylo to marné. Ani teď, když už na ničem nezáleželo, nedokázal vyřvat, co si o Krumpachovi, Krásném, Křepelkovi, celém ústavu a celé naší krásné zemi myslí. Do nastalého ticha se rozlétly dveře.

„Slyšeli jste to?“, křikl na ně Krásný. „Máme zase nové jméno. Jsme teď...“

„My víme“, usmál se Křepelka jemně. „Institut negativní psychiky.“

„Pro jednu se mýlíš“, rozzářil se Krásný. „Ten návrh na Ústředí neprošel. V naší zemi přece nemůže být nic negativního. Nakonec se to podařilo geniálně vyřešit. Negativní je vlastně pozitivní a naopak. Prostě dialektika. Takže jsme teď Institut pozitivní psychiky.“

Jeho úsměv se ještě rozšířil, když viděl, jak na něho oba hledí s úžasem, za který by se nemusel stydět ani Dr. Tuřín.

= KONEC =